

GRAN KOMMUNE

Budsjett og økonomiplan 2021-2024

Vedtatt i Ksak 116/20 17.12.2020

Innledning

Det er i en situasjon preget av alvor, og samtidig takknemlighet, vi legger fram vårt budsjettforslag for 2021. Pandemien som har rammet verden har preget hverdagen for oss alle siden nedstenging 12. mars. Etter en sommer med lettelse, har det igjen blitt nødvendig å stramme inn i høst. Dette er avgjørende så ikke smittesituasjonen kommer ut av kontroll, og slik unngå at kapasiteten i helsetjenesten overskrides, eller at skoler, barnehager og arbeidsplasser må stenges.

Vi er takknemlige for at folk stiller opp og tar ansvar. Det har gjort at vi har klart å håndtere krisa langt bedre enn mange andre land og regioner hittil har klart. Dette er igjen selvfølge, og kampen mot Korona-viruset er ikke over. Det vil kreve mye av oss alle gjennom vinteren vi har foran oss. Heldigvis er det vaksine på vei, og vi håper at vi kan leve normalt igjen innen neste høst. Så hold ut! Og hold avstand. Vi skal klare dette sammen.

Koronapandemien gir også en stor usikkerhet i budsjettarbeidet for Gran kommune. Det har vært gitt tydelige signaler fra statlig hold om at kommunesektorens utgifter til pandemien skal dekkes fra statlige myndigheter. Dette betyr at vi planlegger og legger til rette for å håndtere pandemien i det budsjettåret som ligger foran oss, men vi forutsetter at de merkostnadene dette medfører vil bli dekket gjennom statlige overføringer. Størst er likevel usikkerheten på hva pandemien innebærer for lokalsamfunnet, næringsliv og innbyggere. Det vil påvirke lokalsamfunnet framover. Hvilke endringer vi på lengere sikt må gjøre i kommunens drift på grunn av dette er den største usikkerheten.

En annen viktig jobb har vært **og er** fortsatt å snu nedgangen i folketallet kommunen har hatt de siste årene, og særlig nedgangen i antall barn. Det gjør at ressurser til å drive skole og barnehage blir mindre. Gran trenger flere som vil etablere seg i kommunen og stifte familie her. 2020 har så langt en bedre utvikling i folketall enn året før, men oppdraget er enda langt fra fullført.

Det er også lagt inn midler til oppvekstsektoren slik at man skal kunne opprettholde tilbud om barnehageplass til nyinnflyttede utenom ordinært opptak. For å gi flere barnefamilier en håndsrækning vil ordføreren satse på søskenmoderasjon mellom barnehage og skolefritidsordning, etter samme modell som søskenmoderasjon i barnehage i fra høsten 2021. I tillegg ønsker ordføreren å se på muligheten for et daglig måltid på ungdomsskolene fra høsten 2022. For å kunne innføre dette i full skala forutsettes statlig medfinansiering.

For å få en lønn til å leve av og lån til å kjøpe seg et hjem i Gran, krever det for de aller fleste å kunne ha en fulltids jobb. Derfor har det i 2020 vært en prioritet for ordføreren at det utlyses flere hele stillinger i Gran kommune.

Det arbeidet skal fortsette! Den gunstige kommunale låneordningen for førstegangsetablerere utvides med 10 millioner kroner.

Flere og varierte arbeidsplasser lokalt er også viktig for å beholde og tiltrekke seg nye innbyggere. Derfor vil ordføreren fortsette arbeidet for næringslivet, der næringssselskapet «Hadelandshagen» også vil ha en viktig rolle. For å få nyetableringer skal det sikres nok tilgjengelig areal til tomter for både folk og virksomheter.

God infrastruktur og kommunikasjonsforbindelser er viktig for at folk skal komme effektivt inn og ut av kommunen, og kunne bo og drive næring i hele kommunen. Her er Riksvei 4 og Gjøvikbanen viktig for oss, og påvirkningsarbeidet vi deltar i via Stor-Oslo-Nord begynner virkelig å bære frukter. Det pågår nå en stor utbygging på Jaren stasjon som vil bedre tilbudet for togreisende. Enda mer gledelig er klarsignalet for å bygge ut Riksvei 4, både sørover mot Roa, og nordover mot Lygna.

Et viktig tiltak for å trekke nye innbyggere til Gran er bredbånd. Utbygging av bredbånd til flere nye områder vil derfor være et satsingsområde, og til videre byggingstrinn ligger det 5 millioner i investeringsplanen fra Gran kommune, som utløser 7,7 millioner i statlige midler. Når vi nå får gjennomført etter planen, vil nær 90 % av innbyggerne i Gran kommune få tilgang til bredbånd innen 2023. Det er fortsatt ikke til alle, men for tre år siden var det under halvparten (47 %) som hadde bredbånddekning. Det tilsvarte en 21. plass av de 26 kommunene i det tidligere Oppland fylke.

En effektiv og lett tilgjengelig kommune, forutsetter systematisk arbeid med digital utvikling. Det er lagt inn 1,5 mill kr i digitaliseringsmidler til dette hvert år. I tillegg kommer drifts- og investeringsmidler til IKT.

Gran er en del av Hadeland, der Lunner og Jevnaker er de viktigste samarbeidskommunene. Jevnaker har nå valgt å trekke seg ut av Hadeland Interkommunale politiske råd «Regionrådet for Hadeland». Vi vil derfor bruke 2021 til å forsterke samarbeidet med Lunner, utvikle nye samarbeidsformer med Jevnaker, og samtidig vurdere nye samarbeidsområder med de andre nabokommunene rundt oss. Dette samarbeidet er viktig, både for utvikling av kommunikasjonsforbindelser, for næringsutvikling, helse og felles tjenesteproduksjon til innbyggerne på mange områder. Vi ønsker å jobbe for at flere kommunale tjenester løses i fellesskap, for å sikre et bedre tilbud til befolkningen.

Et godt helsetilbud er viktig for innbyggerne i Gran. Det har derfor blitt prioritert å videreføre en satsing på barnevern og psykisk helse, og skjerme dagsentertilbud på Haugsbakken mot kutt i 2021.

At folk har god helse og lever lenger er veldig positivt, samtidig må vi forberede oss på at antall eldre over 80 år blir over en halv gang flere til

2030. Dette forutsetter bygging av flere lettstelte leiligheter, slik at flere kan bo hjemme så lenge de selv ønsker, og bygging av flere omsorgsboliger for dagen når det blir et hjelpebehov.

I desember skal også kommunestyret ta stilling til bygging av nytt helse og omsorgssenter på Sagatangen. En uke før budsjettinnstillingsmøtet 26.11. ble det kjent at rådmannen ønsker en utvidet investeringsramme med 168,3 millioner. Siden dette ikke er vedtatt av kommunestyret, vil rådmannen sine vurderinger av finansiering av utvidet kostnadsramme sendes ut sammen med høringsdokumentet for budsjett 2021.

Framover vil det også bli gjort investeringer for å sikre trygg vannforsyning. Sanering av asbestrør skal fullføres og nytt reservevannverk er under planlegging på Askimlandet.

For 2021 er det lagt opp til å redusere driftskostnader og samtidig øke eiendomsskatten. Dette gir reduksjon i kommunens tjenesteproduksjon på noen områder, og vi må se på nye måter for å ivareta de ulike behov. Blant annet «Grønn omsorg» vil kunne være et av flere muligheter som ønskes vurdert.

Gran kommune har de siste årene hatt en sterk økning i lånegjeld, og grepene er nødvendig for å gi rom til videre investeringer. Vi har akkurat utvikling industriområdet i Mohagen og vårt største pågående prosjekt er flomsikring i Brandbu. I tillegg er det et betydelige etterslepet av vedlikehold på kommunale bygg og veier, samt behov for nye omsorgsbygg. Det vil også bli sett på salg av eiendom som ikke er hensiktsmessig for kommunen sin drift, for å frigjøre midler.

Frivillig innsats er en viktig del av et levende lokalsamfunn, og ordføreren beklager at regjeringa har kuttet i tilskuddet til frivilligsentraler, som betyr mye for det frivillige arbeidet i kommunen. Vi derfor prioritere kommunale midler til dette arbeidet, og utvikle samarbeidet med Frivilligsentralen.

Arbeidet med utvikling på Granavollen skal fortsette, og er tatt et initiativ for å sette i stand kirkestallene og etablere toaletter for de mange tusen besøkende. Det prioriteres også skifte av spontak på hovedskipet i Gamle Tingelstad kirke, for å sikre den 800 år gamle middelalderkirken.

Gran kommune er en lavinntektskommune som hvert år har drøyt 70 millioner kroner mindre å rutte med enn sammenliknbare kommuner. Vi er hverken by eller land og faller derfor utenfor både ordningen med distriktsutjevningmidler over Statsbudsjettet og viktige stimuleringsordninger til næringsliv og utvikling via Innovasjon Norge og Fylkeskommunen. Det er krevende å rigge økonomien slik at vi både sikrer gode nok tjenester for våre innbyggere i dag, og samtidig investerer og rigger oss for framtidens utfordringer og oppgaver.

Men, ikke minst på grunn av dyktige medarbeidere i alle ledd, har vi i store trekk klart det så langt. Det har vi tenkt å gjøre alt for at vi også skal klare i framtida. For Gran og Hadeland er langt fra bare utfordringer. Vi har unike muligheter her vi ligger, midt i Østlandets smørøye. Sammen med rådmannen og hans stab, ansatte, innbyggere, nærings- og foreningsliv, gode naboer og samarbeidspartnere skal vi hver dag jobbe for vekst og utvikling i hele vår flotte kommune!

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
1.0 Sentrale utviklingstrekk for Gran kommune	7
1.1. Befolkningsframskriving	7
1.2. Nasjonal/kommunal infrastruktur	8
2. Økonomiske forutsetninger og hovedtrekk i økonomiplanen	9
2.1. Økonomisk status	9
2.2. Rådmannens prioriteringer	12
2.3. Forutsetninger i budsjettforslaget	19
2.4 Økonomiske måltall	21
2.5. Budsjett og økonomiplan 2021 – 2024, drift.	23
2.6. Budsjett og økonomiplan 2021 – 2024, investeringer.....	33
2.7. Vesentlige forpliktelser og garantier.	45
3. Overordnede mål for kommunens virksomhet	49
3.1 Gran kommunes visjon og mål 2030	49
3.2 Hovedutfordringer for Gran kommune i fireårsperioden	50
3.3 Mål i kommuneplanens samfunnsdel	51
4.0 Mål og budsjett for budsjettområdene	54
Rådmann og stab.....	54
Fellestjenester	62
Barnehage og skole	65
Familie og velferd	78
Helse og omsorg	88
Kultur og samfunn	97
Kultur og samfunn - VAR.....	109
Politiske organer.....	112
Overordnede inntekter og utgifter	114
Renter, avdrag, utbytte og fond	116
5.0 Vedlegg	118
Kommunestyrets vedtak 17.12.2020:	118
Prislister:.....	120

1.0 Sentrale utviklingstrekk for Gran kommune

1.1 Befolkningsframskriving

Ved årsskiftet 2019/2020 hadde Gran kommune en befolkning på 13 630 (SSBs tall). Dette innebar at kommunen hadde en nedgang på 12 personer i løpet av 2019, mens vi året før hadde hatt en nedgang på 128 personer.

I august 2020 kom det en ny befolkningsframskriving fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Her viser hovedalternativet med middels vekst (MMMM) følgende årlige utvikling i perioden 2020-2023 og deretter for årene 2030, 2040 og 2050:

SSBs befolkningsframskriving 2020 – hovedalternativet (MMMM)							
Aldersgrupper	2020	2021	2022	2023	2030	2040	2050
0 år	112	101	99	97	107	111	103
1-5 år	604	579	550	519	539	591	555
6-12 år	1 065	1 064	1 036	1 030	811	875	899
13-15 år	507	507	510	487	453	383	416
16-19 år	707	680	674	672	610	498	536
20-44 år	3 696	3 639	3 625	3 619	3 617	3 465	3 302
45-66 år	4 336	4 362	4 334	4 320	4 183	3 919	3 915
67-79 år	1 863	1 899	1 961	1 988	2 147	2 505	2 392
80-89 år	615	622	633	675	958	1 170	1 476
90 år og eldre	125	131	129	127	170	311	431
Sum	13 630	13 584	13 551	13 534	13 595	13 828	14 025

Forrige befolkningsframskriving fra SSB i 2018 viste en svak befolkningsvekst på ca. 0,5 % i perioden fram til 2022 med en befolkning på 14 127 i 2022. I den nye framskrivingen viser det samme alternativet (middels vekst – MMMM) en mer negativ utvikling, med en svak nedgang fram til 2025 og deretter en svak økning fram til 2050.

SSBs hovedalternativ (MMMM) viser at antallet i barnehagealder (1-5 år) ser ut til å reduseres med 14 % i perioden fram til 2023 og deretter øke noe. Aldersgruppen mellom 67 og 79 ser ut til å øke med 7 % fram til 2023, og gruppen mellom 80 og 90 vil øke med 10 %. Antall personer i alle aldersgruppene over 67 år ser ut til å øke mye gjennom hele perioden fram til 2050.

Det er for øvrig viktig å presisere at erfaringen de siste årene er at Gran kommune har hatt en svakere befolkningsutvikling enn hovedalternativet til SSB.

1.2. Nasjonal/kommunal infrastruktur

Bredbånd

Det er et viktig satsningsområde å få best mulig bredbåndsdekning i hele kommunen. Våre innbyggere viser stor interesse for temaet og forventningen om gode løsninger er tydelige. Akseptabel bredbåndsdekning er viktig med tanke på befolkningsutvikling, jobbskaping, offentlig og privat tjenesteyting. Gran kommune tar ansvar for å forbedre situasjonen ved å drive prosjekter med statlig og fylkeskommunal støtte. Hadelandskommunene fikk i 2017 bevilget 15 mill kr. fra det statlige selskapet NKOM. Høsten 2020 er utbyggingen i dette prosjektet i gang. I tillegg har vi i 2019 og 2020 søkt om midler til ytterligere utbygging av områder. De kommunale egenandelene er synliggjort i budsjett og økonomiplanen.

Riks- og fylkesvei

Riksveg 4-prosjektet på strekningen Jaren – Lunner grense med tunnelen forbi Gran sentrum ble åpnet i juli 2017. Samtidig startet bompengerevningen på kommunegrensa for den utbygde strekningen (etappe 1). I etappe 2 vil strekningen fra kommunegrensa til Roa, fra Jaren til Amundrud og strekningen fra almenningsdelet til nord for Lygna skisenter bli bygget ut. Det vil bli etablert et nytt bomsnitt nord for Lygna Skisenter.

Stor-Oslo Nord-prosjektet har de siste årene lagt spesiell vekt på næringslivets behov på strekningen Oslo-Gjøvik. Dette har ført til et sterkere fokus på Rv. 4, og både Nye Veier og Statens Vegvesen har nå vist interesse for en helhetlig utbygging av Rv. 4.

Oppland fylkeskommune har vedtak om å anskaffe ny elektrifisert ferje mellom Horn og Bjonerua i 2021.

Jernbane

Stor-Oslo Nord ble etablert i 2012 av kommunene Nittedal, Lunner, Gran og alle kommunene i Gjøvikregionen. Målet var å påvirke prosesser, slik at Stortinget skulle vedta en NTP 2018-2029 med mest mulig midler til Gjøvikbanen og Rv 4.

Stor-Oslo Nord-prosjektet videreføres, de siste årene har det vært lagt spesiell vekt på næringslivets behov på strekningen Oslo-Gjøvik.

Det er oppnådd investeringer i jernbanemateriell og satsing på enkelte av stasjonene, og utbyggingen av Jaren stasjon er startet opp. Det er viktig å opprettholde arbeidet med å få prioritet til utvikling av Gjøvikbanen videre.

Kommunal infrastruktur

Gran kommune har store behov for rehabilitering og investeringer i eksisterende og ny infrastruktur, innenfor veg, vann, avløp og eiendomsmasse.

2. Økonomiske forutsetninger og hovedtrekk i økonomiplanen

Dette kapittelet gir en oversikt over de viktigste forutsetningene for budsjettgrunnlaget, i form av økonomisk status, kommuneproposisjonen, samt andre forventede overordnede inntekter og utgifter i budsjettet.

2.1. Økonomisk status

Gran kommune hadde etter flere år med lave netto driftsresultater; 2,7 % i 2017 og 2,5 % i 2018 som er godt over anbefalt nivå på 1,75 %. Resultatene for 2019 var tilbake på ett lavt nivå, det vil si 0,1 %.

Det svake resultatet i 2019 og betydelig merforbruk innenfor helse og omsorgssektoren medførte at rådmannen anbefalte en budsjettjustering av de fleste budsjettområdene i første tertial 2020, for å finne dekning for de områdene som måtte styrkes. Årsaken til at rammene hadde behov for å styrkes, er betydelig merforbruk innenfor nevnte budsjettområder på grunn av for lave budsjetttrammer og for høyt aktivitetsnivå. I tillegg er det behov for å fortsette med endringsprosesser i organisasjonen.

Merinntektene på blant annet skatt i tidligere år, som bidro til gode resultater, kan ikke forventes å fortsette på samme nivå framover. I tillegg hadde Gran kommune en nedgang i folketallet i 2018 og 2019 som medfører reduserte overføringer fra staten.

Rådmannen har lagt justert budsjett 2020 som basis for sitt arbeid med budsjett og økonomiplan 2021 - 2024. I tillegg har Covid-19 skapt betydelig endring i den kommunale økonomien, selv om staten har "garantert" for å dekke inn merutgifter og tap som relaterer seg til dette. Rådmannen har lagt budsjett for 2021 uten å ta hensyn til at Covid-19 vil ha driftskonsekvenser også i 2021, en forutsetter at staten fortsatt vil dekke disse økonomiske utfordringene.

Investeringstakten har vært høy de siste årene og medfører en betydelig økt gjeld, som igjen belaster driftsbudsjettet med økende rente- og avdragsutgifter. Gran kommune har investert for 943 mill kr i løpet av siste fem års periode.

Rådmannen mener følgende om Gran kommunes økonomi og økonomistyring:

- Lave netto driftsresultat er ikke bærekraftig på sikt. Det gir et viktig signal om at aktivitetsnivået er for høyt i forhold til forventede inntekter. Det er behov for en tilpasning av tjenestenivået og utgiftsnivået framover. Kommunen bør ha et langsiktig mål om netto driftsresultat på 1,75 % av driftsinntektene. Planlagt utvikling gir resultater under dette nivået.
- Det har vært gjennomført noen avsetninger til disposisjonsfond de siste årene. Det må budsjetteres med videre avsetninger i perioden

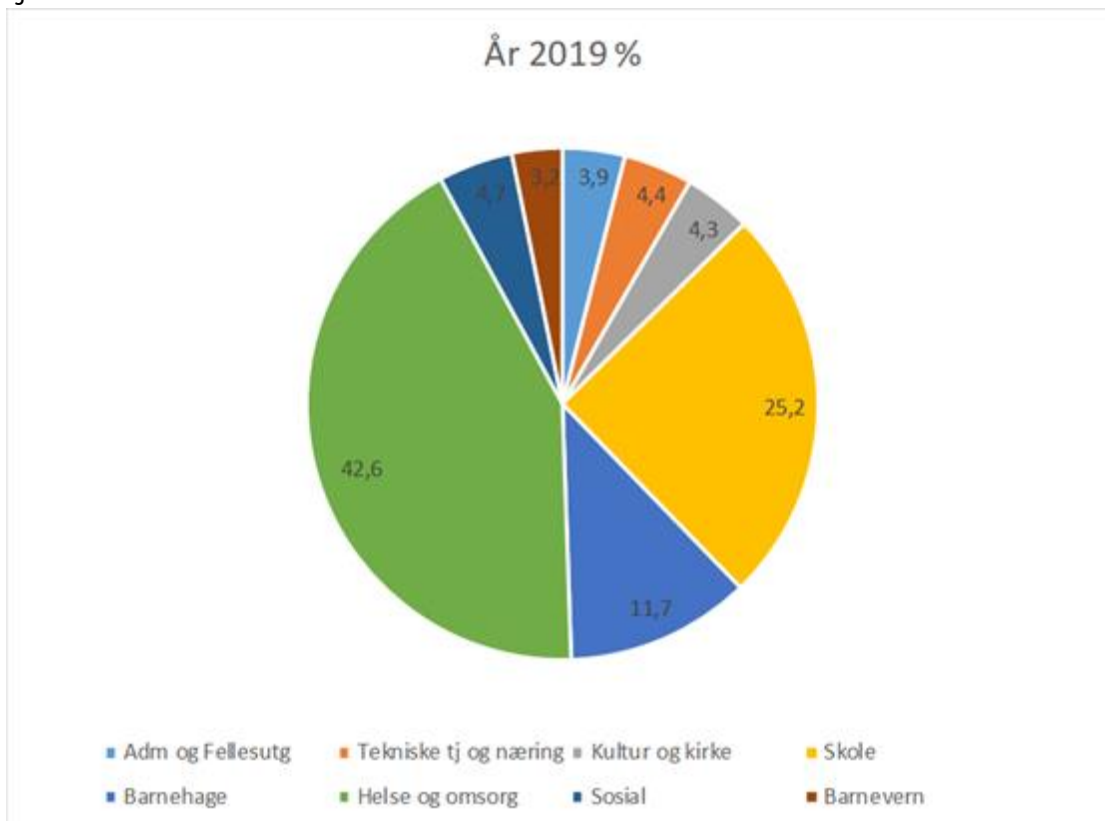

for å nå målet om et disposisjonsfond på 10 % av driftsinntektene. Av den grunn foreslår rådmannen å budsjettere med ca 10 mill kr i avsetning årlig i perioden.

- Kommunen har et moderat nivå på netto lånegjeld. Planlagte investeringer i økonomiplanperioden vil gi en betydelig økning i lånegjelda. Dette vil gi økte utgifter til renter og avdrag, som må dekkes av årlige inntekter. Dette gir ytterligere press på å få redusert aktivitetsnivået og tilhørende driftsutgifter.
- I sitt arbeid med investeringsbudsjettet har rådmannen lagt vekt på prosjekter som har ekstern medfinansiering eller som vil gi reduserte driftsutgifter for tjenesteproduksjonen.

På strategisamling for Kommunestyret i juni 2020 ble den økonomiske statusen gjennomgått. Rådmannens vurdering er at det fortsatt er nødvendig å redusere tjenestenivået med anslagsvis 20 - 30 mill kr i økonomiplanperioden, sett i forhold til investeringsnivå og inntektsnivå. Det må også frigjøres midler for å kunne gjennomføre investeringsplaner og samtidig etablere en mer robust økonomi med større buffere til å takle renteøkninger, inntektssvikt ol.

I følge årsmelding for 2019 er ressursfordelingen mellom tjenesteområdene i Gran kommune slik:

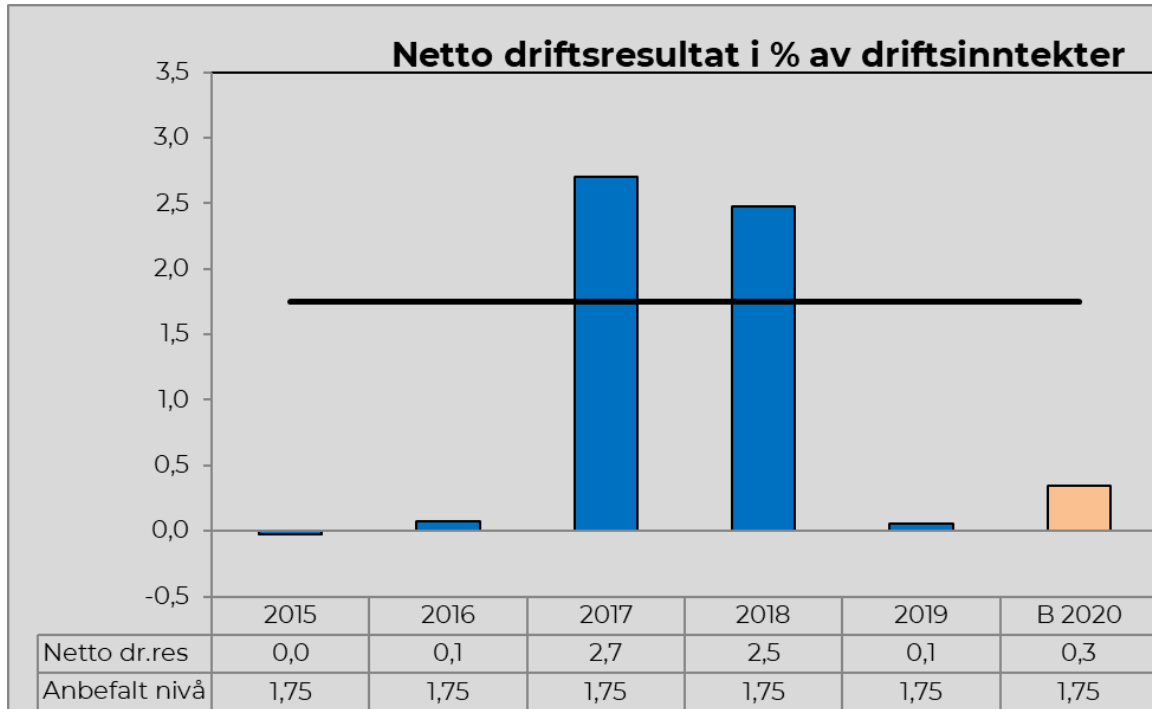
Utvalgte KOSTRA-tall underbygger rådmannens beskrivelse av endringsbehov.

Netto driftsresultat

Gran kommune har hatt varierende netto driftsresultat de senere årene.

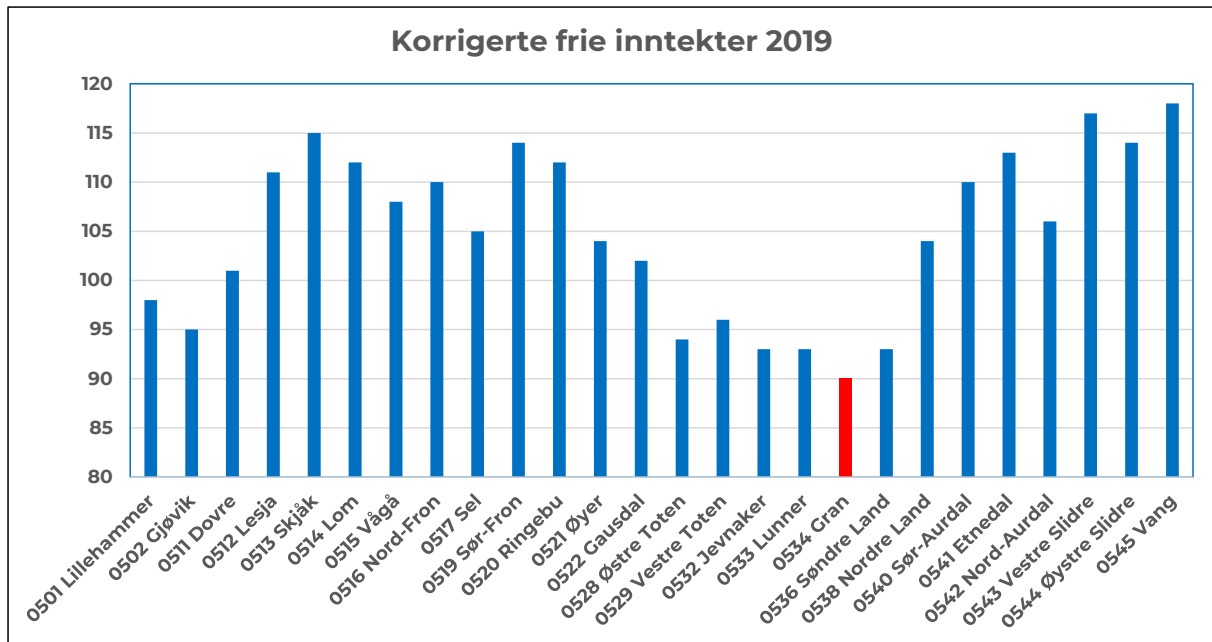
Regnskap	Enhet	Gran				Østre Toten	Lunner	Kostra-gruppe 10	Landet u/ Oslo
		2016	2017	2018	2019	2019	2019	2019	2019
Netto driftresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	0,2	2,7	2,5	0,1	2,2	-1,1	-0,5	1,2

Teknisk beregningsutvalg (TBU) har i anbefalt at kommunene bør ha minimum 1,75 % netto driftsresultat for å kunne takle svingninger i inntektsnivå og for å skaffe noe egenkapital til framtidige investeringer.

Nivå på frie inntekter

Gran kommune er en lavinntektskommune og får lave overføringer gjennom det statlige inntektssystemet for kommunene. Lave inntekter legger begrensninger på kommunens økonomiske handlingsrom i økonomiplanperioden. Hvis inntektssystemet hadde gitt Gran kommune inntekter tilsvarende gjennomsnittet av norske kommuner ville en hatt ca 72 mill kr mer til tjenesteytingen i 2019.

Figuren viser regjeringens beregning av korrigerede frie inntekter i % av landsgjennomsnitt.

I kommunebarometerets analyse fra 2020 havner Gran kommune på en 64. plass. Plasseringen er justert med hensyn til økonomiske rammebetingelser. Nøkkeltallene er en god del bedre enn hva økonomiske forutsetninger skulle tilsi. Ser de bare på nøkkeltallene og ignorerer økonomiske forutsetninger, er kommunen på en 263. plass. Samlet sett er nøkkeltallene omtrent som normalen i Kommune-Norge.

2.2. Rådmannens prioriteringer

Rådmannen har omarbeidet budsjett og økonomiplanen vesentlig i forhold til tidligere år. Det er gjort endringer i investerings- og driftsbudsjett som avviker fra vedtatt økonomiplan. Nedenfor følger en redegjørelse for rådmannens prioriteringer.

Prioriteringer i investeringsplan

Gran kommune har i for lang tid utsatt investeringer. Det er nødvendig å investere for å kunne yte tjenester slik som det forventes i årene framover. Rådmannen har lagt følgende hovedprioriteringer til grunn:

- A) Vi må prioritere der vi får tilskudd fra Staten til å investere.
- B) Vi må prioritere de investeringen som innebærer at vi får effektivisert kommunens tjenesteyting. Dvs. at vi ser en gevinst i driftsbudsjettet.
- C) Nødvendige investeringer som kan finansieres innenfor selvkost.
- D) Prosjekter som innebærer potensiale for nærings og lokalsamfunnsutvikling.

Dette innebærer bl.a. at rådmann har prioritert nytt Helse- og omsorgssenter på Sagatangen, ny avlastningsenhet til familier med barn

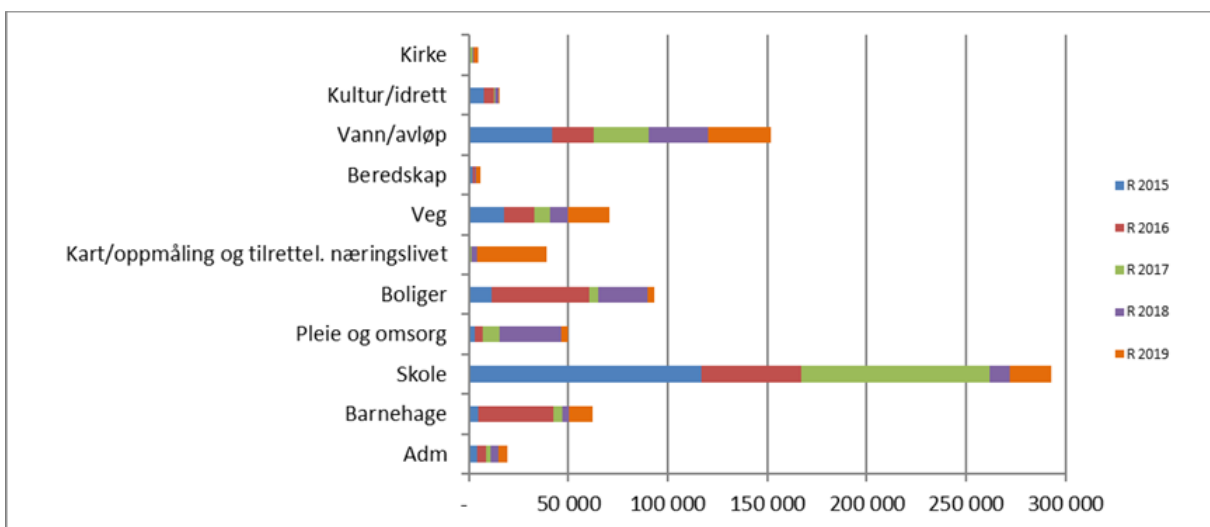
og unge med omfattende bistandsbehov, og ny heldøgns bemannet bolig fram i planperioden.

Dette er nødvendige prosjekter for å kunne møte endringer i brukerbehov innen helse og omsorg og familie og velferd, og for å kunne bidra til en mer effektiv drift. Det er også statlig finansiering for prosjektene. Planleggingen av nytt helse- og omsorgssenter har pågått over mange år og vært et behov helt siden 2011. I løpet av den kommende økonomiplanperioden vil økningen i antall eldre starte. Det er derfor helt nødvendig at man nå kommer fra planleggingsfase til en gjennomføring av de investeringsprosjektene som er nødvendig for å møte et økt behov.

Investeringer i nye bemannede boliger for heldøgns omsorg gir muligheter for å kunne oppnå en bedre og mer effektiv drift i tjenestene for brukere med særskilte behov.

Det er behov for betydelige investeringer innenfor vann- og avløpssektoren (VA). Det er spesielt sikring av reservevannforsyning som er forskriftskrav som Gran kommune ikke oppfyller i dag. Brandbu vannverk er også utdatert og leverer i dag ikke vann som er i henhold til forskriftsmessige krav. Rådmannen mener dette er helt nødvendige investeringer i grunnleggende infrastruktur. Risiko for svikt i vannforsyningen må reduseres. Selv om investeringer til V/A er over 200 millioner kroner i perioden, og vil føre til vesentlig økte gebyrer, er omkostningene for innbygger og lokalsamfunn ved en svikt i vannforsyningen sannsynligvis større.

Flomforebyggingen i Brandbu fullføres i perioden. Det er lagt inn midler til å gjennomføre enkelte tiltak i Gran sentrum for å fullføre gatestrukturen etter at Statens vegvesen har bygd første del av ny miljøgate. Dette vil legge til rette for mulighet for ny utbygging i Gran sentrum.

Det er gjennomført relativt store investeringer i oppvekstsektoren fra 2015 til 2019. I gjennomgangen av investeringsbehov i formålsbygg er det avdekket relativt store behov for rehabilitering av eksisterende bygningsmasse for skoler og barnehager. Rådmannen har ikke funnet rom for å prioritere disse innenfor økonomiplanperioden. Jaren skole er foreslått lagt inn i første del av neste fireårsperiode. For de andre formålsbyggen innenfor oppvekstsektoren er det behov for å kartlegge nærmere behovet for rehabilitering og oppgradering. Det er satt av midler til dette i investeringsbudsjettet. Alle formålsbyggene er plassert i siste året i 12 års planen. Rådmannen vil signalisere at det er behov for å kartlegge investeringsbehovet og prioritere investeringene her i neste fire års periode, men det har ikke vært tid og ressurser til å gjøre det nå.

Investeringer i samferdsel og park er også utsatt i påvente av ny hovedplan og konkurranseutsetting.

Rådmannens forslag til Budsjett og økonomiplan 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Omsorg	234 800 000	175 050 000	29 462 000	15 600 000
Eiendomsforvaltning	10 460 000	4 420 000	2 820 000	2 820 000
Samferdsel	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 714 000
Sentrumsutvikling	24 000 000	4 930 000	5 900 000	
Kirkelig fellesråd, Ikt, biler/Maskiner	7 898 000	1 250 000	5 755 000	4 366 000
Sum investeringer (finansiert av frie inntekter)	279 328 000	187 820 000	46 107 000	25 500 000
Vann og avløp	60 486 000	78 450 000	72 000 000	20 500 000
Sum investeringer	339 814 000	266 270 000	118 107 000	46 000 000

Samlet er investeringsbehovet stort. Vi er i en situasjon der vi har utsatt nødvendige investeringer over tid. Det er nå nødvendig å gjennomføre en del av disse. Samtidig har vi ikke mulighet til å gjennomføre alle investeringer det er behov for nå. Rådmannen har brukt mer tid på investeringsbudsjettet i år og driftskonsekvenser er vurdert i forhold til prosjektene. Vi har likevel ikke rukket med alt og det er nødvendig å vurdere nærmere investeringene i oppvekstsektoren. Dette må også sees i sammenheng med utviklingen av barnetallet i oppvekstsektoren framover.

Driftsbudsjettet

Rådmannen signaliserte allerede i kommunestyrets budsjett og økonomiplandager behovet for å redusere driftsbudsjettet med rundt 30 millioner kroner. Gran kommune har et for høyt driftsnivå i forhold til de inntekter vi har.

Det var nødvendig å budsjettjustere ved 1. tertial i 2020 for å få et realistisk budsjett i forhold til den tjenesteytingen vi nå har, men dette driftsnivået kan ikke fortsette. Når vi også ser at vi har en reduksjon i innbyggertall de siste årene, innebærer det reduserte inntekter og vi må justere ned driftsnivåene deretter.

Rådmannen foreslår at reduksjon i driftsnivåene gjøres over de to første årene i økonomiplanperioden med 13,3 millioner i 2021 og 16,5 millioner i 2022.

Det er foreslått følgende fordeling av reduksjon av driftsbudsjettet innenfor hver kommunalsjefområde

Rådmannens forslag innsparing:	2021	2022	2023	2024
Rådmann og stab	1 500	5 000	5 000	5 000
Barnehage og skole	4 800	9 800	9 800	9 800
Familie og velferd	2 000	5 000	5 000	5 000
Helse og omsorg	3 000	5 000	5 000	5 000
Kultur og samfunn	2 000	5 000	5 000	5 000
Sum	13 300	29 800	29 800	29 800

Det er oppvekstsektoren som må ta den største reduksjonen i antall kroner, men det er stab og støtte som tar det største prosentvise kutt i rammer.

Oppvekstsektoren har reduksjon i barnetall og det største budsjettet og må derfor ta en større andel. Det er økte behov innenfor helse- og omsorg og familie og velferd, men vi må likevel effektivisere driften. Tilsvarende må kultur og samfunn redusere sine oppgaver og rammer.

Dette betyr at alle budsjettområdene får reduserte rammer. Det vil innebære redusert omfang av tjenestene og redusert tjenestenivå. Vi vil måtte redusere med rundt 40-50 stillinger. Nedtrekket i rammer er fordelt over to år for å få en realisme i gjennomføring av nødvendige tiltak.

Konsekvenser av rådmannens forslag til innsparinger følger i beskrivelsen for det enkelte budsjettområde. Konsekvensene av dette er best beskrevet for det første året.

Rådmannen har nå lagt forslag til reduksjon i rammer til de to første årene i perioden. Det innebærer også at tidligere kutt i gjeldende økonomiplan for 2020-2023 i årene er innarbeidet i rådmannens forslag til innsparing 2021-2024.

Linjer fra gjeldende budsjett og økonomiplan 2020-2023 som er tatt ut:			
	2021	2022	2023
Nedjustering av årsverk			
Rådmann og stab		150	200
Barnehage og skole		1 500	2 400
Familie og velferd		800	1 300
Helse og omsorg		1 000	1 700
Kultur og samfunn		564	884
Sum	-	3 864	6 284

Det vil måtte arbeides mer med konkrete løsninger for hvordan reduksjon i rammer skal håndteres i perioden 2022 til 2024. Her er nok ikke løsning og konsekvenser for tjenestene klare. Dette må det arbeides videre med framover.

Det er krevende oppgaver som tjenestene har fått. Rådmannen har med bakgrunn i tidligere kommunestyrevedtak ikke foreslått vesentlige endringer i struktur eller tjenestesteder, men det kan være nødvendig å se nærmere på dette framover i økonomiplanperioden.

Eiendomsskatten er økt i 2021 i tråd med gjeldende økonomiplan. Det er ikke foreslått økning i eiendomsskatten i 2022.

Det er lagt inn midler til vedlikehold på eiendom og vegdrift, men ikke tilstrekkelige rammer for å kunne ta igjen vedlikeholdsetterslepet.

Når vi har en negativ befolkningsutvikling er det viktig å ha ressurser til å kunne følge opp utviklingstiltak og bidra til å kunne få befolkningsvekst. Det er derfor satt av midler til målrettede tiltak for å øke antall innbyggere. Eksempler på slike tiltak kan f.eks. være rene markedsføringstiltak, tilrettelegging for nyetablering av bedrifter gjennom reguleringsendringer eller rene fysiske tiltak. Det er satt av litt midler i 2021 og ytterligere i 2022 og utover.

Det er også lagt inn midler til oppvekstsektoren slik at man skal kunne opprettholde tilbud om barnehageplass til nyinnflyttede utenom ordinært opptak.

Samtidig opprettholder vi arbeidet med digitalisering. Den teknologiske utviklingen i samfunnet gir forventninger til digitalisering – både fra innbyggere, samarbeidspartnere og overordnede myndigheter. De siste tre årene har kommunen jobbet mer systematisk med en samordnet digitalisering. Digitaliseringsstrategien legges til grunn når rådmannen prioriterer mellom mange ulike digitaliseringstiltak. I 2018 og 2019 var det mange mindre integrasjoner, oppdateringer og tilleggsmoduler som ble satset på. Fra 2020 har vi konsentrert innsatsen mer om færre, men mer omfattende og krevende tiltak. Dette vil videreføres i 2021. I økonomiplanperioden er det lagt inn 1,5 mill kr i digitaliseringsmidler til dette hvert år. I tillegg kommer drifts- og investeringsmidler til IKT.

Heltidskultur er et viktig prosjekt videre i kommunepplanperioden. Selv om vi skal redusere stillinger trenger vi å rekruttere medarbeidere til viktige fagstillinger i Helse og omsorg og familie og velferd. Ved å tilby større stillinger håper vi å få mere stabilitet i tjenestene og bedre kvalitet i de tjenestene vi gir.

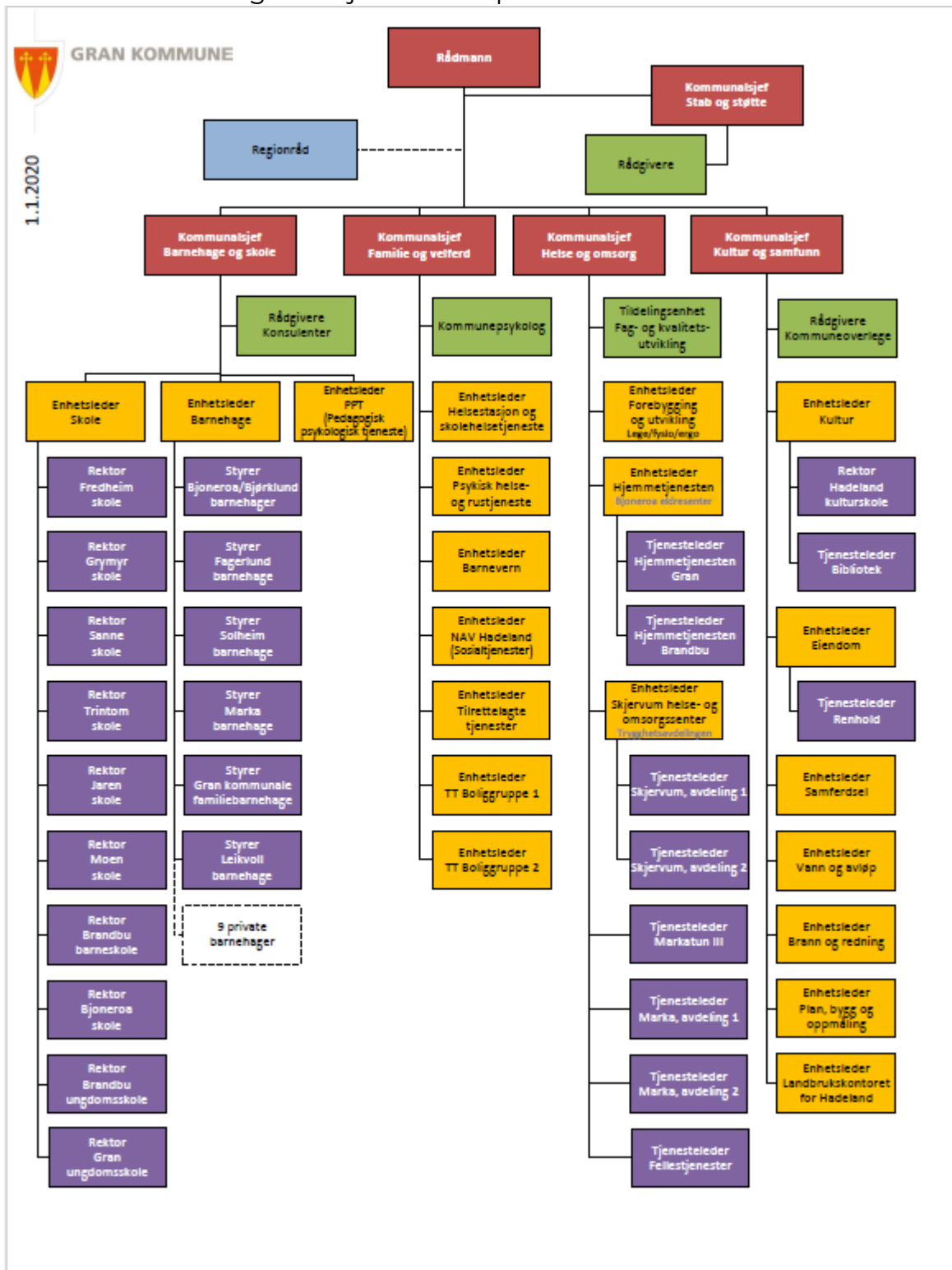

Det gjøres store investeringer i Gran kommune i tiden framover. Det er store offentlige investeringer i veg og bane. Nye investeringer i rv 4 og Gjøvikbanen legger til rette for bedre kommunikasjoner. Det vil skje en vesentlig forbedring av bredbåndsnettet framover gjennom investeringsmidler fra NKOM. Vi får tilrettelagt for videre utvikling i Brandbu og Gran sentrum gjennom flomforebygging og miljøgate. Vi har store tilgjengelige og tilrettelagte næringsområder og tilgjengelige tomter for boligbygging.

Selv om Gran kommune skal redusere driftsbudsjettet framover burde dette sammen med kommunale investeringer og god kommunal tjenesteyting legge til rette for vekst og utvikling i lokalsamfunnet.

Gran kommune organisasjonskart er pr 1. oktober slik:

2.3. Forutsetninger i budsjettforslaget

Pris og lønnsvekst

Forutsetninger fra statsbudsjettet er lagt inn i budsjettet. Det samme gjelder helårsvirkning av lønnsoppgjørene. De fleste kommunale gebyrer er forutsatt å øke med deflator på 2,7%.

For øvrig vil avvikende prisjusteringer fremmes gjennom egne saker i tilknytning til budsjettbehandlingen.

Pensjon/premieavvik

Pensjon består av 3 størrelser; pensjonspremie, netto pensjonskostnad og premieavvik.

- Pensjonspremien (betalt premie) har betydning for likviditeten.
- Netto pensjonskostnaden (pensjonskostnad beregnet av aktuarer ut fra forutsetninger fastsatt av Finanstilsynet og KMD) skal utgiftsføres i regnskapet og har direkte betydning for driftsbudsjettet.
- Årets premieavvik (differanse mellom betalt premie og netto pensjonskostnad) skal fordeles (amortiseres) og utgiftsføres i påfølgende år. Høye premieavvik som medfører at det samlede premieavviket øker gjør at likviditeten svekkes og utgiftene blir regnskapsmessig fordelt over flere år.

Kommunal og moderniseringsdepartementet (KMD) fastsetter hvert år forutsetningene for beregning av pensjonskostnadene.

Netto pensjonskostnaden øker noe fra 2020 til 2021. Fra 2020 ble det innført nye regler for offentlig tjenstepensjon noe som medfører at premien øker og premieavvikene høye. Det amortiserte premieavviket for 2021 øker. Endringene i kostnader og amortisert premieavvik er innarbeidet i budsjettet for 2021.

Videre utover i perioden er økning i pensjonskostnad og premieavvik så usikkert at nivået fra 2020 videreføres. Økningen skal i utgangspunktet dekkes av den beregnede lønnsveksten som bl.a. vil komme i Statsbudsjettet. Beregningene fra pensjonsleverandørene ble laget i september og bygger på estimert lønnsvekst for 2020 med 1,7% og 2021 med 2%.

Prognosen for premieavvik i 2021 er høy på grunn av at tilføring av overskudd fra 2020 er avhengig av KLP's resultat for 2020. Overskuddet tilføres premiefond og reduserer premien som skal innbetales og årets premieavvik.

Nedenfor vises en prognose på premieavvik:

Utvikling i premieavvik	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Inngående balanse	74 666	61 543	61 949	62 239	66 963	81 678	82 276
Amortisert premieavvik	-10 003	-9 507	-10 923	-11 935	-14 178	-18 166	-20 928
Inneværende års premieavvik	-3 120	9 913	11 213	16 659	28 893	18 764	34 774
Utgående balanse	61 543	61 949	62 239	66 963	81 678	82 276	96 122

Selvkostberegninger

Fra 2017 ble selvkostområdene vann og avløp lagt på et eget budsjettområde 5.1. Dette er gjort for lettere å se effekter av gebyrberegninger og politiske prioriteringer for VA sektoren.

Forurensningsloven setter et lovmessig krav om at tømming av slamavskillere (septiktanker) skal danne grunnlag for innbyggernes gebyrer. Gran kommune har vedtatt at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes gebyrberegning i vann- og avløps-tjenesten.

Gran kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer gjeldende fra 01.01.2020. Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenesten betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene.

§8 i forskriften gjelder Håndtering av overskudd og underskudd. Kort oppsummert gjelder følgende:

- Ved overskudd skal dette dekke inn underskudd fra tidligere år
- Ved overskudd som ikke dekker inn tidligere års underskudd, skal dette avsettes til bundet fond
- Overskudd som er avsatt til bundet fond skal tilbakeføres ved å finansiere et fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto
- Ved underskudd skal dette dekkes inn ved å bruke selvkostfondet så lenge det er tilgjengelige midler på fondet
- Et underskudd som er fremført, skal dekkes inn av et fremtidig overskudd senest i det femte året etter at underskuddet oppsto. Det kan likevel fremføres ut over fem år hvis dette er nødvendig for at brukerne ikke skal betale for fremtidig bruk av gjennomførte investeringer.
- Ved årets slutt skal det legges til beregnede renteinntekter på selvkostfondet.
- Det skal ved årets slutt beregnes rentekostnader av et fremførbart underskudd.

Når det gjelder tjenestene; plan- og byggesaksbehandling, oppmåling og matrikkelføring og feiing ble vedtak om 100 % kostnadsdekning av disse tjenestene gjort med virkning fra 2016. Bakgrunnen for dette er at i år med høye gebyrinntekter vil disse bli avsatt til bundet fond til framtidig bruk i år med lavere gebyrinntekter. Underskudd kan framføres men, iflg ny forskrifts §8 om framføring av underskudd, gjelder ikke dette for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjoneringsloven eller matrikkelloven.

Gebyrene justeres etter deflatoren i statsbudsjettet. Ved reduksjon av gebyr eller økning utover deflatoren fremmes egne saker til politisk behandling.

Det er pr 31.12.2019 avsatt følgende på bundne fond knyttet til selvkosttjenestene:

- 2,5 mill kr til avløp
- 1,1 mill kr til vann
- 3,3 mill kr til septikk
- 1,0 mill kr til kontrollgebyr
- 0,7 mill kr til feiing
- 0,1 mill kr til kart og oppmåling
- 1,2 mill kr til byggesak

Renovasjon

Det er Hadeland og Ringerike avfallsselskap A/S som utfører renovasjonstjenesten for Gran kommune. Renovasjon reguleres i Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) av 13. mars 1981, § 34. Innenfor avfallsområdet (husholdningsavfall) er det et lovmessig krav om at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes brukerbetaling. Kommunene er pålagt å ha full kostnadsdekning. HRA A/S skiller ut monopoldelen fra det øvrige regnskapet og har et mellomværende med kommunene knyttet til akkumulert over-/underskudd i monopoldelen. Mellomværendet godskrives/belastes rente. Pr 31.12.2019 står 2,3 mill kr på bundet fond.

2.4 Økonomiske måltall

Kommuneloven og gjeldende økonomireglement fastslår at kommunen skal ha økonomiske måltall. Budsjett og økonomiplan skal vise mål for følgende finansielle måltall:

- netto driftsresultat
- gjeldsgrad
- disposisjonsfond (driftsreserver).

Kommunestyret har ikke fastsatt konkrete måltall for sitt arbeid med budsjett og økonomiplanen.

Anbefalte nivåer:

- **Netto driftsresultat**, 1,75 % anbefalt av TBU.
- **Gjeldsgrad** kan beregnes på flere måter. Fylkesmannen har en beregningsmåte der anbefalt gjeldsgrad ikke bør overstige 70 % av brutto driftsinntekter for at kommunen skal ha et økonomisk handlingsrom.

- **Disposisjonsfond** bør i følge fylkesmannen være på ca 10 % av brutto driftsinntekter for å ha en buffer for å takle svingninger i inntektsnivå og utgiftsnivå uten å måtte gå direkte på nedskjæringer i driftsnivået. Samt ha mulighet for noe egenfinansiering av investeringer.

Ut fra disse anbefalingene foreslår rådmannen følgende måltall for perioden 2021 - 2024:

- Netto driftsresultat 1,0 %
- Gjeldsgrad <100,0 %
- Disposisjonsfond > 10,0 %

Rådmannen velger å tilpasse måltallene noe i forhold til offentlige anbefalinger ut fra kommunens økonomiske driftssituasjon og behov for betydelige investering de nærmeste årene.

Kommunestyret vedtok rådmannens anbefalte måltall og nivåer.

2.5. Budsjett og økonomiplan 2021 – 2024, drift.

Nedenfor redegjøres det for økonomiske forutsetninger som i hovedtrekk viser hvilken økonomisk status Gran kommune har per nå og hvordan disse nøkkeltallene vil utvikle seg hvis forslag til budsjett og økonomiplan for 2021 - 2024 gjennomføres.

Bevilgningsoversikt drift

(tall i hele tusen kr.)	Regnskap	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Rammetilskudd	-422 206	-427 653	-442 480	-426 076	-425 935	-425 887	-425 838
Inntekts- og formueskatt	-362 027	-367 872	-357 122	-380 245	-380 245	-380 245	-380 245
Eiendomsskatt	-5 749	-11 000	-11 000	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000
Andre generelle driftsinntekter	-49 222	-42 222	-42 987	-37 563	-30 655	-28 019	-27 304
Sum generelle driftsinntekter	-839 204	-848 747	-853 589	-861 884	-854 835	-852 151	-851 387
Sum bevilgning drift, netto (budsjettområdene)	783 501	777 865	793 451	789 006	770 783	766 577	761 508
Avskrivninger	46 560	47 000	47 000	49 000	49 000	49 000	49 000
Sum netto driftsutgifter	830 061	824 865	840 451	838 006	819 783	815 577	810 508
Brutto driftsresultat	-9 143	-23 882	-13 138	-23 878	-35 052	-36 574	-40 879
Renteinntekter	-5 840	-4 596	-4 596	-4 445	-4 295	-4 145	-4 145
Utbytte	-2 674	-2 000	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-1 146	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Renteutg	19 106	24 169	21 476	23 929	25 405	25 566	26 892
Avdrag på lån	45 614	50 498	49 991	55 439	60 486	63 189	64 495
Netto finansutgifter	55 060	67 071	63 871	70 923	77 596	80 610	83 242
Motpost avskrivninger	-46 560	-47 000	-47 000	-49 000	-49 000	-49 000	-49 000
Netto driftsresultat	-643	-3 811	3 733	-1 955	-6 456	-4 964	-6 637
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:							
Overføring til investering	66		-				
Netto avsetning til eller bruk av bundne driftsfond	257	-4 311	-4 341	-7 257	-4 356	-5 048	-3 375
Netto avsetning til eller bruk av disposisjonsfond	20 484	8 122	608	9 212	10 812	10 012	10 012
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-20 164	-	-	-	-	-	-
Netto avsetninger	643	3 811	-3 733	1 955	6 456	4 964	6 637
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	-0	-	-	-	-	-	-

Bevilgningsoversikt drift del B

(tall i hele tusen kr.)	Regnskap	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Sum netto bevilgning del B							
1.0 Rådmann og stab	34 870	32 660	34 060	32 337	29 037	29 037	29 037
1.1 Fellestjenester	49 084	61 542	60 700	62 238	62 349	62 883	61 940
2.2 Barnehage og skole	242 943	246 810	251 997	251 714	250 364	248 684	248 384
3.0 Familie og velferd	182 011	161 562	170 262	165 492	159 790	156 078	155 386
4.0 Helse og omsorg	196 477	194 243	197 954	198 464	197 464	202 724	203 724
5.0 Kultur og samfunn	87 095	87 634	85 434	80 847	81 276	80 044	80 971
5.1 Kultur og samfunn VAR	-17 499	-19 433	-19 433	-18 009	-21 953	-26 637	-29 409
6.0 Politiske organer	8 520	8 386	7 986	8 516	7 950	8 566	7 950
Sum	783 501	773 404	788 960	781 599	766 277	761 379	757 983

Overordnede inntekter

Overordnet formål er å gi kommunene forutsetninger for et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. De frie inntektene kan disponeres etter kommunestyrets prioriteringer så lenge lovpålagte oppgaver gjennomføres på en forsvarlig måte.

For Gran kommune gir statsbudsjettet følgende utslag for de frie inntektene:

(tall i hele tusen kr.)	Regnskap	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Rammetilskudd	-422 206	-427 653	-442 480	-426 076	-425 935	-425 887	-425 838
Inntekts- og formueskatt	-362 027	-367 872	-357 122	-380 245	-380 245	-380 245	-380 245
Eiendomsskatt	-5 749	-11 000	-11 000	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000
Andre generelle driftsinntekter	-49 222	-42 222	-42 987	-37 563	-30 655	-28 019	-27 304
Sum generelle driftsinntekter	-839 204	-848 747	-853 589	-861 884	-854 835	-852 151	-851 387
Sum bevilgning drift, netto (budsjettområdene)	783 501	777 865	793 451	789 006	770 783	766 577	761 508
Avskrivninger	46 560	47 000	47 000	49 000	49 000	49 000	49 000
Sum netto driftsutgifter	830 061	824 865	840 451	838 006	819 783	815 577	810 508
Brutto driftsresultat	-9 143	-23 882	-13 138	-23 878	-35 052	-36 574	-40 879

Rammetilskudd og ordinære skjønnsmidler

Inntektssystemet for kommunene fordeler rammetilskuddet mellom kommunene og omfordeler skatteinntekter. Inntektssystemet består av flere elementer, slik som kostnadsnøkler i utgiftsutjevningen, de regionalpolitiske tilskuddene og de ulike skatteelementer. Dagens inntektssystem er sett i sammenheng med den gjeldende kommunereformen og legger vekt på følgende:

- Storbyene er viktige for utviklingen i den enkelte landsdel, og en stadig større del av befolkningen bor i byer. Regjeringen vil derfor føre en aktiv storbypolitikk, og en ny regionalpolitikk der storbyene og regionene omkring utvikler et samspill til det felles beste
- Kommuner med sterk vekst har særskilte utfordringer. Regjeringen vil derfor styrke økonomien i kommuner med store investeringsbehov som følge av sterk befolkningsvekst
- Noen av de regionalpolitiske ordningene er gjort mindre kommuneavhengig og mer avhengig av innbyggertall
- Strukturkriterium for å gradere basistilskudd
- I tilleggsproposisjon til statsbudsjettet er det foreslått ekstra rammetilskudd til kommunene som kompensasjon for forventede merutgifter og reduserte inntekter i forbindelse med covid-19. For Gran utgjør dette 11,1 mill kr. Dette er ikke med i budsjettvedtaket men vil bli budsjettjustert inn i 2021.

Kommunene søker hvert år fylkesmannen om ordinære skjønnsmidler. Ordningen skal dekke opp for forhold som den enkelte kommune ikke har herredømme over selv, og som ikke dekkes tilstrekkelig gjennom gjeldende inntektssystemet for kommunene.

Inntektsutjevning

Inntektsutjevningen skal utjevne noe av forskjellene i skatteinntekter mellom kommunene. Inntektsutjevningen for kommunene omfatter inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatt fra kraftforetak. Fra 2010 blir kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet kompensert for 60 prosent av differansen mellom egen skatteinntekting og landsgjennomsnittet. Kommuner med

skatteinntekter på under 90 prosent blir kompensert med 35 prosent av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 prosent av landsgjennomsnittet. Finansieringen av tilleggs-kompensasjonen skjer ved at hver kommune trekkes med et likt beløp per innbygger. Gran kommune ligger på ca. 80 % av landsgjennomsnittet i skatteinntekter.

Inntekts- og formuesskatt

Det er langvarig praksis for at skattøren som fastsettes av staten, bli gjort med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40% av kommunens samlede inntekter. I 2020 var det kommunale skattøre satt til 11,1%. I statsbudsjettet for 2021 er dette økt med 1,05 prosentpoeng til 12,15%. Den forholdsvis sterke økning i skattøren skyldes blant annet at veksten i inntektsskatten anslås til å bli lav på grunn av relativt lav lønnsvekt og en betydelig nedjustering av anslaget på skatt av utbytte fra 2020.

Kommunestyret har ved budsjettbehandlingen tidlig i år fastsatt marginavsetningen, for 2020 til 9%. Fra 2021 er skatteinnkrevningen overført til staten. Det samme gjelder også fastsetting av marginavsetningen. Nedre grense fjernes, mens øvre grense øker fra 12 til 14%. Grunnlaget for fastsettingen skal være forholdet mellom overskytende forskudd og totalt beregnet skatt for personlige skattytere i den enkelte kommune for de tre foregående skattefastsettingsårene.

Skatt på eiendom

Eiendomsskattereglene ble endret fra 2020 med en obligatorisk reduksjonsfaktor på eiendomsskattetakstene med 30% for all bolig- og fritidseiendom. Eiendomsskatten for 2020 ble vedtatt med en kontorjustering av takstgrunnlaget med 10 %. Eiendomsskattesatsen ble satt til 0,2 % av takstgrunnlaget og 50 000 kr i bunnfradrag. Rådmannen har lagt inn en økning av eiendomsskattesatsen til 0,3 % i 2021. I tillegg foreslås det å foreta en kontorjustering på 10 %. Bunnfradraget holdes uforandret på 50 000 kr. Dette vil gi Gran kommune en merinntekt på ca 7 mill kr i 2021.

Andre generelle statstilskudd

Tilskudd til mottak av flyktninger (integreringsmidler) ligger i budsjettet med basis i mottak av 17 flyktninger pr år.

Vertskommunetilskudd gis til kommuner som var vertskap for sentralinstitusjoner for psykisk utviklingshemmede da HVPU-reformen ble gjennomført. For Gran kommune var det beboere ved Hjeretebo og Stein som ble omfattet av ordningen. Tilskuddet gis med et beløp pr. bruker. Gran kommune har i mange år hatt et stabilt antall vertskommunebrukere. Dette er i ferd med å endre seg da flere av brukerne begynner å bli eldre. Tilskuddet gis per bruker som i dag er totalt 9. Det er vanskelig å anslå hvor raskt antallet brukere vil reduseres, men

kommunen må forberede helse og omsorgssektoren på fortsatt frafall og dermed redusert tilskudd.

Rente- og avdragskompensasjon for skolebygg og sykehjem/omsorgsboliger er budsjettert med beregnede tilskudd i henhold til prognose fra Husbanken i økonomiplanperioden. Detaljert oversikt er vist i detaljtabellen for «overordnede inntekter og utgifter» i budsjettets kapittel 8.2.

Sum bevilgning drift, netto (budsjettområdene)

Dette er bevilgningen som er gitt i del B til budsjettområdene. Sum som er vist i bevilgning del B er korrigert for bruk og avsetning til bundne fond for å gi riktig netto driftsresultat.

Avskrivninger

Beregnete avskrivninger for perioden.

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat er differanse mellom sum generelle driftsinntekter og sum netto driftsutgifter.

Finansinntekter og finansutgifter

Renteutvikling

Kommunalbanken har de siste årene utgitt et dokument som skal hjelpe kommunesektoren i å vurdere en realistisk budsjettrente i kommende økonomiplanperiode. Kommunalbankens anbefaling er slik:

Budsjettår	Nibor 3 md snitt årlig, pr 24.09.2020	KNB's forslag til budsjettrente (0,6) i påslag	Forslag til budsjettrente
2021	0,37	0,97	2,00
2022	0,46	1,06	2,00
2023	0,65	1,25	2,00
2024	0,88	1,48	2,00

I tillegg til Kommunalbanken er flere kilder vurdert. Rådmannen har fastsatt budsjettrenten til 2,0% i perioden 2021 – 2024 ut fra sammensetningen av fast og flytende lånerente nåværende låneportefølje. Samme rentesats er brukt i hele investeringsplanperioden fram til 2032.

De siste årene har kommunen hatt en økende økonomisk belastning av netto finansutgifter i regnskapet. Denne utviklingen presser både

økonomisk balanse og tjenestenivå. Forslaget til budsjett og økonomiplan 2021 - 2024 viser at denne utviklingen vil fortsette, noe det totale driftsbudsjettet ikke har rom for uten betydelige innsparinger.

Netto finansutgifter

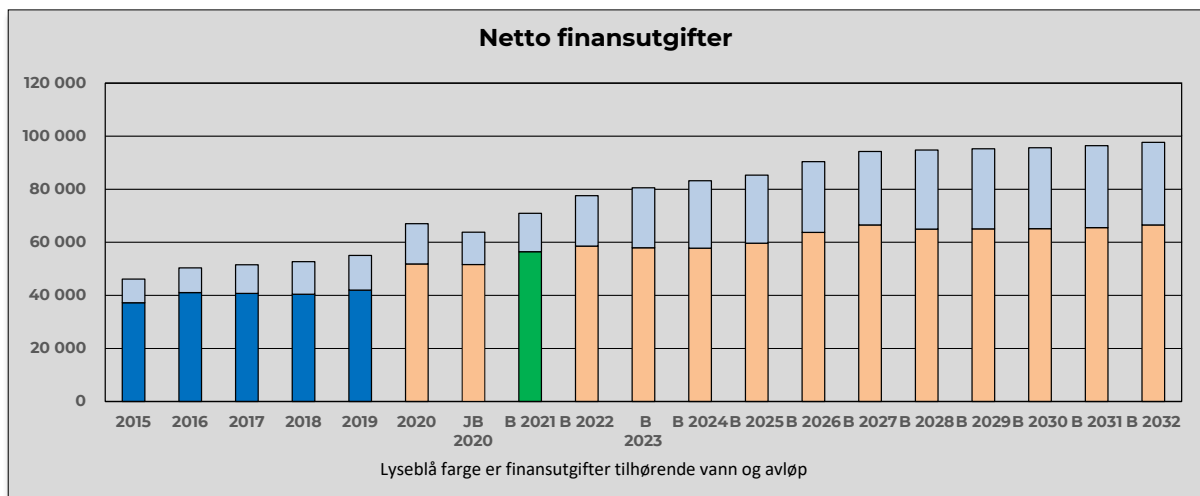
(tall i hele tusen kr.)	Regnskap	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
Renteinntekter	-5 840	-4 596	-4 596	-4 445	-4 295	-4 145	-4 145
Utbytte	-2 674	-2 000	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-1 146	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Renteutg	19 106	24 169	21 476	23 929	25 405	25 566	26 892
Avdrag på lån	45 614	50 498	49 991	55 439	60 486	63 189	64 495
Netto finansutgifter	55 060	67 071	63 871	70 923	77 596	80 610	83 242

Gran kommunes netto finansutgifter består i hovedsak av renteinntekter, renteutgifter, avdrag og utbytte fra Glitre Energi og Hadeland Kraft. I tillegg er det plassert 40 mill kr i finansielle omløpsmidler for å få en bedre avkastning enn på vanlige bankvilkår.

Renter og avdrag er beregnet etter avdragstid på 30 år med ½ års effekt det året lånet tas opp.

Rådmannen har lagt inn en beregning av at renter i byggeperioden på noen større utbyggingsprosjekter som belastes de største investeringsprosjektene. Dette er i henhold til KRS nr 2.

Detaljert oversikt over renter og avdrag er vist i tabellen for «Renter, avdrag, utbytte og fond» jfr kapittel 8.3 i budsjettdokumentet.

(tall i hele tusen kr.)

Kapitalkostnader (renter og avdrag) fra investeringer i vann og avløp er vist i lys blå farge som en del av grafene ovenfor. Disse utgiftene finansieres av gebyrene på vann og avløpstjenester.

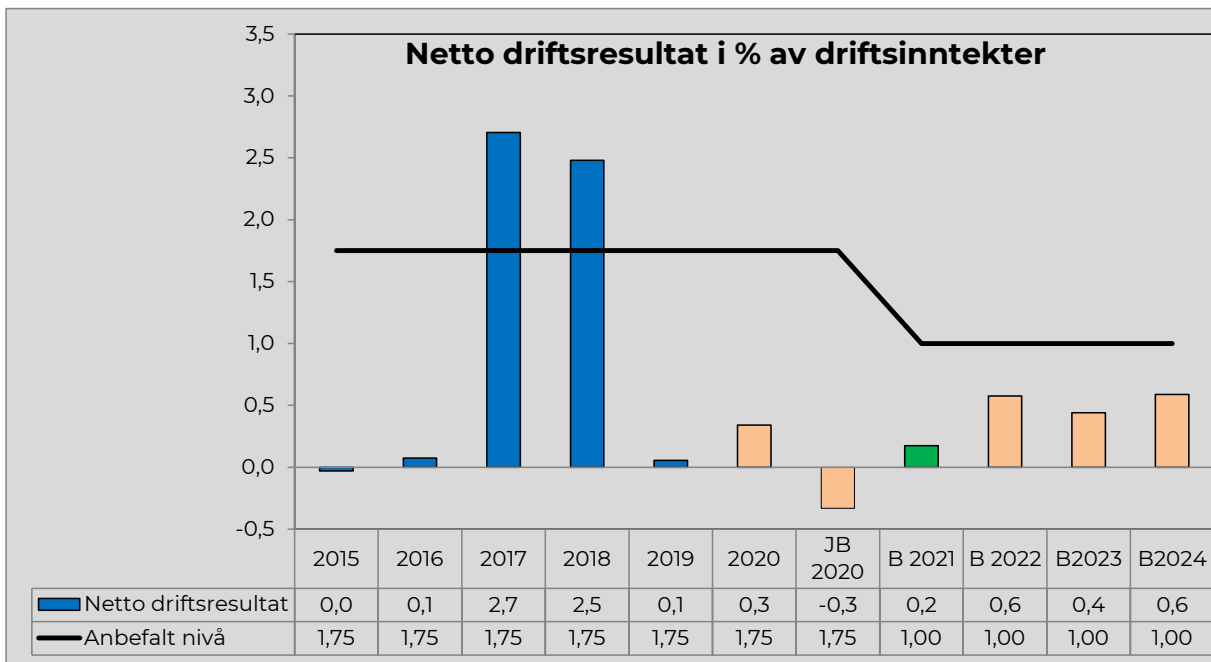
Netto driftsresultat og motpost avskrivninger

(tall i hele tusen kr.)	Regnskap	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Motpost avskrivninger	-46 560	-47 000	-47 000	-49 000	-49 000	-49 000	-49 000
Netto driftsresultat	-643	-3 811	3 733	-1 955	-6 456	-4 964	-6 637

Avskrivninger skal ikke ha resultateffekt i det kommunale regnskapet. Siden avskrivninger inngår i sum driftsutgifter, korrigeres dette med motpost avskrivninger før netto driftsresultat.

Forslaget til budsjett for 2021 viser at netto driftsresultat i % av sum driftsinntekter er svakere enn anbefalt. I 2021 er netto driftsresultatet klart under anbefalt nivå, hvis ikke kommunen gjør endringer i form av lavere investeringstakt eller reduserte driftsutgifter på bakgrunn av et redusert tjenestenivå. Kommunestyret vedtok å etablere et konkret måltall på 1 % for perioden 2021-2024.

Budsjett og økonomiplan tilfredstiller ikke dette måltallet men nærmer seg måltallet mot slutten av perioden. For å oppnå dette må man enten øke inntektene i form av flere innbyggere og mere eiendomsskatt eller redusere utgiftene ytterligere gjennom redusert tjenesteproduksjon eller reduserte investeringer/kapitalutgifter.

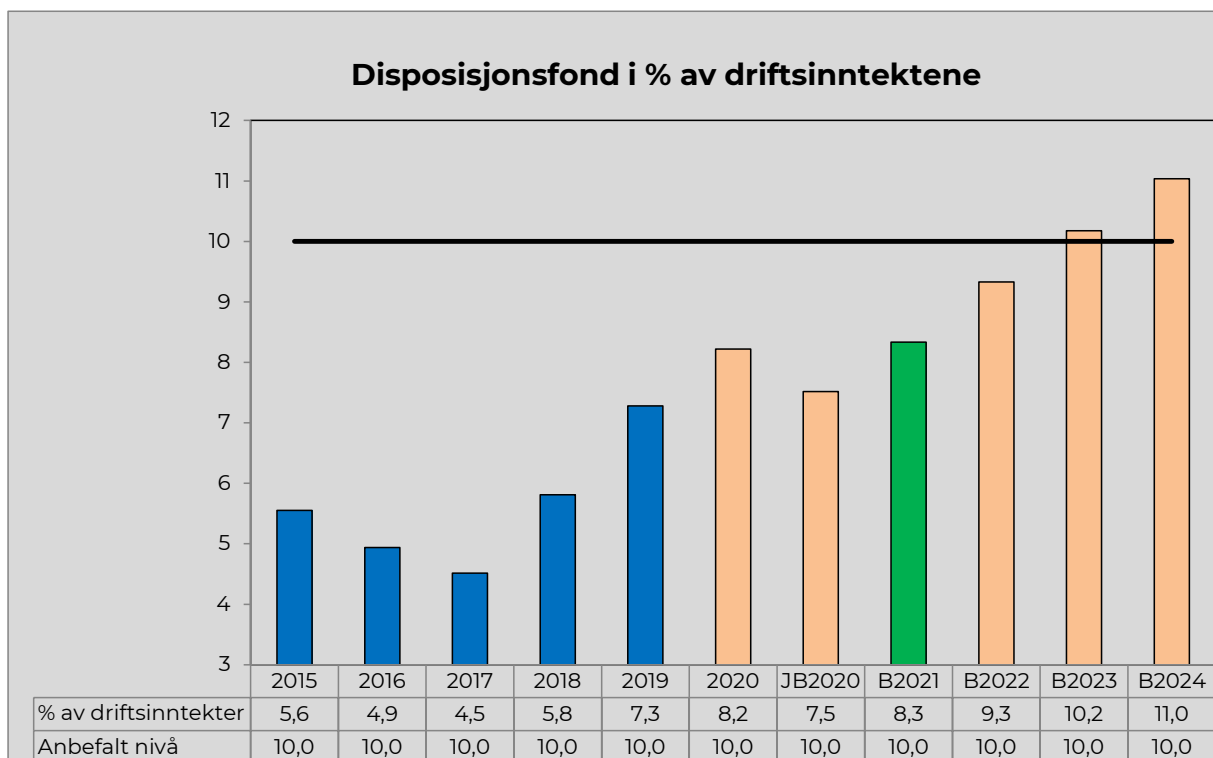
Fondsavsetninger

(tall i hele tusen kr.)	Regnskap	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:							
Overføring til investering	66		-				
Netto avsetning til eller bruk av bundne driftsfond	257	-4 311	-4 341	-7 257	-4 356	-5 048	-3 375
Netto avsetning til eller bruk av disposisjonsfond	20 484	8 122	608	9 212	10 812	10 012	10 012
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	-20 164	-	-	-	-	-	-
Netto avsetninger	643	3 811	-3 733	1 955	6 456	4 964	6 637
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	-0	-	-	-	-	-	-

Disposisjonsfond

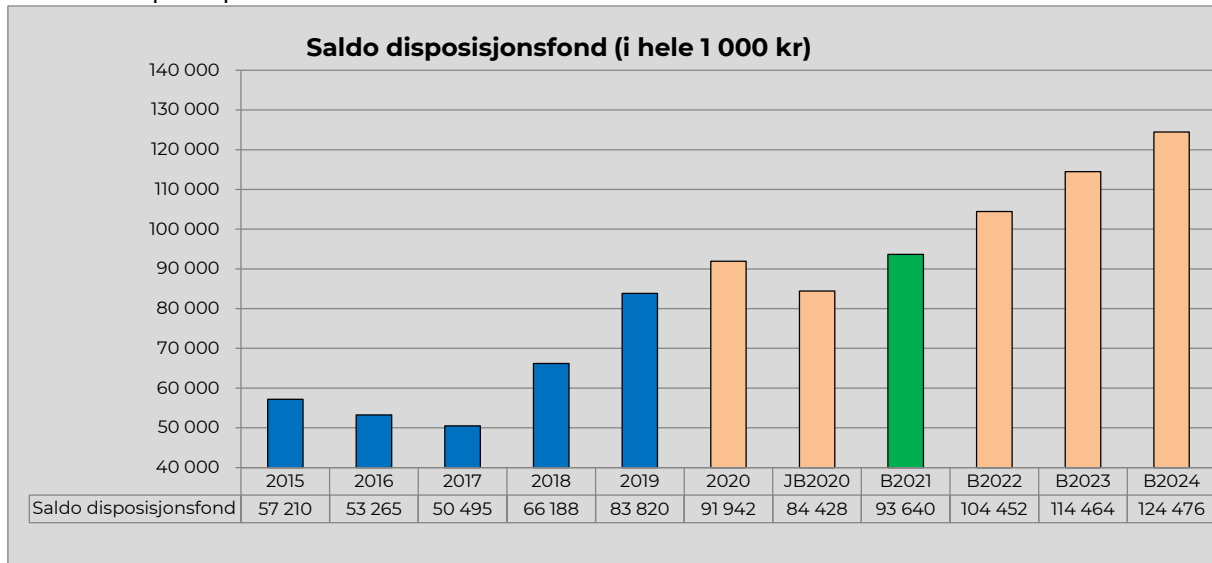
Disposisjonsfond er frie midler som er til disposisjon for kommunestyret. Budsjettforslaget legger til grunn at kommunen styrker disposisjonsfondet med 9,2 mill kr i 2021, ca 40 millioner totalt i økonomiplanperioden. Gran kommune har de senere årene hatt disposisjonsfond på mellom 5 og 8 % av kommunens inntektsnivå. Dette er noe lavere enn fylkesmannens anbefaling om minimum 10 % for å kunne takle svingninger i inntektsnivået.

Forslaget til budsjett og økonomiplan 2021-2024 viser en økning i avsetning til disposisjonsfond som i perioden vil tilfredstille vedtatt måltall. Dette vil bringe kommunen opp på fylkesmannens anbefalte nivå på disposisjonsfond.

Figuren nedenfor viser utviklingen i disposisjonsfond i kroner økonomiplanperioden:

Andre fond

Det budsjetteres avsetning av renter på bundne fond (for eksempel selvkostfond) med 0,15 mill kr pr år i perioden.

Bundne fond er ubrukte øremerkede midler (midler gitt av eksterne parter) som kun kan benyttes til å finansiere bestemte formål. **Ubundne investeringsfond** er investeringsmidler som er til kommunestyrets disposisjon. **Bundne investeringsfond** er ubrukte øremerkede investeringsmidler (gitt av eksterne parter) som kun kan finansiere bestemte formål.

Alle tall i hele 1000 kr	Regnskap 2019	Til disposisjon pr. oktober 2020
Bundne driftsfond		
Næringsfond	4 530	4 530
Selvkostfond avløp	2 485	2 485
Selvkostfond vann	1 195	1 195
Selvkostfond septikk	3 271	3 271
Selvkostfond feiing	734	734
Selvkostfond kart/oppmåling	68	68
Selvkost kontrollgebyr	1 009	1 009
Selvkost byggesak	1 225	1 225
NKOM bredbånd	15 280	15 280
Andre bundne driftsfond	17 856	16 736
Sum bundne driftsfond	47 653	46 533
Ubundne investeringsfond		
Investeringsfond	2 452	2 452
Kraftfond	29 627	29 627
Sum ubundne investeringsfond	32 079	32 079
Bundne investeringsfond	3 361	3 361
Sum bundne investeringsfond	3 361	3 361

Økonomisk oversikt drift

	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	427 653	442 480	426 076	425 935	425 887	425 838
Inntekts- og formuesskatt	367 872	357 122	380 245	380 245	380 245	380 245
Eiendomsskatt	11 000	11 000	18 000	18 000	18 000	18 000
Andre skatteinntekter	190	190	190	190	190	190
Andre overføringer og tilskudd fra staten	48 297	55 062	45 412	38 504	35 868	35 153
Overføringer og tilskudd fra andre	128 196	126 413	118 079	118 079	118 079	118 079
Brukerbetalinger	44 627	41 095	46 796	49 894	57 746	62 013
Salgs- og leieinntekter	87 360	87 360	88 592	88 592	88 592	88 592
Sum driftsinntekter	1 115 195	1 120 722	1 123 390	1 119 439	1 124 607	1 128 110
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	560 806	570 392	565 602	559 161	559 707	559 841
Sosiale utgifter	153 790	152 326	153 802	153 802	153 802	153 802
Kjøp av varer og tjenester	273 144	280 793	275 156	266 072	269 522	269 636
Overføringer og tilskudd til andre	56 603	57 103	55 982	56 382	56 032	54 982
Avskrivninger	47 000	47 000	49 000	49 000	49 000	49 000
Sum driftsutgifter	1 091 343	1 107 614	1 099 542	1 084 417	1 088 063	1 087 261
Brutto driftsresultat	23 852	13 108	23 848	35 022	36 544	40 849
Finansinntekter						
Renteinntekter	4 656	4 656	4 505	4 355	4 205	4 205
Utbytter	2 000	2 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Renteutgifter	24 199	21 506	23 959	25 435	25 596	26 922
Avdrag på lån	50 498	49 991	55 439	60 486	63 189	64 495
Netto finansutgifter	- 67 041	- 63 841	- 70 893	- 77 566	- 80 580	- 83 212
Motpost avskrivninger	47 000	47 000	49 000	49 000	49 000	49 000
Netto driftsresultat	3 811	- 3 733	1 955	6 456	4 964	6 637
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering			-	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	4 311	4 341	7 257	4 356	5 048	3 375
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	- 8 122	- 608	- 9 212	- 10 812	- 10 012	- 10 012
Bruk av tidligere års mindreforbruk			-	-	-	-
Dekning av tidligere års merforbruk			-	-	-	-
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	- 3 811	3 733	- 1 955	- 6 456	- 4 964	- 6 637
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)						

2.6. Budsjett og økonomiplan 2021 – 2024, investeringer.

Bevilgningsoversikt investering

Bevilgningsoversikt - investering							
(tall i hele tusen kr.)	Regnskap	Budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Investeringer i varige driftsmidler	133 445	209 465	230 522	338 614	266 270	118 107	46 000
Tilskudd til andres investeringer	2 000	3 630	3 630	1 200	-	-	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 852	2 900	2 900	2 931	2 931	2 931	2 931
Utlån av egne midler							
Avdrag på lån							
Sum investeringsutgifter	138 297	215 995	237 052	342 745	269 201	121 038	48 931
Kompensasjon for merverdiavgift	-17 611	-22 581	-15 205	-50 778	-37 044	-9 221	-5 100
Tilskudd fra andre	-3 968	-5 000	-1 425	-124 405	-91 062	-14 656	-6 160
Salg av varige driftsmidler	-3 303	-10 000	-11 620	-20		-2 700	-25 400
Salg av finansielle anleggsmidler							
Utdeling fra selskaper							
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-2 045	-2 683	-2 683	-2 683	-2 683	-2 683	-2 044
Bruk av lån	-104 893	-175 514	-205 902	-164 611	-138 164	-91 530	-9 340
Sum investeringsinntekter	-131 820	-215 778	-236 835	-342 497	-268 953	-120 790	-48 044
Videreutlån (startlån)	26 860	15 000	16 140	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån (startlån)	-26 860	-15 000	-16 140	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Avdrag på lån til videreutlån (Startlån)	11 011	4 971	4 971	4 700	4 700	4 700	4 700
Mottatte avdrag på videre utlån	-7 586	-4 971	-4 971	-4 700	-4 700	-4 700	-4 700
Netto utgift videreutlån	3 425	-	-	-	-	-	-
Overføring fra drift	-66				-	-	-
Netto avsetning til eller bruk av bundne investeringsfond	-6 984						
Netto avsetning til eller bruk av ubundet investeringsfond		-217	-217	-248	-248	-248	-887
Bruk av disposisjonsfond	-2 852						
Dekning av tidligere års udekket beløp							
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-9 902	-217	-217	-248	-248	-248	-887
Fremført til dekning i senere år (udekket beløp)	-	-	-	-	-	-	-

Bevilgningsoversikt del B

Bevilgningsoversikt investering del B				
(tall i hele tusen kr.)	Budsjett	Økonomiplan		
	2021	2022	2023	2024
Nytt sykehjem og omsorgsboliger på Sagatangen	232 000	135 000	16 212	1 000
Marka helse- og omsorgssenter				
Boligplan - Heldøgns bemannet bolig Gran	1 800	27 300		
Boligplan - heldøgns bemannet bolig Brandbu			500	14 600
Boligplan - avlastningsenhet	1 000	12 750	12 750	
Oppgradering og påkostning kommunale bygg	6 000	2 000	2 000	2 000
Gran rådhus	3 000			
Huset i Brandbu		1 600		
Trafikksikring	2 170	2 170	2 170	2 170
Gang/sykkelveg Dalesveg				544
Ladestasjoner for ladbare kjøretøy	1 460	820	820	820
Egenandel flomsikring Brandbu	24 000			
Gran sentrum - gang-/sykkelveg		1 900	1 900	
Gran sentrum - park og beplantning		1 530		
Gran sentrum - forlengelse av Storgata overført fra 2020, jf K-sak 42/20		500		
Gran sentrum - forlengelse av Storgata		1 000	4 000	
Ikt sentral	1 250	1 250	1 250	1 250
Kirkelig fellesråd	1 200			
Egenkapitalinnskudd KLP	2 931	2 931	2 931	2 931
Biler brann og redning	4 581			794
Biler feiing	240			
Utskifting av maskiner/biler Samferdsel			4 200	2 200
Utskifting av biler Eiendom	505			
Tyngre utstyr Brann	122	0	305	122
Reinvesteringer VA-ledningsnett	14 000	20 000	20 000	20 000
V/A - Etablering av reservevannforsyning, overført fra 2020, jf K-sak 42/20	3 000			
Biler VA	850	450	500	500
Hovedplan V/A - Fredheim	10 000			
Nødstrømsaggregat, overført fra 2020, jf k-sak 42/20		2 000		
Nødstrømsaggregat		1 000		
Brandbu vannverk (Askimlandet) overført fra 2020, jf K-sak 42/20	1 000			
Brandbu vannverk (Askimlandet)		50 500	51 500	
VA Mohagen sør		3 000		
Grymyr renseanlegg	11 000			
Jørgenslokka- Huser overført fra 2020, jf K-sak 42/20	4 000			
Jørgenslokka- Huser	8 636			
Omlagging Vassendvika	6 000			
Oppgradering Vannpumpestasjon (VPS) overført fra 2020, jf K-sak 42/20		1 500		
Julibakka pumpestasjon	2 000			
	342 745	269 201	121 038	48 931

Investeringsoversikt 2021 med finansiering

(tall i hele tusen kr.)	Sum investerings utgifter	Tilskudd og anleggsbidrag	Moms-kompensasjon	Salg av anleggsmidler	Mottatte avdrag	Bruk av ubundet investeringsfond
Nytt sykehjem og omsorgsboliger på Sagatangen	232 000					
Boligplan - Heldøgns bemannet bolig Gran	1 800					
Boligplan - avlastningsenhet	1 000					
Oppgradering og påkostning kommunale bygg	6 000					
Gran rådhus	3 000					
Trafikksikring	2 170					
Ladestasjoner for ladbare kjøretøy	1 460					
Egenandel flomsikring Brandbu	24 000					
Ikt sentralt	1 250					
Kirkelig fellesråd	1 200					
Egenkapitalinnskudd KLP	2 931					
Biler brann og redning	4 581					
Biler feiing	240					
Utskifting av biler Eiendom	505					
Tyngre utstyr Brann	122					
Reinvesteringer VA-ledningsnett	14 000					
V/A - Etablering av reservevannforsyning, overført fra 2020, jf K-sak	3 000					
Biler VA	850					
Hovedplan V/A - Fredheim	10 000					
Brandbu vannverk (Askimlandet) overført fra 2020, jf K-sak 42/20	1 000					
Grymyr renseanlegg	11 000					
Jørgensløkka- Huser overført fra 2020, jf K-sak 42/20	4 000					
Jørgensløkka- Huser	8 636					
Omlegging Vassendvika	6 000					
Julibakka pumpestasjon	2 000					
Sum investering	342 745					
Årets finansieringsbehov	342 745					
Lånbehov (eks. Startlån)	164 611					
Tilskudd og anleggsbidrag		124 405				
Momskompensasjon			50 778			
Inntekter salg av anleggsmidler				20		
Mottatte avdrag lån					2 683	
Bruk av ubundet investeringsfond						248

Investeringer og finansiering i 12- årsperioden:

Prosjektnavn:	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Helse- og omsorgssenter Sagatangen	232 000 000	135 000 000	16 212 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Marka helse- og omsorgssenter	0	0	0	1 000 000	5 100 000	13 300 000	0	0	0	0	0	0
Omsorgsboliger som bokollektiv	0	0	0	0	0	55 824 000	0	0	0	0	0	0
Boligplan - Avlastningsenhet	1 000 000	12 750 000	12 750 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boligplan - heldøgns bemannet bolig Gran	1 800 000	27 300 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boligplan - heldøgns bemannet bolig Brandbu	0	0	500 000	14 600 000	15 100 000	0	0	0	0	0	0	0
Boligplan - Bolig for psykiatri/rus	0	0	0	0	0	0	11 900 000	11 900 000	0	0	0	0
Omsorgsbolig som bofellesskap til eldre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	49 100 000	0
Oppgradering og påkostning kommunale bygg - akutte behov	6 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Gran Rådhus	3 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	161 000 000
Jaren skole	0	0	0	0	45 000 000	0	0	0	0	0	0	0
Sanne skole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	44 500 000
Gran ungdomsskole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20 200 000
Sanne skole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15 500 000
Grymyr skole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13 000 000
Brandbu ungdomsskole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 000 000
Fredheim skole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 000 000
Huset i Brandbu og kinolokaler	0	1 600 000	0	0	0	12 800 000	0	0	0	0	0	0
Rehabilitering av Granvang	0	0	0	0	1 000 000	22 000 000	0	0	0	0	0	0
Salg av kommunale eiendommer (se finansiering)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ladestasjoner for ladbare kjøretøy	1 460 000	820 000	820 000	820 000	0	0	0	0	0	0	0	0
OPPGRADERING VEGER	0	0	0	0	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	10 000 000	10 000 000
TRAFIKKSIKRING	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000	2 170 000
Oppgradering gateløys	0	0	0	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	0	0	0	0
GANG-/SYKKELVEG DALES VEG	0	0	0	544 000	0	10 872 000	0	0	0	0	0	0
GRAN SENTRUM - GANG-/SYKKELVEG- FORTAU	0	1 900 000	1 900 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GRAN SENTRUM - PARK OG BEPLANTNING	0	1 530 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gran sentrum - Forlengelse av Storgata	0	1 500 000	4 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BRANDBU SENTRUM - VEI OG PARK	0	0	0	0	0	0	0	2 608 000	0	0	0	0
GRAN SENTRUM - TORG	0	0	0	0	0	0	0	0	4 576 000	0	0	0
Egenandel flomsikring Brandbu	24 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IKT Sentralt	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Kirkelig fellesråd	1 200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biler brann og redning	4 581 000	0	0	794 000	1 832 000	0	641 000	367 000	1 893 000	3 359 000	0	0
Biler feiling	240 000	0	0	0	0	0	0	0	240 000	480 000	240 000	0
Utskifting av biler/maskiner	0	0	4 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000
Samferdsel og parkdrift	0	0	4 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000
Utskifting av biler Eiendom	505 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tyngre utstyr Brann	122 000	0	305 000	122 000	183 000	275 000	336 000	0	61 000	0	0	0

Prosjektnavn:	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Reinvestering Vann- og avløpsledninger	14 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000	20 000 000
V/A Etablering av reservevannforsyning	3 000 000	0	0	0	0	60 000 000	0	0	0	0	0	0
(V)A Fredheim	10 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nødstrømsaggregat	0	3 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brandbu vannverk (Askimlandet)	1 000 000	50 500 000	51 500 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mohagen sør (VA)	0	3 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grymyr renesanlegg	11 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jørgensløkka - Huser	12 636 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Omlegging Vassendvika	6 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oppgradering vannpumpestasjoner (VPS)	0	1 500 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Julibakka pumpestasjon	2 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biler VA	850 000	450 000	500 000	500 000	0	0	500 000	0	500 000	1 000 000	500 000	0
Sum investering (finansiert av frie inntekter)	279 328 000	187 820 000	46 107 000	25 500 000	81 835 000	128 691 000	26 497 000	27 495 000	19 390 000	16 459 000	66 960 000	293 820 000
Sum investering VA (finansiert av gebyrer)	60 486 000	78 450 000	72 000 000	20 500 000	20 000 000	80 000 000	20 500 000	20 000 000	20 500 000	21 000 000	20 500 000	20 000 000
SUM INVESTERINGER	339 814 000	266 270 000	118 107 000	46 000 000	101 835 000	208 691 000	46 997 000	47 495 000	39 890 000	37 459 000	87 460 000	313 820 000

FINANSIERING

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Tilskudd	124 405 499	90 673 631	14 655 870	6 160 000	6 160 000	27 720 000	5 355 000	5 355 000	0	0	22 100 000	0
Overføringer fra drift	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Momskompensasjon	50 777 600	37 044 000	9 221 400	5 100 000	15 800 600	21 338 200	5 299 400	5 499 000	3 458 000	3 195 800	13 344 000	58 764 000
Salgsinntekter	20 000	0	2 700 000	25 400 000	50 000	50 000	50 000	450 000	20 000	340 000	20 000	0
Anleggsbidrag/refusjoner	0	388 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne inv.fond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundre inv.fond	0	0	0	0	0	0	0	0	661 000	0	0	0
Lån	164 610 901	138 164 369	91 529 730	9 340 000	79 824 400	159 582 800	36 292 600	36 191 000	35 751 000	33 923 200	51 996 000	255 056 000
Annet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERING	339 814 000	266 270 000	118 107 000	46 000 000	101 835 000	208 691 000	46 997 000	47 495 000	39 890 000	37 459 000	87 460 000	313 820 000

Som oversikten over viser har Gran kommune et omfattende investeringsbehov i kommende 12-års periode.

I rådmannens forslag til investeringer planlegges det investert i anleggsmidler for over 770 mill kr i økonomiplanperioden hvorav 231 mill kr er investeringer i vann og avløp. Investeringene finansieres med 236 mill kr fra tilskudd, refusjoner og anleggsbidrag, 102 mill kr i momskompensasjon 28 mill kr i salg av anleggsmidler og 404 mill kr i lånemidler hvorav 220 mill kr til VA-investering. I tillegg forutsettes det at utlån gjennom Husbankens Startlånsordning på 10 mill kr årlig i økonomiplanperioden, tilsammen 40 mill kr.

Rådmannens forslag til investeringer er lagt på grunnlag av en grundig og kritisk gjennomgang av fremskrevet budsjett, samt vurdering av nye behov. Prioriteringer er tatt på bakgrunn av de utfordringer kommunen har for å få balanse i driftsbudsjettet, bl a som følge av økende lånegjeld og dermed økte avdrag. Investeringsprosjekt som genererer innsparinger i drift er prioritert fremfor andre prosjekt. Nødvendige investeringer når tilbud på Skjervum faller bort prioritert. Andre prosjekt er skjøvet ut i tid.

Investeringsprosjekt i fremskrevet budsjett er justert for prisvekst frem til 2020 og oppdatert med endrede behov. Gjeldende politiske vedtak om rammer og finansiering av konkrete investeringsprosjekt, samt nye politiske vedtak er ivaretatt. Jfr K-sak 42/20 resultatrapportering 1. tertial 2020 er 12 mill kr nedjustert i 2020 for så å budsjetteres på nytt i budsjett og økonomiplan 2021 - 2024.

Omsorgsplasser

Når det gjelder helse- og omsorgssenter Sagatangen, bygger budsjett og økonomiplan 2021 -2024 på vedtak i K-sak 28/19, K-sak 22/19 (nytt kommunestyre) som er innarbeidet i gjeldende forslag til budsjett og økonomiplan. Kostnadsrammen er deretter justert for pris. Vi har også lagt til byggelånsrente i påvente av utbetaling av tilskuddsbeløp. Det er imidlertid knyttet stor usikkerhet rundt tidspunkt for utbetalingen. I tillegg er fordelingen av budsjett mellom år endret ut fra ambisjonen om i hovedsak å ha prosjektet ferdigstilt i 2022. Det er ikke gjort endringer på prosjekt Marka helse og omsorgssenter, annet enn at også dette er prisjustert.

Forslaget til budsjett og økonomiplan er i hht nytt forslag til tiltaksdel i boligplan, jf K-sak 85/20 Boligplan 2018 - 2021 - Oppdatering av tiltaksdelen. Her er prosjekt med positiv driftseffekt prioritert frem, samtidig som det er tatt hensyn til behov når Skjervum (Solgløtt) legges

ned. Dette innebærer at heldøgns bemannet bolig Gran er prioritert frem til å bygges i 2022. Dette prosjektet er utvidet med 2 leiligheter som ivaretar behov for sterkskjerming. Avlastningsenhet er foreslått skjøvet frem til i 2020/23. Heldøgns bemannet bolig Brandbu har opprettholdt fjorårets forslag til fremdrift med byggestart i 2024. Også dette prosjektet er utvidet med 2 leiligheter som ivaretar behov for sterkskjerming. Alle tiltak i hht boligplan er justert for pris og evt. endrede behov. For øvrig vises til forannnevnte sak.

Rådmannen la fram forslag til justert budsjett for Sagatangen helse og omsorgssenter i forkant av kommunestyremøtet, med bakgrunn i at mottatte tilbud viste vesentlige behov for økt investeringsramme og økt låneopptak.

Kommunestyret valgte å vedta et utsettelsesforslag vedrørende Sagatangen helse og omsorgssenter, uten å justere formannskapetets instilling til investeringsbudsjett.

Kommunestyrets vedtak i sak 111/20 690 Helse og omsorgssenter på Sagatangen - utførelsesfasen:

"Prosjekt 690 Helse og omsorgssenter på Sagatangen videreutvikles med sikte på å kunne realisere samtidig utbygging av et lokalmedisinsk senter i samarbeid med Sykehuset Innlandet og Lunner kommune til 2024/25

Prosjektet videreføres med tilsvarende antall boenheter, i sykehjemsplasser, etter areal- og bemanningseffektiv Ullerud-modell eller tilsvarende.

Frigjort økonomisk handlingsrom benyttes til videre utvikling ved Marka helse og omsorgssenter og til vedlikehold av skoler og kommunale bygg, samt å unngå økt eiendomsskatt til makssats for å ta høyde for framtidige renteendringer.

Ytterligere behov for heldøgns omsorg dekkes med bemannede omsorgsboliger, med mål om at statstilskudd og husleie dekker investeringskostnader. Videreføring av tilsvarende dagens ordning med private tilbydere av heldøgns omsorg vil fortsatt være et viktig supplement.

Gran sykehjem Skjervum ivaretas for tilfredsstillende bo- og arbeidsforhold under byggeprosess, og framtidig bruk avklares i god tid før fraflytting."

Andre formålsbygg

Opprusting av kommunens bygg til en akseptabel standard, ble beregnet til 150 mill kr i 2017. Etter vedtak i saken ble det påbegynt utarbeidelse av vedlikeholdsplaner for de ulike formålsbyggene. Satus i dette arbeidet presenteres i K-sak 45/20 Gran kommunes formålsbygg. I nevnte sak med vedlegg fremgår det at behovet i realiteten er 396 mill kr. For å synliggjøre behovet, er dette i storgrad lagt inn i 12-årsplanen, men da hovedsakelig siste året, uten prioritering. Påkostning kommunale bygg er i liten grad prioritert inn i økonomiplanperioden. Kun akutte behov er tenkt ivaretatt i generell pott for påkostning kommunale bygg. Imidlertid er det foreslått avsatt 1 mill kr på prosjektet i 2021 som skal benyttes til nærmere kartlegging av investeringsbehovet på skolene for best mulig prioritering fremover. I tillegg er det vedtatt avsatt 3 mill kr til nødvendig skallsikring av rådhuset i 2021. For å opprettholde driften etter 31.12.2022, må det investeres i nytt kinoteknisk utstyr. Dette er prioritert inn i 2022.

Veg, vann, avløp og flomforebygging Brandbu

Til flomforebyggende tiltak i Brandbu er det er i 2021 lagt inn 24 mill kr i samsvar med avtalt egenandel.

Hovedplan Samferdsel og park er under utarbeidelse og ligger ikke inne i gjeldende forslag til investeringsbudsjett. Det er kun trafikkikkerhets-tiltak som ligger inne når det gjelder veg. Oppgradering av veger er ikke prioritert i Ø-planperioden. Når det gjelder utskifting av biler/maskiner samferdsel og park, vil utredning av framtidig drift avgjøre hva som er en hensiktsmessig. Investeringer avventes derfor til etter 2022.

Det er lagt inn 5,5 mill kr til forlengelse av Storgata i Gran sentrum som en del av miljøgateprosjektet. Tidligere prosjekt Gran Sentrum - gang/sykkelveg og park/beplantning er videreført.

Når det gjelder VA, er ny vedtatt hovedplan innarbeidet. Imidlertid er det gjort noen justeringer i etterkant. Budsjettrammen til Grymyr renseanlegg er etter mottak og gjennomgang av kalkyle foreslått økt med 10 mill kr. I tillegg er etablering av reservevannforsyning i regi av det interkommunale vannverket flyttet fra 2024 til 2026. Til sammen er forslag til Investeringsbudsjett på VA i Ø-planperioden 231 mill kr, 83 mill kr høyere enn fremskrevet budsjett skulle tilsi. Dette skyldes først og fremst økte utgifter til reinvesteringer i ledningsnett og Brandbu vannverk (Askimlandet).

Annet

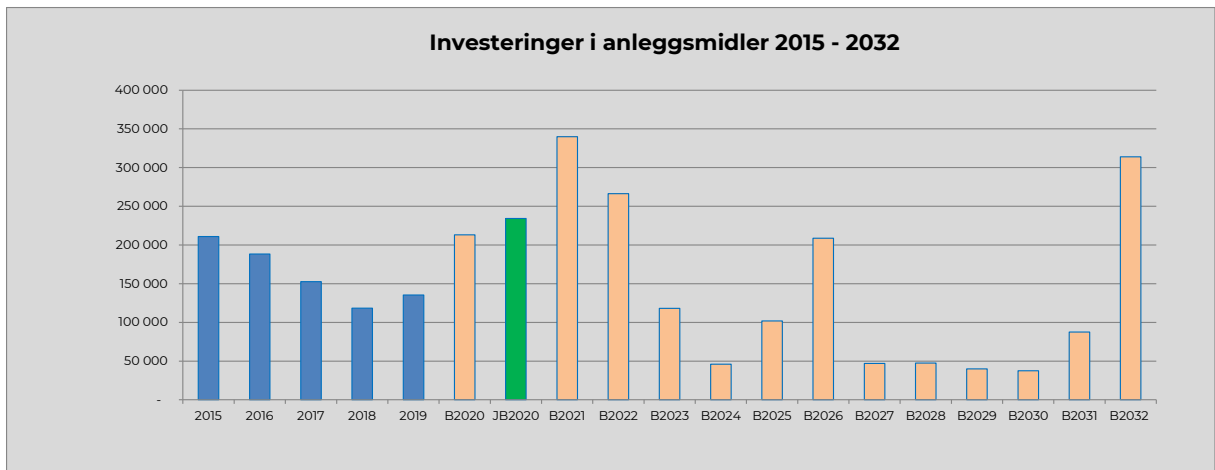
Gran kirkelige fellesråd har meldt inn investeringsbehov for til sammen 4,75 mill kr i Ø-planperioden. Også her har det vært en streng prioritering. 1,2 mill kr til skifte av spontak på hovedskipet i Gamle Tingelstad kirke er prioritert inn. (40% kommunal finansiering). Maling av Moen kirke anses som driftsutgift og er prioritert inn i drift i 2022.

Ladestasjoner for ladbare kjøretøy er ikke prioritert inn i samsvar med vedtak i K-sak 67/19 da summen er redusert med 1 mill kr for hele prosjektet. I samsvar med anslått behov er det foreslått å legge en stor andel av budsjettbeløpet til 2021.

Investeringer og finansiering

Til tross for et svært omfattende investeringsbehov har kommunen lave inntekter som ikke tillater at gjeldsnivået blir for høyt. Denne kombinasjonen av lave inntekter og stort investeringsbehov medfører at kommunen må gjøre krevende prioriteringer ved utarbeidelse av drifts- og investeringsbudsjett.

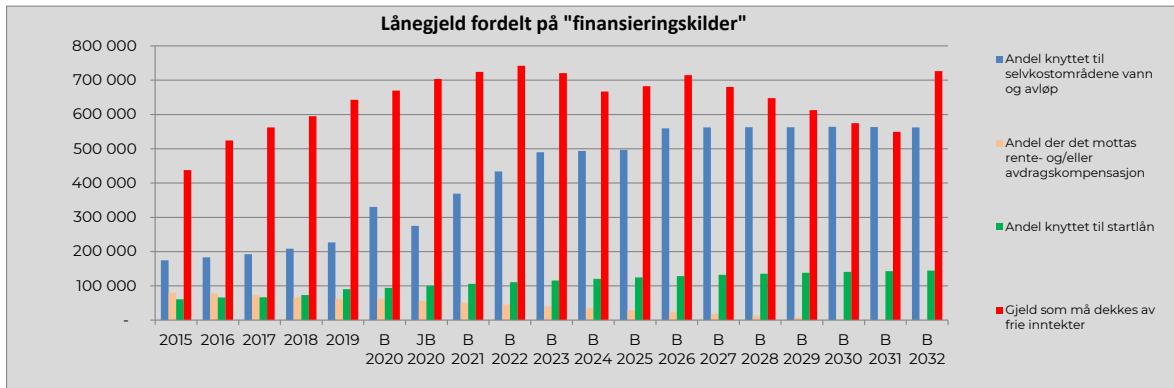
For øvrig vises det til oversikt over enkeltinvesteringer i økonomiske tabeller.

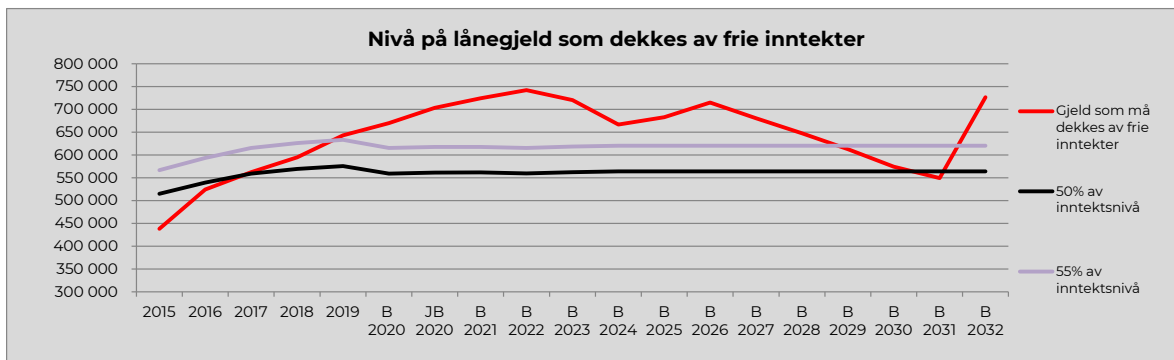
Gjeldsutvikling

Gruppering av gjeld skaper en bevissthet på hvor stor andel av gjelden som må påregnes å dekkes inn gjennom kommunens frie inntekter og hvilke gjeld som i hovedsak dekkes av andre ordninger som gebyr, brukerbetaling, rentekompensasjon mm.

Legges budsjett og økonomiplan 2021 - 2024 samt langtidsplan for investeringer til grunn, gir dette en fordeling som vist i figuren nedenfor:

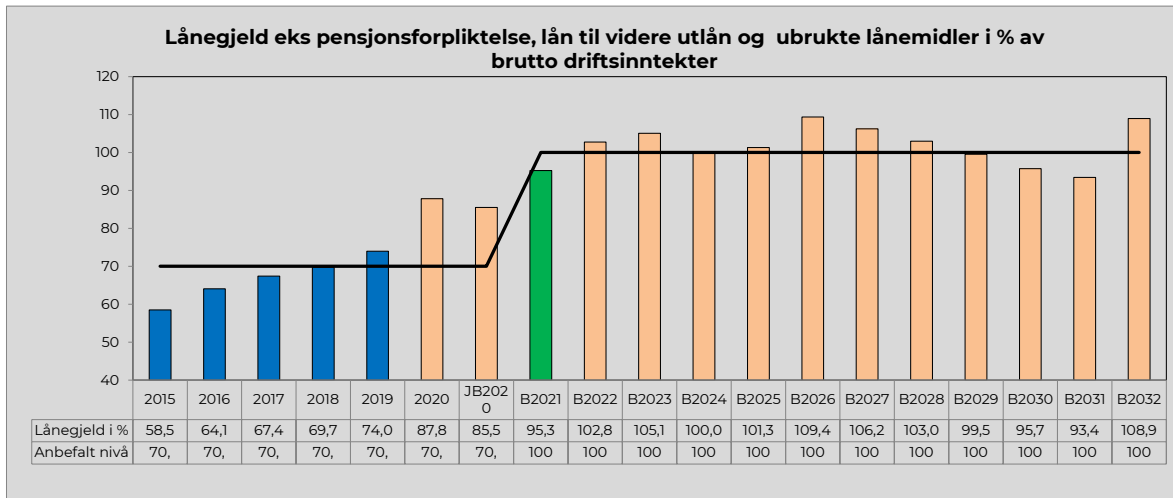

Det er ikke definert et entydig nivå for hvor stor andel gjeld en kommune bør ha, som skal dekkes av de frie inntektene, i forhold til brutto driftsinntekter. Nivået kan være at gjeldsbelastningen ikke bør overstige 50 til 55 %. Gran kommunes gjeldsandel har ligget under dette nivået, men er nå over. Videre i økonomiplanperioden 2021 - 2022 stiger ytterligere utover det antydende nivået. I 2023 og 2024 går gjeldsnivået noe ned igjen for deretter å stige fram til 2026. Videre i langtidsperioden ser en at gjeldsnivået nærmer seg det anbefalte nivået.

Fylkesmannen beregner netto lånegjeld slik; lånegjeld fratrukket pensjonsforpliktelse, lån til videre utlån og ubrukte lånemidler.

Ved bruk av Fylkesmannens beregningsmetode vil netto lånegjeld i % av driftsinntekter se slik ut:

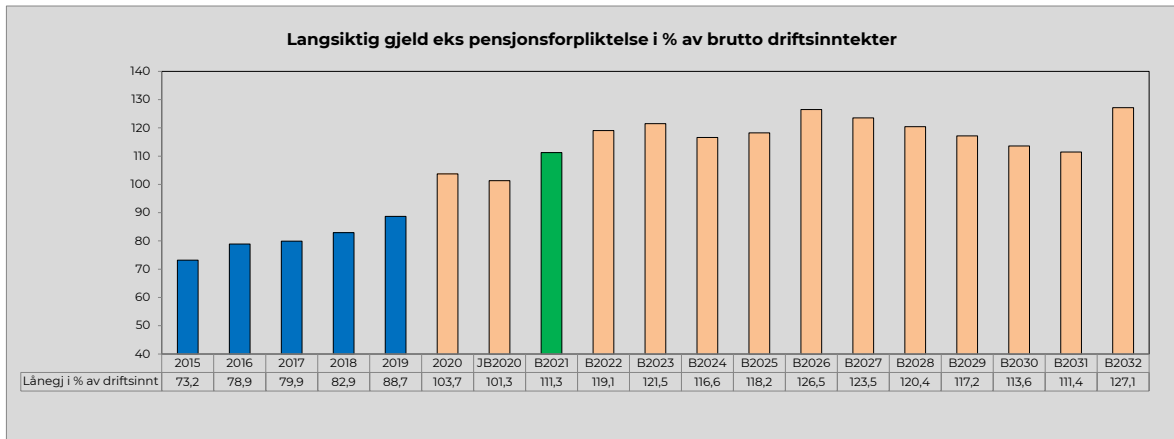

Fylkesmannens anbefaling er at denne netto lånegjelden ikke overstiger 70 % av driftsinntektene. Det vil si at ifølge Fylkesmannens definisjon øker lånegjelden til et nivå som vil oppleves som belastende for driftsøkonomien de kommende årene.

Kommunen vil i økonomiplanperioden ha et høyt investeringsnivå. På sikt må kommunen av økonomiske årsaker redusere investeringsnivået, slik at en ikke må lånefinansiere mer til investeringer enn det man betaler i avdrag. Kommunen bør legge opp til økt grad av egenfinansiering for å gjennomføre nødvendige investeringer.

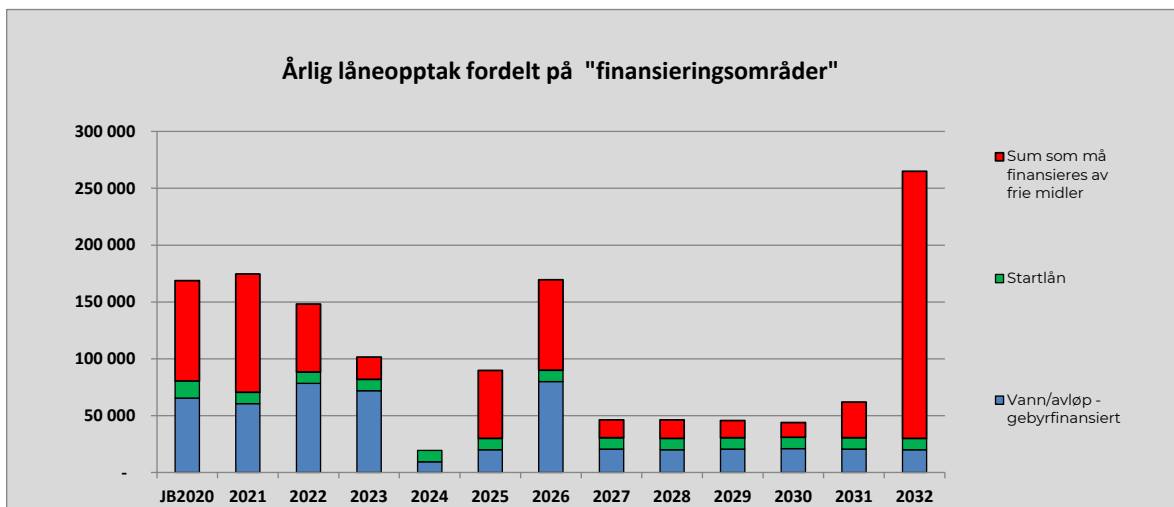
Kommunestyret vedtok et måltall med gjeldsgrad <100 % i perioden. Økonomiplan vil overstige dette måltallet med ca 90 mill kr i gjeld. Driftsbudsjettet er redusert for å håndtere denne rente- og avdragsbelastningen i perioden. Alternative må man redusere investeringsnivået, finansiere med bruk av fond eller øke inntektene i perioden for å holde seg under måltallet.

KOSTRA lager også nøkkeltall på langsiktig gjeld eks pensjonsforpliktelse, det viser samme utviklingstrekk som Fylkesmannens beregning.

Gran kommunes framtidige låneopptak i mill kr fordelt på «finansieringsområder» pr år:

	JB2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Låneopptak jfr økonomiplan og langtidsplan for investeringer	168 686	174 611	148 164	101 530	19 340	89 824	169 583	46 293	46 191	45 751	43 923	61 996	265 056
Vann/avløp - gebyrfinansiert	65 500	60 486	78 450	72 000	9 340	20 000	80 000	20 500	20 000	20 500	21 000	20 500	20 000
Startlån	15 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Sum som må finansieres av frie midler	88 186	104 125	59 714	19 530	-	59 824	79 583	15 793	16 191	15 251	12 923	31 496	235 056

Figuren viser at den vesentligste delen av de årlige låneopptakene må finansieres av frie midler og vil dermed belaste driftsbudsjettet med tilhørende renter og avdrag.

2.7. Vesentlige forpliktelser og garantier.

Ny kommunelov §14-4 krever at budsjettdokumentet skal inneholde en oversikt over kommunens vesentlige langsiktige forpliktelser og garantier. Dette er ikke tydelig beskrevet i den nye kommuneloven men vår fortolkning vises nedenfor:

Type avtale	Regnskap 2019	Varighet
Leasingavtale transportmidler:	3 173 830	3-årige avtaler
Skole:		
Bjoneoa kulturbygg, leie, netto	950 288	31.12.2034
Barnehage:		
Moen sportsklubb, leie lokaler til barnehagedrift	145 376	Avtalen gikk ut 31. juli 2019. Automatisk fornyelse for ett år av gangen inntil oppsigelse. Ikke fornyet i 2020 - utgår med virkning fra 2021.
Leikvoll Vel – leie barnehagelokaler inngått 1.08.1991.	20 000 pr år samt innvendig vedlikehold, offentlige avgifter og snørydding.	Ikke utløpsdato.
Kultur:		
Oppland fylkeskommune (HVS), leieavtale Kultursalen	384 874	Automatisk videreføring av avtale 15.08.2012. Uoppsigelig første 10 år. Kan sies opp 1. januar med virkning fra 1. januar påfølgende år.

Type avtale	Regnskap 2019	Varighet
Oppland fylkeskommune (HVS), leieavtale Idrettshall	790 092	Automatisk videreføring av avtale fra 01.01.2013. Kan sies opp innen 1. juli med virkning fra 1. januar påfølgende år.
Oppland fylkeskommune (HVS), leieavtale Bibliotek	554 400	Utløper 15.08.2032
Centrumsgården Brandbu - Bibliotek	297 318	Avtale utløpet 2023, opsjon på 10 nye år.
NAV:		
Eiendomskostnader Nav: NAV Oppland er leietaker, Gran betalte 43 % i 2017 for deretter å kreve Lunner 40 % av denne delen. Grans andel:	596 513	Avtalen løper til en av partene ber om reforhandling og ny avtale er undertegnet.
SMISO IKS		
Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep	68 850	Fra 2012.
Helse:		
Granhøi Alderspensionat. Kjøp av aldershjems plasser.	11 460 206	Avtale om 18 plasser utgår 31/12-2019. Ny avtale fra 1.01.2020 på 18 plasser i 6 år med opsjon 1 + 1 år.

Type avtale	Regnskap 2019	Varighet
Røysumtunet, kjøp av plasser.	10 424 365	Avtale pr bruker uten tidsbegrensning. 8 brukere i 2019.
Hønene Gård (Norges Blindforbund), kjøp av plass.	533 157	Avtale pr bruker uten tidsbegrensning. 1 bruker i 2019.
Ecura – kjøp av tjenester i bolig	14 954 232	2 avtaler for kjøp av tjenester i bolig, den ene med varighet til 31.12.20
Nødetatsbygg:		
Tronrud Eiendom AS - husleie: - Brann og redning, netto.	1 369 927	Utløper 1.10.2037
Tronrud Eiendom AS - husleie: -Legevakt, netto.	339 972	Utløper 1.10.2037
Legetjeneste:		
Gjøvik interkommunale legevakt. Ny avtale: Investeringstilskudd 2,6 mill samt økte driftsutgifter kr 54 000.	2 746 000	Ny avtale fra 2019 som utløper i 2049.
Brandbu legegruppe, avtale om mottak og veiledning av turnuslege.	833 875	Avtale utgått 31.12.2018
Legekantor i Bjonerøa.	260 000	Avtale fra 1.03.2014 – gjensidig oppsigelse på 6 md
Avtale med Lunner kommune:		
Lunner kommune – Grøa vannverk	1 347 000	Ingen tidsbegrensning, må eventuelt sies opp av Kommunestyret.

Type avtale	Regnskap 2019	Varighet
Garantier:		
Trulserudenga barnehage SA	5 109 331	Reduseres årlig, utløper 2035
Med hjemmel i sosiallovgivningen	447 600	Varierer noe fra år til år.

Pensjon

Kommunen har en forpliktelse overfor ansatte for å sikre en ytelsesbasert pensjon fra det tidspunktet den ansatte går av med pensjon. Denne forpliktelse beregnes av aktuarer i pensjonskassene etter fastsatte kriterier.

I løpet av året innbetales pensjonspremie. Dette er midler som dekker løpende pensjonsutbetalinger og avsetning av pensjonsmidler til framtidige pensjonsutbetalinger.

Nedenfor vises utdrag av notene til årsregnskapet for 2019 som inneholder pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler.

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser, akkumulert premieavvik (F § 13-1, E)		
KLP	2019	
	Arb.giveravg.	
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr.31.12. dette år.	1 280 753 646	180 586 264
Pensjonsmidler pr. 31.12. dette år.	1 149 815 996	162 124 055
Netto pensjonsforpliktelser pr 31.12.	130 937 650	18 462 209

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser, akkumulert premieavvik (F § 13-1, E)		
SPK	2019	
	Arb.giveravg.	
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr.31.12. dette år.	173 217 991	24 423 737
Pensjonsmidler pr. 31.12. dette år.	139 395 338	19 654 743
Netto pensjonsforpliktelser pr 31.12.	33 822 653	4 768 994

Pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler beregnes ut fra forskjellige økonomiske forutsetninger.

Pensjonsforpliktelsen er en beregnet framtidig forpliktelse, bla a med forutsetninger om levealder. Pensjonsmidlene er faktiske innbetalte midler og avsetning for utbetaling av framtidige pensjoner.

Differansen er Netto pensjonsforpliktelse.

3. Overordnede mål for kommunens virksomhet

3.1 Gran kommunes visjon og mål 2030

Visjon: «Gran kommune – inkluderende, stolt og nyskapende»

Gran kommunes visjon gir uttrykk for grunnleggende verdier som vi ønsker skal prege kommunen som samfunn og organisasjon. Formuleringene skal gi oss noe å strekke seg etter.

Inkluderende:

I Gran kommune skal alle oppleve seg inkludert – uavhengig av status, hudfarge, legning, helse, arbeidskapasitet eller økonomi. Opplevelsen av å være inkludert og verdifull bidrar til personlig utvikling. Derfor vil vi at en inkluderende holdning skal prege lokalsamfunnet.

Stolt:

Å bo i Gran skal gi en følelse av å bo i en kommune som har verdier vi kan være stolte av, som verdighet, rettskaffenhet, omsorgs- og ansvarsfølelse. Kommunen har rike tradisjoner knyttet til historie, landskap og kultur som vi er stolte av og vil legge vekt på. Vi vil utvikle kommunen slik at innbyggerne kan oppleve fellesskap som vi er en del av, der vi tar vare på det beste i fortida og videreutvikler det for framtida.

Nyskapende:

Innbyggere og storsamfunnet vil ha nye forventninger til kommunen som samfunnsutvikler og tjenesteyter i framtiden. Vi ønsker å ha en kontinuerlig utvikling av kommunale tjenester, og være åpen for nye metoder og organisasjonsformer for å gi stadig bedre tjenester. Lokalsamfunnene må være åpne for etableringer av nytt næringsliv og nye former for tjenesteyting og arealbruk for å utvikle attraktive lokalsamfunn.

Overordnet mål: I 2030 kjennetegnes Gran kommune av et bærekraftig lokalsamfunn som gir velferd og god livskvalitet til innbyggerne

Et bærekraftig lokalsamfunn innebærer et samfunn med en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sitt behov (<http://www.ssb.no/natur-og-miljo/barekraft/hva-er-barekraftig-utvikling>). Bærekraftig utvikling hviler på tre pilarer, og alle tre må være ivaretatt før en kan si at en har en bærekraftig utvikling:

Økonomiske forhold: Vi må ha en kommunal økonomi som er bærekraftig slik at vi har et investerings- og driftsnivå på kommunale tjenester som innebærer at fremtidige generasjoner ikke må gjøre

vesentlig reduksjoner i tjenestenivået på grunn av for høyt tjenestenivå eller overinvesteringer i dag. Samtidig må det offentlige bidra til å legge grunnlag for et næringsliv som kan gi arbeidsplasser og utkomme for innbyggerne i Gran i dag og i framtida.

Sosiale forhold: I folkehelseoversikten for Gran er sosial ulikhet som en utfordring drøftet og gjennom behandlingen av denne har vi pekt på kosthold, fysisk aktivitet og foreldrekompetanse som sentrale utfordringer for Gransamfunnet. De offentlige velferdstjenestene er særlig innrettet på å motvirke sosial ulikhet og fremme god helse. Gjennom en befolkningsvekst som forutsatt i befolkningsframskrivingene for Gran vil vi få en økt andel innvandrere i befolkningen i framtida. Det vil derfor være viktig å arbeide for inkludering av alle i arbeid og samfunnsliv.

Miljømessige forhold: Som en sentral landbrukskommune har vårt lokalsamfunn et særlig ansvar for at landbruksarealet ivaretas og at nasjonalt viktige kulturlandskapsverdier på Tingelstadhøgda og naturfredningsområdene og arealene rundt disse i Viggadalen og Røykenvika sikres. Vi må sørge for en utvikling som ikke reduserer det biologiske mangfoldet og ivaretar naturverdiene i kulturlandskapet, skogområdene og innsjøene våre. Norge skal ifølge nasjonale målsettinger redusere klimagassutslippene med 30 % innen 2020 (i forhold til 1992 nivå) og være karbonnøytralt innen 2050. Det finnes ikke gode målekriterier for lokale klimagassutslipp, men Gran kan bidra til nasjonale mål ved å føre en politikk som baserer seg på utskifting av fossilt brensel til oppvarming og reduksjon av utslipp fra transport. Her har kommunene sentrale virkemidler gjennom arealpolitikk og i egen kommunal drift. Skogen er viktig for opptak og binding av CO₂.

3.2 Hovedutfordringer for Gran kommune i fireårsperioden

Tidlig og tverrfaglig innsats

På bakgrunn av folkehelsearbeidet og utarbeidelse av folkehelseprofil for Gran er det naturlig å peke ut tidlig og tverrfaglig innsats som en grunnpilar i det forebyggende folkehelsearbeidet. Dette er et av de viktigste grepene for å arbeide med de utfordringene barn og unge står overfor, spesielt knyttet til trivsel og psykisk helse. Tidlig og tverrfaglig innsats er også viktig i arbeidet med personer som har ulike funksjonsnedsettelse, og ikke minst i forhold til eldre med omsorgsbehov.

Den kommunale tjenestestrukturen

Befolkningsframskrivninger og utviklingen i boligbyggingen de siste årene viser at det vil bli flere eldre og sterkere vekst i tettstedene enn i grendene. For å kunne gi et bærekraftig tjenestetilbud med god kvalitet og stabil driftsøkonomi til innbyggerne i hele kommunen, er det nødvendig å sørge for at vi har store nok driftsenheter med bygningsmessig tilfredsstillende standard.

Nye behov vil oppstå og det vil være behov for endringer i måten vi yter tjenestetilbudet på. Vi må derfor legge til rette for nyskaping og innovasjon innenfor de kommunale tjenestene. Hvis vi skal oppnå dette må det være anledning til å prøve ut nye metoder og løsninger.

3.3 Mål i kommuneplanens samfunnsdel

Økonomiplanen er handlingsprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel. Her oppsummeres investeringer, tiltak og satsingsområder i økonomiplanen i forhold til vedtatte mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel.

Befolkningsutvikling og næringsliv

I 2030 har Gran kommune:

- En befolkning på rundt 16 000 og en forsterket tettstedsstruktur med Gran som regionsenter
- Et variert næringsliv med levende landbruk, forsterket handelsnæring og nye etableringer av bedrifter innen produksjon, logistikk og privat tjenesteyting

Tiltak:

- Ha tilgjengelige arealer for variert boligutbygging på forskjellige steder i kommunen i privat eller offentlig eie
- Ha tilgjengelige næringsarealer i kommunalt og privat eie
- Markedsføre Mohagen Sør for å få flere bedrifter til å etablere seg i kommunen
- Bistand til næringslivet gjennom et regionalt samarbeid om Hadeland næringshage og etablererveiledning.
- Vurdere videre deltakelse i regionalt reiselivssamarbeid

Bosetting, tettstedsutvikling og infrastruktur

I 2030 har Gran kommune:

- En areal- og ressursforvaltning som tar vare på natur- og kulturverdiene
- Reduserte lokale klimagassutslipp i tråd med nasjonale mål
- Et variert bo-, service- og handelstilbud til befolkningen gjennom utvikling av sentrums-kvalitetene i Brandbu og Gran og en større andel boliger i gangavstand til kollektivknutepunkt

- En variert boligmasse med mange livsløpsboliger og flere bokollektiver for eldre som stimulerer til å opprettholde funksjoner og trivsel
- En økt andel av befolkningen som går og sykler til arbeid, skole og fritidsaktiviteter
- Bedre kollektivforbindelser lokalt og til Oslo, Gjøvik, Gardermoen og Hønefoss
- En stabil og trygg offentlig infrastruktur og utvidet bredbånds- og mobil-dekning

Tiltak:

- Fullføre flomsikring av Brandbu og Gran sentrum i samarbeid med NVE og nødvendige sentrumstiltak i forbindelse med flomsikringen
- Ingen nedbygging av dyrkbar mark ut over allerede arealavklarte områder i kommuneplan
- Ingen drenering/ nedbygging av myr og våtmark ut over allerede arealavklarte områder
- Opprettholde lokaliteter for prioriterte arter og biotoper, herunder bevare gammelskog
- Videreføre Stor-Oslo nord samarbeidet om videreutvikling av vei og jernbaneforbindelsene
- Utarbeide, prioritere og gjennomføre tiltak i lokal klimaplan
- Utarbeide søknader og gjennomføre utbygging av bredbånd ut fra tildelte midler
- Videreutvikle vannforsyningen til befolkningen og styrke forsyningsikkerheten

Folkehelse og oppvekst

I 2030 har Gran kommune:

- En befolkning med god psykisk og fysisk helse
- Offentlige tjenester som forebygger helseplager og yter tidlig tverrfaglig innsats
- Et oppvekstmiljø som fremmer læring og trivsel

Tiltak:

- Prioritere tidlig innsats og forebyggende tiltak
- Gjennomføre tiltak i vedtatt kvalitetsplan for skolen
- Sikre god lærertetthet

Kultur og fritidstilbud

I 2030 har Gran kommune:

- Et variert kultur- og fritidstilbud som bidrar til et meningsfullt liv
- Et mangfoldig og aktivt frivillig foreningsliv
- Gode arenaer og møteplasser for kulturlivet

Tiltak:

- Opprettholde tilskudd til frivillige organisasjoner
- Opprettholde et stort frivillig engasjement i kommunen
- Vurdere organisering, oppgavefordeling og tjenestenivå i kultursektoren

Omsorg og livskvalitet

I 2030 har Gran kommune offentlige tjenester for personer med bistandsbehov som ivaretar brukernes selvstendighet og styrker deres evne til å hjelpe seg selv

Tiltak:

- Følge opp vedtatt helse- og omsorgsstrategi med utbygging av nytt helse og omsorgssenter, satsing på hjemmebaserte tjenester og bruk av velferdsteknologi.
- Utbygging av nytt helse og omsorgssenter og ombygging av Marka helse- og omsorgssenter
- Følge opp boligplan med kjøp av egnede omsorgsboliger og utvikling av skogskolejordet.
- Styrke vedlikehold av den kommunale bygningsmassen og redusere antall formålsbygg.

Kommunale tjenester

I 2030 har Gran kommune kostnadseffektive offentlige tjenester av god kvalitet, med færre og mer robuste tjenestesteder med evne til nyskaping og utvikling

Tiltak:

- Følge opp hovedplan samferdsel og park
- Konsentrere tjenestene på færre steder for å redusere kostnader og sårbarhet i tjenesten
- Gjennomføre digitalisering av tjenester og innbyggjerservice - Styrke digital infrastruktur og digital kompetanse

4.0 Mål og budsjett for budsjettområdene

Rådmann og stab

Beskrivelse av budsjettområdet

Rådmannen og stabens oppgaver er å legge til rette for politiske valg og prioriteringer, forvalte lover og avtaleverk, legge til rette for effektiv utnyttelse av IKT-systemene, bidra til god økonomistyring og gi veiledning og støtte. Hensikten er å bidra til at Gran kommune når sine mål, framstår som en god arbeidsgiver og leverer gode tjenester til innbyggerne.

Kommunikasjon

Journalføring og fagansvar for kommunens arkiv, sentralbord og publikumstjenester på vegne av tjenestene, tilrettelegging for politiske møter, gjennomføring av valg, opplæring, brukerstøtte og utvikling innenfor web- og sakarkivsystem, samt informasjons- og kommunikasjonsoppgaver.

Økonomi

Regnskap og budsjett, fakturering, innfordring, finansforvaltning, innkjøp/rammeavtaler, utvikling og opplæring i bruk av økonomisystemene. I tillegg oppgaver for tjenestene som beregning av egenbetaling for brukere i institusjon og ajourhold av kommunaltekniske registre og regelstyrt saksbehandling for teknisk avdeling, samt eiendomsskattekontoret.

Det føres regnskap og lønn for Gran kirkelige fellesråd og 4 menigheter og regnskap for 5 legater.

IKT

Drift av felles IKT-ressurser og nettverk, samt telefoniløsning, brukerstøtte felles systemer, fagansvar for utvikling av kommunens IKT-policy og sikkerhetspolicy, informasjonssikkerhet og personvern (GDPR), IKT-rådgivning til kommunens ledelse og budsjettområder og IKT-teknisk bistand ved tjenesteutvikling og prosjektering. I tillegg kommer drift av servere, infrastruktur og brukeradministrasjon for skole.

HR

Personal- og lønnsadministrasjon, pensjon. Opplæring og rådgivning av ledere i lov og avtaleverk. Overordnet ansvar for utvikling og bruk av tilhørende IKT-systemer, HMS, kvalitetssystem, organisasjonsutvikling og kompetanseutvikling. Drøftinger og forhandlinger etter Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen, ansvar for lærlingeordningen, sekretariat for Arbeidsmiljøutvalget, frikjøpsordningen for tillitsvalgte.

Innovasjon og digitalisering

Prosessveiledning i utviklingsprosesser, kontinuerlig forbedrings- og kvalitetsarbeid. Koordinering og tilrettelegging for god samhandling rundt tverrfaglige utfordringer, særlig vekt på ny teknologi og digitalisering. Samordning av den digitale utviklingen, hvor felles prioriteringer blir lagt til grunn.

Stab og støtte har 29 årsverk.

Utfordringer for budsjettområdet:

Rådmannens stab er redusert med fire årsverk i 2017-2020 i henhold til omstillingsprosjektet og har betydelige utfordringer med å få fordelt eksisterende oppgaver jevnt på dagens bemanning, noe som i første rekke skyldes mange fagområder med behov for «spesialist-kompetanse».

- Kommunebarometeret og Kostratall underbygger at Gran kommune i 2018 og 2019 lå svært lavt på administrasjonsutgifter i forhold til andre kommuner. «Innen administrasjon ligger Gran betydelig under landsgjennomsnittet, målt per innbygger. Utgiftene er korrigert for geografi, demografi og størrelse.» I kommunebarometeret for 2020 kommer Gran på 64. plass på barometeret.
- Det er et mål å digitalisere flere tjenester overfor innbyggerne, men dette krever både interne ressurser og kompetanse for å gjennomføre digitaliseringen og for å veilede innbyggerne til å bruke de digitaliserte tjenestene.
- Lisensutgifter og tjenestekjøp på IKT-området har mer enn ordinær prisvekst. Over tid har ikke denne prisveksten blitt kompensert, samtidig som IKT dekker mange flere ansatte i dag enn for 3 år siden. Digitalisering internt medfører at de fleste ansatte må ha personlig datatilgang og personlig epost, jfr personvern mm. Lisenser til personlig databruk også for vikarer/engasjementer mm bør innføres iløpet av 2021.
- Digitaliseringsmidler er lagt inn hos rådmannen og er ment å gi rom for nye digitaliseringstiltak innenfor hele kommuneorganisasjonen. Budsjetttrammen må tilføres midler til økte årlige lisensutgifter og vedlikeholdsutgifter. Effektivisering vil ikke kunne dekke alle disse økningene. Alternativt må staben i større grad spre disse utgiftene ut til tjenesteorganisasjonen.
- Gjeldende personvernforordning (GDPR) og krav til informasjonssikkerhet gir økende utfordringer for kommunen, både i form av krav til kompetanse, dokumentasjon og arbeidskraft.

Det er ikke lenger mulig å dekke alle oppgavene innenfor budsjettområdets økonomiske ramme. Det er ikke sagt opp stillinger i budsjettområdet i 2020, men en medarbeider overført til annet tjenesteområde.

Med gjeldende budsjetttrammer må staben reduseres med anslagsvis 3 - 5 årsverk i perioden 2021 - 2022. En klarer ikke å effektivisere oppgavene tilstrekkelig slik at noen tjenester/oppgaver må fjernes fra staben.

Alternativ 1

- Ved en reduksjon på årsverk kan arbeidsgiver søke løsninger blant personell over 62 år og eventuelt motivere til tidlig pensjon, eventuelt ved bruk av noen form for «sluttpakke» for å unngå oppsigelser og «tap» av yngre kompetente medarbeidere.

Alternativt 2

- Tjenester staben utfører på vegne av andre budsjettområder tilbakeføres disse områdene, uten at det medfølger budsjettmidler fra staben. Dette gjelder for eksempel egenbetaling for sykehjemsplass mm, kommunaltekniske oppgaver og gebyrhåndtering, eiendomsskatt, skoleIKT. Dette vil utgjøre i overkant av 3 årsverk.

Alternativ 3

- Gjennomgå stabens oppgaver og etter ei faglig vurdering redusere tjenestene eller fjerne hele tjenester. Dette vil delvis kunne påvirke både innbyggjerservice og interne tjenester.

Åpningstid og telefontid på rådhuset reduseres til 4 timer pr dag, samtidig som det er innført digital timebestilling hos saksbehandlere, dette gjelder alle 3 alternativene.

Konkretisering av to uspesifiserte rammeendringer på budsjettområdet:
- Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020
- Rådmannens forslag til innsparing

Tiltak	Budsjettjustering 1. tertial 2020	Budsjett 2021	Sum 2020- 2021
Økte lisenser (MicroSoft flere brukere)	1 400 000		1 400 000
Redusert antall årsverk (1-2)		-1 000 000	-1 000 000
Reduserte utgifter (lisenser fagprogram, kurs/kompetanse, reiseutgifter, konsulenttjenester, abonnementer mm)		-500 000	-500 000
Sum	1 400 000	-1 500 00	-100 000

Rådmannens stab har kuttet ett årsverk innbyggjerservice i løpet av 2020 for å holde gjeldende budsjettamme.

Andre tiltak utenfor budsjettammen

I tillegg gjør rådmannen oppmerksom på at Gran kommune har for liten kapasitet til å drive et systematisk og kvalitetssikret arbeid på rådmannsnivå innenfor følgende arbeidsområder:

- Overordnet HMS arbeid
- Beredskapsarbeid
- Næringsutviklingsarbeid
- Internkontroll

Framtidsbilde

Budsjettområdet er på ett nivå hvor det ikke er rom for ytterligere budsjettreduksjoner uten at dette vil medføre reduksjon i årsverk og reduksjon av oppgaver som kan løses i en sentral stabsfunksjon.

Rådmannen mener det vil være riktig å samle alle administrative funksjoner som er desentralisert i en sentral stabsenhet. Begrunnelsen for det er at det vil være effektivt og kompetansemessig gunstig.

Ved å redusere staben for mye vil dette lett kunne medføre subb-optimalisering ved at det opprettes lignende stabsfunksjoner ute i tjenesteområdene.

Utviklingsmål for 2021-2024

Styre økonomien og benytte alle ressurser på beste mulige måte.

Vi skal ha organisasjonskultur preget av verdiene raus, proff og praktisk, hentet fra Vi i Gran-dokumentet.

Informasjon skal være nyttig, lett å forstå og lett å finne.

Følge den digitale utviklingen som skjer i offentlig sektor.

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Gi likeverdig behandling og levere gode tjenester til innbyggere og næringsliv.	Plassering i Kommunebarometeret	Øverste halvdel
Videreutvikle tertial-rapportering som styringsverktøy med gode rutiner.	Tertial-rapportering	Rapporter til rett tid med treffsikre prognoser
Være en profesjonell arbeidsgiver og en attraktiv arbeidsplass, gjennom å rekruttere, beholde og utvikle dyktige medarbeidere. Tilrettelegge for at den enkelte medarbeider opplever motivasjon og mestring.	Resultater i medarbeiderundersøkelsen 10-faktor	4,1 på faktoren mestrings-orientert ledelse 4,2 i gjennomsnitt for alle faktorer i hele organisasjonen
Sette lederne i stand til å drive god personaladministrasjon. Gi god støtte i forebygging og oppfølging av sykefravær.	Sykefravær i %	Mindre enn 9 % for hele organisasjonen

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Rådmann og stab: Bistå arbeidsplasser som har høyt sykefravær med lederstøtte og oppfølgingstiltak fra HR, basert på felles prioriteringer i ledelsen.	Antall oppfølgingsprosesser hvor HR gir konkret bistand	5
Under hvert budsjettområde: Jobbe for lavest mulig sykefravær på budsjettområdet	Sykefravær i %	Mindre enn 4,5 % for budsjettområdet
Kommunisere med klart og forståelig språk i alle skriftlige og muntlige kanaler	Antall forbedrede tekster. Antall gjennomførte brukertester av forbedrede tekster.	10
Drive en samordnet digital utvikling med fokus på effektivisering, informasjonssikkerhet og innbyggerdialog	Antall nye selvbetjeningsløsninger for innbyggere	2
	Antall gjennomførte digitaliserings-tiltak	10 - 15
Øke den digitale kompetansen hos innbyggere og ansatte	Antall innbyggere som har benyttet seg av den nye digitale veilednings-tjenesten	50
	Antall tilbudte e-læringskurs og/eller fysiske kurs innen digital grunnkompetanse for ansatte	5

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Innarbeide gevinst-realiserings som prinsipp i digitaliserings-arbeid	Antall digitaliserings-tiltak gjennomført etter gevinst-realiserings-modell i kommunen	3

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	40 631	35 342	34 884	31 584	31 584	31 584
Brutto driftsinntekter	-5 761	-2 682	-2 547	-2 547	-2 547	-2 547
Netto drift	34 870	32 660	32 337	29 037	29 037	29 037

Endringer i ramma fremkommer slik:

2021 2022 2023 2024

Framskrivning**Utgifter**

Reduksjon i digitaliseringsmidler, til 1,5 mill kr i 2021	-500	-500	-500	-500
Utgifter bredbånd legges under 1.1 Fellestjenester	-161	-161	-161	-161
Lønnsvekst kap 4				
Lønnsvekst kap 3 og 5				
Harmonisering utg/innt	-200	-200	-200	-200
Prisvekst utgift	503	503	503	503
Sum	-358	-358	-358	-358

Inntekter

Harmonisering utg/innt	200	200	200	200
Prisvekst inntekt	-65	-65	-65	-65
Sum	135	135	135	135

Nye tiltak**Utgifter**

Rekrutteringsmodul		200	200	200
Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020	1 400	1 400	1 400	1 400
Rådmannens forslag til innsparing	-1 500	-5 000	-5 000	-5 000
Sum	-100	-3 400	-3 400	-3 400

Inntekter**Sum**

-	-	-	-
----------	----------	----------	----------

Fellestjenester

Beskrivelse av budsjettområdet

Budsjettområdet omfatter fellesutgifter som: Avsetninger til ansattes pensjonspremie, ufordelt lønnsvekst for lønnsoppgjør, strømutfgifter og energiutfgifter for hele kommunen. Midler til kommunens lærlingeordning og tillitsmannsordning er lagt hit. I tillegg er overføringer til Gran kirkelige fellesråd og kjøp av 13 VTA arbeidsplasser på LUPRO. Dekning av overhead utgifter fra VKS samarbeidet er ført her.

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	56 373	64 490	65 198	65 309	65 843	64 900
Brutto driftsinntekter	-7 289	-2 948	-2 960	-2 960	-2 960	-2 960
Netto drift	49 084	61 542	62 238	62 349	62 883	61 940

Endringer i ramma fremkommer slik:	2021	2022	2023	2024
Framskrivning				
Utgifter				
Ksak 75/19 - Bredbåndsøknad 2019 (4 mill 2020-2023)				-1 000
Statsbudsjettet 2020 - Overføre Skatteoppkrever fra kommuner til Skatteetaten	-1 159	-1 159	-1 159	-1 159
Budsjett 22 læringer overføres aktuelle områder	-4 805	-4 805	-4 805	-4 805
Driftutgift bredbånd kommunale lokasjoner	2 269	2 269	2 269	2 269
Lønnsvekst 2020 - sentralt oppgjør				
Lønnsoppgjør 2021, anslag lønnsvekst statsbudsjettet	2 000	2 000	2 000	2 000
Harmonisering utg/innt	-61	-61	-61	-61
Prisvekst utgift	769	769	769	769
Sum	-987	-987	-987	-1 987
Inntekter				
Harmonisering utg/innt	61	61	61	61
Prisvekst inntekt	-73	-73	-73	-73
Sum	-12	-12	-12	-12
Nye tiltak				
Utgifter				
Korreksjon av rammen pga ikke effektuert tiltak "Flatere organisasjon og redusert antall ledere"	2 000	2 000	2 000	2 000
Endring energiutgifter Sagatangen og nye boliger			934	991
Nyskapende Gran - Målrettede tiltak for å øke antall innbyggere	500	4 000	2 000	1 000
Justert "Nyskapende Gran", satsing legges til Hadeland IPR	-500	-4 000	-2 000	-1 000
Maling av Moen kirke		400		
Rådmannens forslag innsparing Gran kirkelige fellesråd	-259	-259	-259	-259
Tilskudd andre trossamfunn overført til staten	-335	-335	-335	-335
Endret fordeling tiltaket Styrke kommunens muligheter til kontroll med etterlevelse av reglene for smittevern i tilknytning til arrangementer, serveringssteder og arbeidstakere	289			
Sum	1 695	1 806	2 340	2 397

Beskrivelse av noen tiltakslinjer i budsjettarket.

- EPC-prosjektet

Prosjektet er ikke ferdigstilt etter konkurs hos leverandøren. Det ble trukket ut 1,4 mill kr som forutsatte reduserte strømutfgifter i 2017-budsjettet.

Forutsetningene fra EPC prosjektet vil aldri bli oppfylt, og en må påregne at budsjetttrammen må styrkes i de kommende år. Strømbudsjettet ble derfor styrket med 0,5 mill kr i 2020 budsjettet. Det er det ikke tatt høyde for ytterligere styrking i årets budsjett og økonomiplan, fordi strømprisene ser ut til å bli lave også i 2021.

Barnehage og skole

Beskrivelse av budsjettområdet

Oppvekstområdet i Gran består av:

- 10 skoler
- 15 barnehager, 8 av dem er private
- pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

Totalt er det 324 årsverk innenfor dette området.

Barnehage

I Gran har vi seks ordinære kommunale barnehager, én kommunal familiebarnehage fordelt på ett hjem og én friluftsavdeling. Det er seks ordinære private barnehager og to private familiebarnehager.

Barnehagens samfunnsoppdrag er å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø. Barnehage skal både være en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud for småbarnsforeldre.

Barnehagens samfunnsmandat er å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Barnehage skal både være en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud for småbarnsforeldre.

Gran kommune som barnehagemyndighet har følgende oppgaver:

- dimensjonere barnehagetilbudet totalt slik at kommunen oppfyller lovfestet rett til barnehageplass
- finansiering av alle barnehager (kommunale og private), inkludert kommunalt tilskudd til private barnehager
- gi spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn som trenger det
- drift av spesialpedagogisk team
- gjennomføre tilsyn og godkjenne barnehager i kommunen
- veilede private barnehager
- samarbeid med Fylkesmannen og rapportering av barnehageområdet
- kompetanseutvikling i alle barnehager
- vedtaksmyndighet for redusert foreldrebetaling for alle barnehager (kommunale og private)

Skole

I Gran har vi sju barneskoler, én kombinert barne- og ungdomsskole og to ungdomsskoler. Elevtallet ved skolene våre varierer fra i underkant av 50 elever til over 300 elever på Brandbu barneskole. Det er skolefritidsordning ved alle skolene med barnetrinn. Barneskoleelever med store tilpasningsbehov får skoletilbudet sitt ved en egen avdeling

på Trintom skole: Trintom+. Vi har to rene ungdomsskoler som inneværende skoleår har om lag 240 elever hver.

Ved Brandbu barneskole og Brandbu ungdomsskole er det innføringsklasser for henholdsvis andre–sjuende trinn og åttende–tiende trinn. Innføringsklassene er for minoritetsspråklige elever uten, eller med svært begrensede norskkunnskaper. Loven gir tillatelse til at elevene går i innføringsklassen i inntil to år. De fleste elevene har blitt tilbakeført til sin nærskole etter ett skoleår og får særskilt norskopplæring videre der. Vi har etablert et team av miljøterapeuter for å ivareta behov knyttet til elever med psykososiale vansker eller andre vansker som kommer til uttrykk gjennom atferds-utfordringer, skolevegring med mer. Teamet er organisert under enhetsleder skole og jobber fleksibelt ut mot skolene ut fra behov. Målet er å styrke kompetansen rundt denne gruppen barn og unge for å gi et kvalitativt bedre tilbud til den enkelte, og for å øke kompetansen på skolene innenfor dette området.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

PPT er en sakkyndig instans som skal bidra til å sikre den enkeltes rett til opplæring og hjelp ut fra Barnehageloven og Opplæringsloven. PPT skal også hjelpe barnehager og skoler i arbeidet med kompetanseutvikling og organisering, for å ivareta og legge opplæringen bedre til rette for barn med særskilte behov. PPT skal bidra til at barn, unge og voksne får et helhetlig og samordnet tilbud, blant annet gjennom

- utstrakt og systematisk tverrfaglig samarbeid
- samarbeid med 2.linjetjenesten
- å bistå med veiledning til foresatte, barn, skoler og barnehager

Tjenesten har 6,9 årsverk, fordelt på rådgivere, logoped, sekretær og leder. For tiden holdes 1,0 årsverk ledig.

Hva får vi til?

I Gran driver vi barnehager og skoler i en desentralisert struktur. Det byr både på muligheter og utfordringer. Tjenestetilbudet skal være likeverdig, men trenger ikke å være likt. Det er viktig at vi benytter mulighetene og fortrinnene ved den enkelte barnehage og skole. Vi har for eksempel unike uteområder som innbyr til lek, aktivitet og læring. Resultatene gjennom brukerundersøkelsene i barnehagene er gode, selv om de økonomiske rammene er trange. I skole har vi en større andel av elever enn tidligere (83,9 %) på de tre øverste mestringsnivåene i lesing på nasjonale prøver på 8. trinn 2019/2020. Utviklingen i regning for samme trinn er også positiv. Det viser at vi har lagt ned et godt arbeid på

disse områdene gjennom barnetrinnet. Progresjonen fra 8. til 9. trinn på nasjonale prøver viser videre at vi jobber godt i ungdomskolene våre.

Nye læreplaner

I grunnskolen er det store oppdraget å implementere nye læreplaner. Vi opplever nå at skolene våre er bedre forberedt enn ved tidligere læreplanskifter. Vi er opptatt av helhet i læringsløpet fra barnehage og gjennom grunnskolen. For eksempel ser vi at de tverrfaglige temaene i «Overordnet del for grunnskolen» har klare forbindelseslinjer til verdigrunnlaget i «Rammeplanen for barnehage», hvor bærekraftig utvikling, og livsmestring og helse kan nevnes.

I oppvekstområdet jobber vi godt med faglig utvikling som skal bidra til kvalitet i tilbudet til barn og elever. Samarbeidet vi har med Høgskolen i Innlandet er viktig for at den forskningsbaserte kunnskapen skal komme praksisfeltet til gode.

Rett kompetanse

PPT ble en del av oppvekstområdet fra 2020. Vi ser at kompetansen og det nære samarbeidet bidrar til kvalitet og systemtankegang i barnehager og skoler. I tillegg har barnehage et spesialpedagogisk team og skole et miljøterapeutteam som jobber med barn og unge med store og sammensatte vansker. Vi ser at satsingen bidrar til bedre tjenester for denne gruppen barn og unge. Likevel opplever vi at det er utfordrende for skolen å romme elevene med de mest omfattende vanskene. Oppvekstområdet har også i år klart å rekruttere fagpersonell til stillingene som har vært utlyst. Dette er viktig for å skape kvalitet i tilbudet både i barnehager, skoler og PPT. IKT-kompetansen har økt i alle ledd gjennom korona-krisen. Dette må vi også dra nytte av i det videre arbeidet når situasjonen blir mer normalisert.

Utfordringer for budsjettområdet:

Nedgang i barnetall:

Utfordringene på oppvekstområdet er ikke vesentlig endret de siste årene. Nedgang i barne- og elevtall påvirker både barnehager og skoler med tanke på organisering, bemanning og økonomi. Vi trenger en langsiktig strategi for å møte denne utfordringen. Innenfor barnehageområdet er avdelinger lagt ned det siste året på grunn av nedgang i barnetall. Vi har forberedt oss slik at Gran kommune har handlingsrom med henhold til ytterligere reduksjon av barnehagetilbudet fra 2021. Dette fører til usikkerhet for foreldre og ansatte.

I skole fører nedgang i elevtall og mindre ressurser til sammenslåing av klasser, kutt i administrasjon og reduserte driftsbudsjett. Ytterligere kutt er situasjonen i 2021. Det vil føre til færre ansatte som jobber direkte med

barn og elever i både barnehager og skoler. Oppvekstområdet har mange barn og unge med behov for ekstra oppfølging sosialt og faglig. Etterhvert som de økonomiske rammene blir trangere vil kutt føre til reduserte tjenester til alle barn og unge.

Spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Samtidig som antallet elever synker, har vi flere elever med særlige behov enn tidligere (se tabell under). Skoleåret 2019/2020 brukes 19,4 prosent av pedagogtimene totalt på 7,4 prosent av elevene. Dette underbygger teorien om at vi har færre barn, men flere med særlige behov.

Årstimer med pedagog til spesialundervisning- grunnskole 1-10 trinn:

Skoleår	Spes. und. timer	Antall elever i grunnskolen (GSI)
2019–2020	18 662	1 574
2018–2019	18 794	1 599
2017–2018	19 123	1 626
2016–2017	19 248	1 627
2015–2016	15 572	1 634
2014–2015	15 377	1 662

Utvikling i utgifter knyttet til spesialpedagogisk hjelp barnehage:

Regnskapsår:	Utgifter/kr:	Antall barn pr årsmelding 15/12:
2017	5 076 772	642
2018	6 749 897	634
2019	7 720 626	586

Tabellen over viser utviklingen på barnehageområdet. Økningen i kostnadene knyttet til spesialpedagogisk hjelp er på i underkant av 2,7 Mill fra 2017 til 2019. Nedgangen i antall barn er betydelig i samme periode.

Investeringer:

Oppvekstområdet har blitt prioritert med store investeringsprosjekter de seiere år. Likevel gjenstår store oppgraderings- og vedlikeholdsbehov på flere av våre skoler jf. vedlikeholdsplanen. Omfanget er så stort at kommuneøkonomien utfordres, derfor har rådmannen foreslått å forskyve planlagte investeringer på oppvekstområdet. I vedlikeholdsplanen er Jaren skole neste formålbygg som står for tur etter at Bjønroa skole er ivaretatt. Tabellen under viser den prosentvise fordelingen av det beregnede utgiftsbildet på Jaren skole på 45 mill kr. totalt, mellom brukerbehov og bygningsmessige lovkrav og behov.

Brukerbehov	Verdi-optimalisering	Brannforebygging	Miljørettet helsevern	Universell utforming
13 %	43 %	15 %	24 %	5 %

Ulempen med å utsette prosjektet på Jaren skole er åpenbar. Dårlig innelima (ventilasjon), manglede solskjerming, uhensiktsmessige romløsninger og toalettforhold er utfordrende for både elever og ansatte. I tillegg kommer den bygningsmessige lovkravene og forringelsen ved ikke å vedlikeholde Jaren skole. Rådmannen ønsker å prioritere midler til gjennomgang av de øvrige skolebygg i planen, slik at det foreligger et relativt likt vurderingsgrunnlag for alle formålsbyggene. Det vil gi politikere et bedre grunnlag for å prioritere. Økonomisk er det behov for er hard prioritering framover mht kost/nytte.

Kutforslag oppvekstområdet:

- Reduserte administrative ressurser både på oppvekstkontoret (barnehage, skole og PPT) og ute på enhetene (barnehager/skoler)
- Årsverksnedtrekk generelt i barnehager og skoler
- Nedleggelse av barnehageplasser
- Sommer-SFO utgår
- Kutt i årsverk knyttet til tidlig innsats, styrkingstiltak og spesialpedagogikk både i barnehage og skole
- Gjennomføre leirskole i egen regi

Konsekvenser:

Nedtrekk i antall årsverk i barnehage vil føre til redusert fleksibilitet for innbyggerne ved at det i mindre grad tilbys plasser i løpet av året. Det vil si at tjenesteomfanget reduseres. Et generelt kutt i skole vil føre til at alle elever vil oppleve å få færre ressurser både i ordinær undervisning, spesialundervisning og mht læringsmiljøet. I tillegg vil kutt i lærerårsverk føre til færre muligheter for styrkingstiltak i det ordinære undervisningstilbudet. Ytterligere nedtrekk i administrative ressurser vil føre til et lavere tjenestenivå for skole. Samtidig skal normer for bemanning og lærertetthet ivaretas både i barnehage og skole. Skolene våre skal iverksette nye læreplaner, det vil kreve noe ekstra av de ansatte. Gran kommune må også opprettholde trykket mht videreutdanning av lærere for å ha tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere innen 2025. Å legge ned sommer-SFO betyr også mindre fleksibilitet og dårligere tjenestetilbud til innbyggerne. Særlig familier med lite sosialt nettverk vil oppleve dette som krevende. Dette er noen av konsekvensene med generelle kutt.

Konkretisering av to uspesifiserte rammeendringer på budsjettområdet:

- Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020
- Rådmannes forslag til innsparing

Tiltak	Budsjettjustering 1. tertial 2020	Budsjett 2021	Sum 2020- 2021
Nedtrekk oppvekst vedtatt juni 2020, Nedtrekk årsverk barnehage, skole og PPT	-2 000 000		-2 000 000
Ytterligere nedtrekk av drift og årsverk på oppvekstområdet, (barnehage, 2-3 årsverk)		-1 800 000	-1 800 000
Ytterligere nedtrekk av drift og årsverk på oppvekstområdet, (skole og PPT 3-4 årsverk)		-3 000 000	-3 000 000
Sum	-2 000 000	-4 800 000	-6 800 000

Kommunestyret reduserte rammereduksjon i økonomiplanperioden.

Nedgang i antall barn påvirker barnehageområdet først (kort inntoningstid), derfor har det største nedtrekket i 2020 blitt gjennomført der mht årsverk. PPT har inneværende år redusert antall ansatte med ett årsverk, dette er krevende på et lite tjenesteområde. Skole er tildelt noe mindre ressurser til administrasjon og drift forøvrig.

Videre nedtrekk gjøres i nært samarbeid med lederne og må gjennomføres slik at en unngår oppsigelser. I tillegg må en forholde seg til lovfestede normer for bemannings- og lærertetthet både i barnehager og skoler. Men en foreløpig fordeling av nedtrekket for 2021 er 2-3 årsverk på barnehage og 3-4 årsverk på skole. Det gjenstår fortsatt en god del prosesser før en kan konkretisere ytterligere.

Mulighetsrom:

Innsparingstiltakene for 2021 vil i hovedsak bli tatt gjennom generelle kutt. Det vil være vanskelig å ta ytterligere nedskjæringer i 2022 og fremover, uten å se på organisering av tjenestetilbudet. Rådmannen peker på følgende muligheter:

- å opprette to oppvekstsentre i løpet av 2021
- færre lokasjoner på barnehageområdet, legge ned barnehage i løpet av 2021
- færre lokasjoner på skole, slå sammen skoler uten å bygge nytt i løpet av 2022

Barnehage**Utviklingsmål for 2021-2024**

Barnehage skal bidra til å fremme god omsorg, læring og lek for barn i kommunen i nært samarbeid med foresatte.

Barnehage og skole skal i samarbeid med virksomheten Familie og velferd forbedre systemarbeidet, og forsterke tidlig innsats ved at fagkompetansen kommer ut i barnehagene.

Kvaliteten i barnehagene skal økes gjennom systematisk og praksisnær kompetanseutvikling hvor alle ansattgrupper deltar.

Barnehage skal regelmessig gjennomføre brukerundersøkelser i alle barnehagene i kommunen.

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Lederne skal sammen med ansatte jobbe for å skape en «drakultur», der vi benytter mulighetsrommet og skaper trygge og myndiggjorte medarbeidere.	Medarbeiderundersøkelse	Score 4,5 eller bedre
Barnehage skal ta i bruk nærmiljø og fysisk aktivitet for å skape best mulig lærings-betingelser, utvikling og trivsel for barn.		
Barnehagene i Gran skal jobbe videre med kvalitetsutviklingen slik at de opprettholder den gode brukertilfredsheten i 2021.	Brukerundersøkelse	Scor 4,5 eller bedre

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Jobbe for lavest mulig sykefravær på budsjettområdet.	Sykefravær i %	Mindre enn 8 % for budsjettområdet

Skole

Utviklingsmål for 2021-2024
Ved overgang til neste klassetrinn har elevene et kunnskaps- og ferdighetsnivå som gjør dem godt forberedt på kravene de møter, og elevene er motiverte for videre læring og skolegang.
Fellesskolen skal bidra til mestring for alle og tilegnelse av grunnleggende ferdigheter.
Skolen skal bidra til å fremme elevenes fysiske og psykiske helse, trygghet, trivsel og læring.
Skolene skal videreutvikle foreldresamarbeidet slik at foresattes innsyn øker, og bidrar til forpliktende samarbeid rundt elevens utvikling.
Skole skal sammen med familie og velferd bygge opp et system som ivaretar elever som har behov for et alternativt skoletilbud.

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Lederne skal sammen med ansatte jobbe for å skape en «drakultur», der vi benytter mulighetsrommet og skaper trygge og myndiggjorte medarbeidere.	10- faktor (Medarbeiderundersøkelse gjennomføres annenhvert år). Kontinuerlig arbeid	Score 4,0 eller bedre
Skole skal ta i bruk nærmiljø og fysisk aktivitet for å skape best mulig lærings betingelser og utvikling for elever.	Elevundersøkelsen	Landsgjennomsnittet eller bedre

Mål fra kvalitetsplanen:	Målemetode	Mål for 2021
Alle elever skal oppleve gode overganger fra barnehage til videregående opplæring.		
Alle elever skal oppleve et trygt og godt læringsmiljø.	Elevundersøkelsen	Nasjonalt nivå eller bedre
Ved nasjonale prøver i lesing skal både jentene og guttene på alle skolene i Gran være på nasjonalt nivå eller bedre.	Nasjonale prøver 5.,8.,9. trinn	Nasjonalt nivå eller bedre

Mål fra kvalitetsplanen:	Målemetode	Mål for 2021
Standpunkt- og eksamenskarakterene i matematikk skal være på nasjonalt nivå eller bedre både for jentene og guttene i Gran.	Standpunkt og eksamenskarakterer	Nasjonalt nivå eller bedre
Grunnskole-poengene til både jentene og guttene i Gran skal opp på nasjonalt nivå eller bedre.	Grunnskole-poeng	Nasjonalt nivå eller bedre
Skolen skal gjennom godt skole-hjem-samarbeid sikre god informasjon og dialog rundt elevenes læringsutvikling både faglig og sosialt. Alle skolene skal gjennomføre Foreldreundersøkelsen hvert år.	Foreldreundersøkelsen	Nasjonalt nivå
Jobbe for lavest mulig sykefravær på budsjettområdet.	Sykefravær i %	Mindre enn 6 % for budsjettområdet

PPT

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Rett tjeneste til rett tid.	I PPT er saker utredet og sakkyndig vurdering skrevet i løpet av 1 mnd fra mottatt henvisning.	> 80 %
	I PPT er saker utredet og sakkyndig vurdering skrevet i løpet av 3 mnd fra mottatt henvisning.	> 98 %
	PPT sender henviste saker tilbake til barnehage/skole dersom det ikke er gjort tilstrekkelig førhenvisningsarbeid og tiltak er utprøvd	
Videreutvikle tverrfaglig-samarbeid på styring-, system- og individnivå	PPT bidrar i lavterskeltilbud ved å være tilgjengelige for drøftinger i barnehager og skoler	Tilby konsultasjon for alle barnehager og ressursteam i alle skoler

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	303 020	295 894	295 752	294 377	292 697	292 397
Brutto driftsinntekter	-60 077	-49 084	-44 038	-44 013	-44 013	-44 013
Netto drift	242 943	246 810	251 714	250 364	248 684	248 384
Endringer i ramma fremkommer slik:			2021	2022	2023	2024
Framskrivning						
Utgifter						
Endring flyktningemidler			-92	-92	-92	-92
PPT-ansvar flyttet fra 3.0			5 196	5 196	5 196	5 196
Budsjett for 10 lærlinger overført fra område 1.1			2 185	2 185	2 185	2 185
Utgifter bredbånd legges under 1.1			-852	-852	-852	-852
Prisvekst utgift			2 055	2 055	2 055	2 055
Lønnsvekst kap 4						
Lønnsvekst kap 3 og 5						
Tekn. korr fra 2020, linjen overført						
inntekt: Statsbudsjettet 2020 -						
Innlemming øremerkede midler til			-3 100	-3 100	-3 100	-3 100
Harmonisering utg/innt			-2 783	-2 783	-2 783	-2 783
Sum			2 609	2 609	2 609	2 609
Inntekter						
Tekn. korr fra 2020, linjen overført						
inntekt: Statsbudsjettet 2020 -						
Innlemming øremerkede midler til			3 100	3 100	3 100	3 100
Statsbudsjettet 2020 - Nasjonal						
ordning inntektsgradert			203	203	203	203
Statsbudsj. 2020 - Gratis SFO barn med						
særskilte behov 5. - 7. trinn			72	72	72	72
PPT-ansvar flyttet fra 3.0			-185	-185	-185	-185
Harmonisering utg/innt			2 783	2 783	2 783	2 783
Prisvekst inntekter			-988	-988	-988	-988
Sum			4 985	4 985	4 985	4 985

Endringer i ramma fremkommer slik:	2021	2022	2023	2024
Nye tiltak				
Utgifter				
Ksak 40/19 - Temaplan for trafiksikkerhet 2019-2022			-180	-180
Barnehager - lovregler om psykososialt barnehagemiljø og internkontroll	24	24	24	24
Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Rådmannens forslag til innsparing	-4 800	-9 800	-9 800	-9 800
Halvert rådmannens forslag til innsparing	2 400	6 100	4 500	4 100
Statsbudsjettet - Nedjustere pensjonspåslaget til private barnehager fra 13 til 11%, men forventes samtidig økte utgifter til skjermingsordningen, nettoeffekt	-437	-437	-437	-437
Barnehageplasser til ikke berettigede barn	1 000	1 000	1 000	1 000
Søskenmoderasjon mellom barnehage og SFO	200	400	400	400
Forsøk med skolemåltid (forutsatt Statlig medfinansiering)			100	200
Opprettholde Vesleskogen barnehage	150	150	150	150
Pensjonspåslaget private barnehager nedjustere ikke	437	437	437	437
Økt kostnad tilskudd private barnehager da kapitaltiskudd videreføres på 2020-nivå 1. halvår	275			
Sum	-2 751	-4 126	-5 806	-6 106
Inntekter				
Statsbudsjettet 2021 - Inntektsgradert foreldrebetaling for 3. og 4. trinn fra skoleåret 2021/2022	61	86	86	86
Sum	61	86	86	86

Familie og velferd

Beskrivelse av budsjettområdet

Kommunalsjefområdet Familie og velferd består av:

- Barnevern
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Psykisk helse- og rustjeneste
- Sosialtjenesten NAV Hadeland
- Tilrettelagte tjenester
- Flyktningtjeneste (Lunner kommune er vertskommune)
- Voksenopplæring (Lunner kommune er vertskommune)

Familie og velferd består av sju enheter som alle arbeider med barn, familier, deres nettverk og voksne med ulike utfordringer. Tjenestene strekker seg fra forebygging og tidlig innsats til utredning, behandling og tiltaksarbeid. Innen budsjettområdet legger vi vekt på å utvikle system og kultur for optimal samhandling innen eget område og med andre enheter innen oppvekst, og helse og omsorg.

Familie og velferd omfatter tre vertskommunesamarbeid, der Gran er vertskommune for sosialtjenesten i NAV og Lunner er vertskommune for Flyktningtjenesten og Voksenopplæringen.

En annen funksjon i området er kommunepsykolog – som er direkte knyttet til kommunalsjefen.

Barnevern

Barnevernet skal ta vare på de mest utsatte barna, gjennom å sette inn nødvendige hjelpetiltak rettet mot enkeltmennesker. Barnevernet har også ansvar for å gi ettervern til ungdom de har omsorg for fram til de fyller 25 år. I tillegg har barnevernet som hensikt å forebygge at problem oppstår. Forebyggende tiltak retter seg enten mot alle barn/familier, eller mot utsatte barn/familier. Årsverkene i barnevernet er fordelt på leder, undersøkelsesteam, tiltaksteam, miljøterapeut, tilsynsførerordning og merkantil ressurs. Barnevernets ansvar og oppgaver er regulert i Lov om barneverntjenester.

Antall årsverk: 12,8.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Tjenesten arbeider helsefremmende og forebyggende gjennom å opplyse og gi råd (helsestasjon, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom). Jordmor følger gravide gjennom svangerskapet og har ansvar for oppfølgingstilbudet til alle gravide ansatt i Gran kommune («Gravid og i arbeid»). Foreldreveileder gir veiledning til foreldre og ansatte i

barnehage og skole. Tjenesten arbeider også med smittevern, miljørettet helsevern og reisevaksinasjon. 1,3 av årsverkene i tjenesten er finansiert av statlige styrkningsmidler. Helsestasjonen og skolehelsetjenestens oppgaver og ansvar er regulert i Lov om helsetjenester i kommunen.

Antall årsverk: 10,3.

Psykisk helse- og rustjeneste

Tjenesten er organisert i tre områder:

- 1) behandlings- og oppfølgingsteam som tilbyr individuelle samtaler og oppfølging av personer med psykiske lidelser og/eller ruslidelser eller personer i vanskelig eller kritiske livssituasjoner, både voksne, barn og unge og deres familier
- 2) Haugsbakken; et botilbud med nærhet til heldøgns bemanning for til sammen 15 beboere. To av leilighetene er avlastningsleiligheter.
- 3) dagsenter lokalisert på Haugsbakken, som gir tilbud om ulike aktiviteter på dag og kveldstid.

Psykisk helse- og rustjeneste organiserer kommunens kriseteam. Vi yter tjenester etter Lov om Helse og omsorgstjenester i kommunen.

Antall årsverk: 20.

Sosialtjenesten NAV Hadeland

Tilrettelagte tjenester yter helse- og omsorgstjenester etter vedtak, til om lag 100 personer med nedsatt funksjonsevne. De fleste tjenestemottakerne bor og mottar tjenesten i bemannede omsorgsboliger. En økende andel får tjenester i sitt eget hjem. Tjenesten omfatter også dagtilbud, avlastningsenhet og kommunens BPA-ordning.

Antall kommunale årsverk: 15,9 fordelt på 3 avdelinger.

Tilrettelagte tjenester

Tilrettelagte tjenester yter helse- og omsorgstjenester etter vedtak, til om lag 100 personer med nedsatt funksjonsevne. De fleste tjenestemottakerne bor og mottar tjenesten i bemannede omsorgsboliger. En økende andel får tjenester i sitt eget hjem. Tjenesten omfatter også dagtilbud, avlastningsenhet og kommunens BPA-ordning.

Antall årsverk: om lag 130.

Flyktingtjenesten

Flyktingtjenesten for Gran og Lunner er et interkommunalt samarbeid med ansvar for bosetting og kvalifisering av flyktninger i Gran og Lunner kommuner. Det er om lag 300 flyktninger i integreringsperioden (fem år) hvorav 72 er på introduksjonsprogrammet.

Antall årsverk: 9,7 - hvorav 0,2 gjelder kun for Lunner kommune.

Voksenopplæringen

Tjenesten gir norskopplæring, grunnskoleopplæring og spesialundervisning på grunnskolens område, til voksne som har behov for dette etter sakkyndig vurdering. Voksenopplæringen har også ansvaret for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for minoritetsspråklige voksne. Skolen er med i et nasjonalt forsøk der alle som trenger grunnskole, får tilbud om det. Voksenopplæringen samarbeider med Karriere Oppland om et kombinasjonsforsøk med grunnskole og fagbrev. Høsten 2020 er det 140 elever ved skolen. Elevtallet er synkende.

Kommunepsykolog

Kommunepsykologen skal bidra til å fremme psykisk helse hos befolkningen i Gran, spesielt barn og unge. Psykologen arbeider klinisk med korttidsoppfølging og samtaleterapi med barn og unge, med foreldreveiledning – både individuelt og i grupper. På systemnivå bidrar psykologen til å styrke den akademiske, kunnskapsbaserte plattformen tiltakene i kommunen må hvile på, og skal bidra til gode systemer for tverretattlig og tverrfaglig samarbeid.

Utfordringer for budsjettområdet:

Redusert ramme

Budsjettområdet er styrket i tråd med prognosen for 2020 knyttet til reduksjon i refusjon av ressurskrevende tjenester, økning i antall tjenestemottakere med ressurskrevende tjenester og økt sosialhjelp. Rådmannens forslag til innsparing for området er fem millioner kroner; to millioner i 2021 og tre millioner i 2022. I budsjettgrunnlaget er den økonomiske rammen for 2021 til sammen 12,1 millioner kroner lavere enn resultatet i 2019.

For å spare to millioner i 2021 må vi se på tjenester som ikke er lovpålagt, som dagaktivitetstilbud. Kommunalsjefområdet har dagaktivitetstilbud både innen psykisk helse- og rustjeneste og for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Brukere og ansatte i psykisk helse- og rustjeneste mener dagtilbudet er et godt forebyggende tiltak. De advarer mot å fjerne tilbudet, og mener konsekvensen kan bli flere innleggelseser og økt press

på kommunens øvrige psykisk helse- og rustjeneste. Å legge ned dagaktivitetstilbudet innen psykisk helse og rus gir en innsparing på om lag 0,6 mill kroner.

Det er krevende å foreslå nedleggelse av gode forebyggende tiltak, men det er også vanskelig å se realismen i å redusere lovpålagte tjenester så lenge antallet tjenestemottakere øker både innenfor psykisk helse- og rustjeneste og tilrettelagte tjenester.

I psykisk helse- og rustjeneste har antall brukere med direkte oppfølging økt kraftig de siste årene:

2015	2016	2017	2018	2019	2020 pr. 15.10.20
394	413	418	465	552	531

Den største utfordringen for området er gjennom utvikling og effektivisering å møte det økte behovet uten økt ressursbruk. Dette krever hard prioritering når det gjelder hvem som får hjelp. Fra 2019 ble det innført krav til betaling for utskrivningsklare pasienter, også innen rus og psykiatri. Så langt har vi i Gran kommune greid å unngå overliggerdøgn for denne pasientgruppen.

I tilrettelagte tjenester har antallet tjenestemottakere og antallet vedtakstimer økt.

Tilrettelagte tjenester	3. tertial 2019	1. tertial 2020	2. tertial 2020
Hjemmetjeneste ¹	65 582	65 953	67 016
Praktiskbistand ¹	7 960	7 909	7 984
Antall tjenestemottakere i bofellesskap	61	61	63
Antall tjenestemottakere utenfor bofellesskap	22	22	22
Avlastningstiltak ²	10 382	12 320	14 358
Antall tjenestemottakere i avlastning	23	25	24
BPA ³	5 541	7 240	7 186
BPA- Praktisk bistand	1 895	1 994	1 912
Antall tjenestemottakere BPA	13	13	13
Antall ressurskrevende tjenester	25	27	27

¹ Timer for hjemmetjeneste og praktiskbistand er angitt i ressurstimer. Hvis en tjenestemottaker har bistand fra to tjenesteytere samtidig, regnes en bistandstime som to timer.

² Timer for avlastning er angitt i vedtakstimer, ikke ressurs timer.

³ Timer er angitt i vedtakstimer og avviker ikke fra ressurstimer.

Bemanningen på dagaktivitetstilbudet i Tilrettelagte tjenester er redusert. Vi må redusere ytterligere for at tjenesten skal levere tjenester innenfor tildelt budsjettamme. For noen tjenestemottakere vil behovet for bistand være like stort om de var hjemme som når de er på dagaktivitet. Reduksjonen vi gjør i dagtilbudet i Tilrettelagte tjenester er tiltak for å komme innenfor opprinnelig ramme og er derfor ikke beregnet som nytt innsparingstiltak.

En omlegging av BPA (brukerstyrt personlig assistanse)-ordningen er beregnet til å gi en økonomisk gevinst ved at kommunen selv leverer tjenesten, eller ved å redusere kostnad i ny tjenestekonsesjon. Innsparingen er beregnet til 0,6 mill kroner.

I tillegg må nivået på tjenestene reduseres og drift effektiviseres gjennom digitalisering, velferdsteknologi og økt bruk av heltid. I 2021 knyttes godt og vel en tredel av innsparingen til realisering av disse tiltakene, mens hele reduksjonen i 2022 må realiseres gjennom redusert tjenestenivå, gevinstrealisering av digitaliseringstiltak, bruk av velferdsteknologi og økt heltid. De samlede tiltakene må da resultere i reduksjon av om lag ett og ett halvt årsverk i 2021 og fire til fem årsverk i 2022.

Konkretisering av to uspesifiserte rammeendringer på budsjettområdet:
- Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020
- Rådmannes forslag til innsparing

Tiltak	Budsjettjustering 1. tertial 2020	Budsjett 2021	Sum 2020- 2021
Redusert inntekt ressurskrevende tjenester	6 000 000		6 000 000
Endring i antall tjenestemottakere	7 200 000		7 200 000
Nivå på økonomisk sosialhjelp	500 000		500 000
Nedleggelse av dagsenter psykisk helse- og rustjeneste		- 600 000	- 600 000
Endring BPA		- 600 000	- 600 000
Reduksjon i årsverk gevinstrealisert gjennom digitalisering, heltidsvalg og redusert tjenestenivå		- 800 000	- 800 000
SUM	13 700 000	- 2 000 000	11 700 000

Barnevernsreform

Med barnevernsreformen, som trer i kraft i 2022, får kommunene økt finansieringsansvar for tiltak i barnevernet. Konsekvensen blir først kjent i statsbudsjettet for 2022, men forutsettes i økonomiplanen finansiert av økt rammeoverføring fra staten. Reformen skal gi kommunene bedre muligheter og sterkere insentiver til å prioritere forebyggende tilbud til barn og familier. For å møte reformen jobber barneverntjenesten tett med andre primære og forebyggende tjenester til barn og unge. Gjennom felles innsats i Familiens Hus og Inntaksteam styrker vi forebyggende arbeid overfor barn, unge og deres familier. Barneverntjenesten etablerte i 2019 en ny organisering med tre team; undersøkelses-, tiltaks- og omsorgsteam for økt spesialisering. Vi har varslet endring i alle de tre områdene. Særlig vil endringen av fosterhjemsarbeid være resurskrevende da både opplæringskrav, rekruttering og godkjenning av fosterhjem blir lagt til kommunen. For en kommune på Grans størrelse anbefaler fylkesmannen at vi inngår samarbeid over kommunegrensene.

Kompetanseheving i barnevernet er en nasjonal satsing og en forutsetning for å lykkes med de nye kravene til barnevernet. Både gjennom ny barnevernlov, men også endringer som følger av flere dommer i Menneskerettighetsdomstolen. Kompetansesatsing er i seg selv resurskrevende, men sett i et lengre perspektiv vil det være ressurs sparende å satse på dette nå.

Etter vi reduserte tjenesten med en foreldreveileder-stilling stiller det høyere krav til at Helsestasjon og skolehelsetjenesten ivaretar foreldreveiledning og forebyggende barneverntjenester. Regjeringen har over tid hatt en satsning på jordmor-, helsestasjon- og skolehelsetjeneste. Gjennom regjeringens satsning på tjenestene har Helsestasjonen og skolehelsetjenesten søkt og fått prosjektmidler for å styrke tjenesten. I 2020 er 1,3 stillinger på helsestasjonen og skolehelsetjenesten finansiert gjennom ordningen. Parallelt har det kommet nye nasjonale veiledere med økt krav til tettere oppfølging av gravide, spe-, små- og skolebarn. I budsjetttrammen har området fått noe redusert ramme som følge av redusert antall flyktninger.

Andre utviklingstrekk

Sosialtjenesten har over år hatt et merforbruk på økonomisk sosialhjelp. Samtidig er sosialhjelps-utgiftene redusert, men ikke i tråd med forventningene i budsjettet. I 2020 ble sosialhjelpsbudsjettet styrket med en million kroner og for 2021 er det lagt inn en ytterligere styrking på en halv million kroner. Sosialhjelps-budsjett til flyktninger er redusert i tråd med vedtatt økonomiplan. I 2020 har full kompensasjon for

lønnsbortfall inntil 6 G de 20 første dagene etter permittering, dempet behovet for sosialhjelp. Det er stor usikkerhet til hvordan pandemien vil påvirke behovet for sosialhjelp i 2021.

Tjenester til flyktninger har de siste årene gjennomført omstillingstiltak for å tilpasse tjenestenivået til reduksjon i antall bosatte flyktninger. Den største utfordringen har vært at inntekten reduseres raskere enn antallet flyktninger i introduksjonsprogrammet. Dette gjelder spesielt Flyktingtjenesten og Voksenopplæringen, men også utgifter til sosialhjelp. Vi har tett dialog med vertskommunen Lunner om behovet for rask omstilling, men det er knyttet usikkerhet til om omstillingen lar seg gjennomføre i samme tempo som reduksjonen i inntekt. Det er også usikkerhet knyttet til endring i introduksjonsloven som medfører økt krav til innhold i programmet, med dertil økte kostnader.

I Tilrettelagte tjenester har vi over flere år gjennomført ett omstillingsarbeid parallelt med at tjenestebehovet har økt. Målet har vært å få en tjeneste med budsjett i balanse, gode og riktige turnuser og en god lederstruktur. Vi har blant annet etablert en fag- og bemanningsenhet. Formålet med enheten er å optimalisere ressursbruken innenfor rammen av dagens drift. Enheten er også et virkemiddel for å oppnå kommunens mål om økt heltid. I økonomiplanperioden er det planlagt å bygge to bofellesskap med til sammen 16 boenheter. Tiltaket er i 2023 og 2024 beregnet å gi en redusert driftsutgift på 3,1 millioner kroner.

Utviklingsmål for 2021-2024
Fremme den enkeltes selvstendighet, tilhørighet og styrke evnen til å mestre eget liv
Fremme psykisk og fysisk helse og forebygge sykdommer og skader
Tjenestene skal gjennom forebyggende tiltak, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får nødvendig hjelp til rett tid
Tjenestene skal i samarbeid med barnehage, skole, primær- og sekundærhelsetjenestene øke kompetansen og videreutvikle tverrfaglig samarbeid på system og individnivå

Delmål	Målemetode/Tiltak	Mål for 2021
Økt deltakelse i arbeidslivet	Andel arbeidssøkere med overgang til arbeid	> 69%
	Andel personer med nedsatt arbeidsevne med overgang til arbeid.	høyere enn 45%.
	Flyktninger i jobb eller utdanning etter endt introduksjonsprogram	> 50 %
	Flyktninger i jobb eller utdanning i november året etter endt introduksjonsprogram	> 70%
	Andel elever i voksenopplæringen på modul 4 (10.trinn) som går ut med vitnemål på normert tid.	>80 %
	Utrede grunnlaget for etablering av Fontenehus på Hadeland	Gjennomføres
	Videreutvikle tverrfaglig samarbeid på styring-, system- og individnivå.	Gjennomføre prosjekt: «systematisk identifikasjon og oppfølging av utsatte barn» med støtte fra Bufetat
Utarbeide indikatorer for vurdering av tverrfaglig samarbeid.		Gjennomføres
Gjennomføre årlig fagdag for tjenesten i Familiens hus		Gjennomføres

Delmål	Målemetode/Tiltak	Mål for 2021
Økt fokus på brukermedvirkning i utforming av de kommunale tjenestene	Andel behandlingsplan, tiltaksplaner, aktivitetsplaner og individuelle planer som utarbeides i samarbeid mellom tjenestemottaker og tjenesteyter.	100 %
	Alle tjenestene etablerer og videreutvikler system for å måle brukertilfredshet.	Gjennomføres
Rett tjeneste og stønad til rett tid	Antall undersøkelsessaker i barnevernet med utvidet frist (> 3 måneder)	< 4
	Antall barn i barnevernet med tiltaksplan og omsorgsplan	> 98 %
	Andel førstegangsfødende som får hjemmebesøk innen 3 dager etter hjemkomst	> 85 %
	Andel nybakte foreldre som får hjemmebesøk innen 10 dager	> 80%
	Antall klager med omgjøring	< 10%
	Redusere årlig sykefravær i de tjenestene som har mer enn 4% fravær.	>1 prosentpoeng

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	252 265	225 347	224 819	219 117	215 405	214 713
Brutto driftsinntekter	-70 254	-63 785	-59 327	-59 327	-59 327	-59 327
Netto drift	182 011	161 562	165 492	159 790	156 078	155 386
Endringer i ramma fremkommer slik:			2021	2022	2023	2024
Framskrivning						
Utgifter						
Endring flyktningemidler:						
- Helsesøster:			-32	-32	-32	-32
- NAV Hadeland:			-397	-397	-397	-397
- Barnevern:			-113	-113	-113	-113
- Flyktningtjenesten og Voksenopplæringen			-5 141	-7 578	-8 190	-8 882
PPT-ansvar flyttet til 2.0			-5 196	-5 196	-5 196	-5 196
Budsjett for 3 lærlinger overført fra område 1.1			655	655	655	655
Utgifter bredbånd legges under 1.1 Fellestjenester			-575	-575	-575	-575
Lønnsvekst kap 4						
Lønnsvekst kap 3 og 5						
Harmonisering utg/innt			363	363	363	363
Prisvekst utgifter			1 900	1 900	1 900	1 900
Sum			-8 536	-10 973	-11 585	-12 277
Inntekter						
Harmonisering utg/innt			-363	-363	-363	-363
PPT-ansvar flyttet til 2.0			185	185	185	185
Prisvekst inntekter			-1 364	-1 364	-1 364	-1 364
Sum			-1 542	-1 542	-1 542	-1 542
Nye tiltak						
Utgifter						
Reduserte driftsutgifter nye boliger					-3 100	-3 100
Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020			7 700	7 700	7 700	7 700
Rådmannens forslag til innsparing			-2 000	-5 000	-5 000	-5 000
Redusert rammekutt			200	200	200	200
Skjerming mot kutt i dagsenter for psykisk helse			600	600	600	600
Statsbudsjettet - Særlig satsing på barn og unges psykiske helse			265	265	265	265
Statsbudsjettet - Habiliterings- og avlastningstilbud til barn og unge med nedsatt funksjonsevne			265			
Statsbudsjettet - Alersgrense for utvidet rett til ettervern i barneverne økes fra 23 til 25 år.			58	58	58	58
Statsbudsjettet - Egenandelstak 1 og 2 for frikort for helse-tjenester slås sammen til et nytt egenandelstak fra 1.1.			123	123	123	123
Egenandelstak 1 og 2 for frikort for helsetjenester slås sammen til et nytt egenandelstak reverseres			-123	-123	-123	-123
Statsbudsjettet - Ressurskrevende tjenester, økt innslagspunkt utover lønnsvekst			920	920	920	920
Sum			8 008	4 743	1 643	1 643
Inntekter						
Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020			6 000	6 000	6 000	6 000
Sum			6 000	6 000	6 000	6 000

Helse og omsorg

Beskrivelse av budsjettområdet

Tjenesteområdet Helse og omsorg består av

- tildelingsenheten
- helse- og omsorgssentre
- hjemmetjenester
- forebygging og utvikling
- fellestjenesten
- legevakt
- legetjenesten

Helse og omsorg er aktivt deltagende i prosjekt 690 – Nytt helse- og omsorgssentre på Sagatangen. Det er en ansatt på oppfølging av prosjekt 690, en fag og kvalitetsutvikler og en på heltidskultur.

Innenfor tjenesteområdet har vi noen kjøp av tjenester fra private. Dette er i all hovedsak avtaler med lokale leverandører.

Tildelingsenheten

Tildelingsenheten er kommunens forvaltning og saksbehandler etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Enheten er kommunens koordinerende enhet for habilitering- og rehabilitering.

Antall årsverk: 4

Marka helse og omsorgssentre

Helse- og omsorgssenteret på Marka har tre avdelinger med totalt 62 plasser. Sykehjemsavdelingene er delt inn etter ulike tjenestetilbud. Avdeling 1 har 18 enkeltrom for pasienter på langtidsopphold. Avdeling 2 har 17 korttidsplasser og 3 kommunalakutt døgnplasser(KAD), hvorav en plass selges til Lunner kommune. To av rommene er dobbeltrom. Markatun III er en forsterket sykehjemsavdeling med 23 plasser for personer med demens og/eller behov for et skjermet tilbud, og 1 plass som benyttes for sterk skjerming.

Antall årsverk: 67

Skjervum helse og omsorgssentre

Helse og omsorgssenteret på Skjervum har til sammen tre avdelinger med totalt 47 plasser. Avdeling 1 har 17 pasienter på langtidsopphold og avdeling 2 har 20 pasienter på langtidsopphold. Samtlige plasser benytter i dag enkeltrom.

Trygghetsavdelingen har 10 pasient plasser for avlastning og korttidsopphold.

Antall årsverk: 44

Hjemmetjenester

Hjemmetjenesten består av to distrikter: Brandbu og Gran, med hver sin tjenesteleder. Hjemmetjenesten holder til i lokaler på Gran rådhus. I tillegg er det et område i Bjoneroa, etablert ved eldresenteret. Tjenesten består også av dagsenter for eldre og dagsentertilbud for mennesker med demenssykdom. Dagsentrene er lokalisert på Skjervum og Marka helse- og omsorgssentre.

I hjemmetjenesten yter vi tjenester i vidt omfang fra trygghetsalarm, praktisk bistand til omfattende pleie- og omsorgstjenester. Innenfor hjemmetjenesten har vi egne medarbeidere som hjelper tjenestemottakere med trening i hjemmet og praktisk bistand. Hjemmetjenesten har tatt i bruk mange nye digitale verktøy de siste årene. Digitale verktøy skal bidra til økt ansikts til ansikt tid mellom ansatte og brukere og redusere tiden vi bruker til administrasjon.

Antall årsverk: 69

Forebygging og utvikling

Ergo- og fysioterapi-tjenesten består av hverdagsrehabiliteringsteam, fysioterapeuter og ergoterapeuter. Tjenesten har lokaler i samme bygg på rådhuset som hjemmetjenesten og tildelingsenheten. Denne samlokaliseringen gir oss mulighet for tett og godt samarbeid om pasientforløpet. Vi gir ergo- og fysioterapitjenester gjennom institusjonene våre, helsestasjonen, barnehager, skoler og i den enkeltes hjem. Tjenestene gis både av enkelt-terapeuter og tverrfaglig team. Tjenesten er av helsefremmende, forebyggende og kurativ art og gis til både barn, unge, voksne og eldre.

Den kommunale legetjenesten yter tjenester ved helse- og omsorgssentrene, helsestasjonen og legevakten. Vi har 13 fastlegehjølere, 8,9 driftsavtaler for privatpraktiserende fysioterapeuter og ansvar for interkommunal legevakt for Lunner og Gran og inn mot Gjøvik interkommunal legevakt.

Antall årsverk: 19,5

Fellestjenesten

Fellestjenesten i helse og omsorg består av merkantile tjenester, kjøkken og husøkonomavdeling med barrierevaskeri, innkjøp, lager og logistikk. Vi driver institusjonskjøkken på begge våre helse- og omsorgssentre. De merkantile tjenestene, husøkonom og barrierevaskeriet er lokalisert på Marka helse- og omsorgssenter.

Avdelingen for fellestjenester yter ulike sørvisfunksjoner overfor alle enhetene i helse og omsorg.

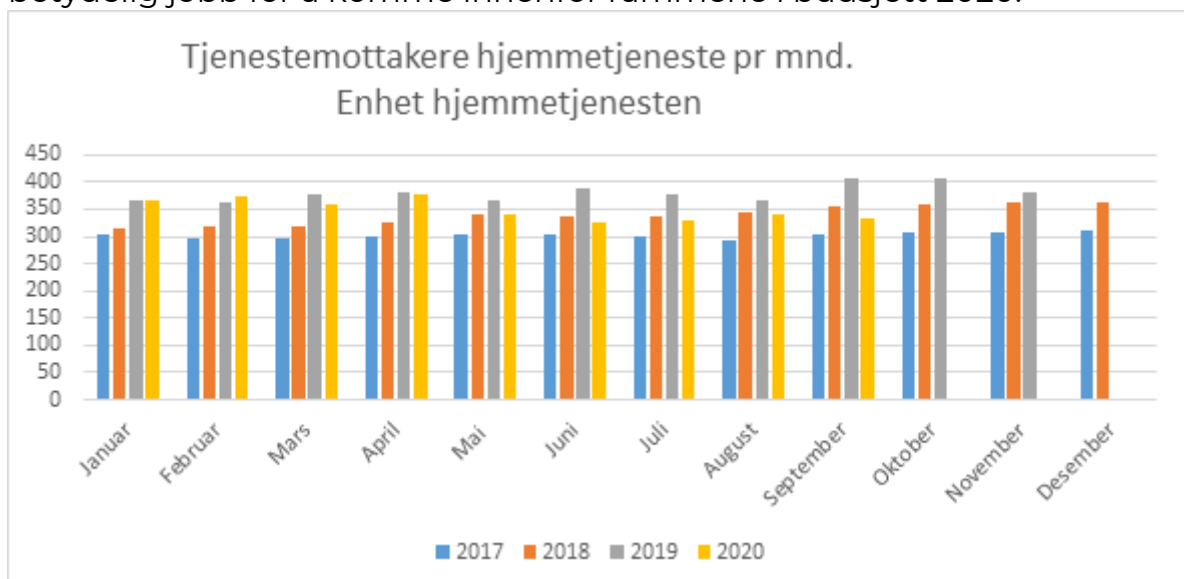
Antall årsverk: 17,5

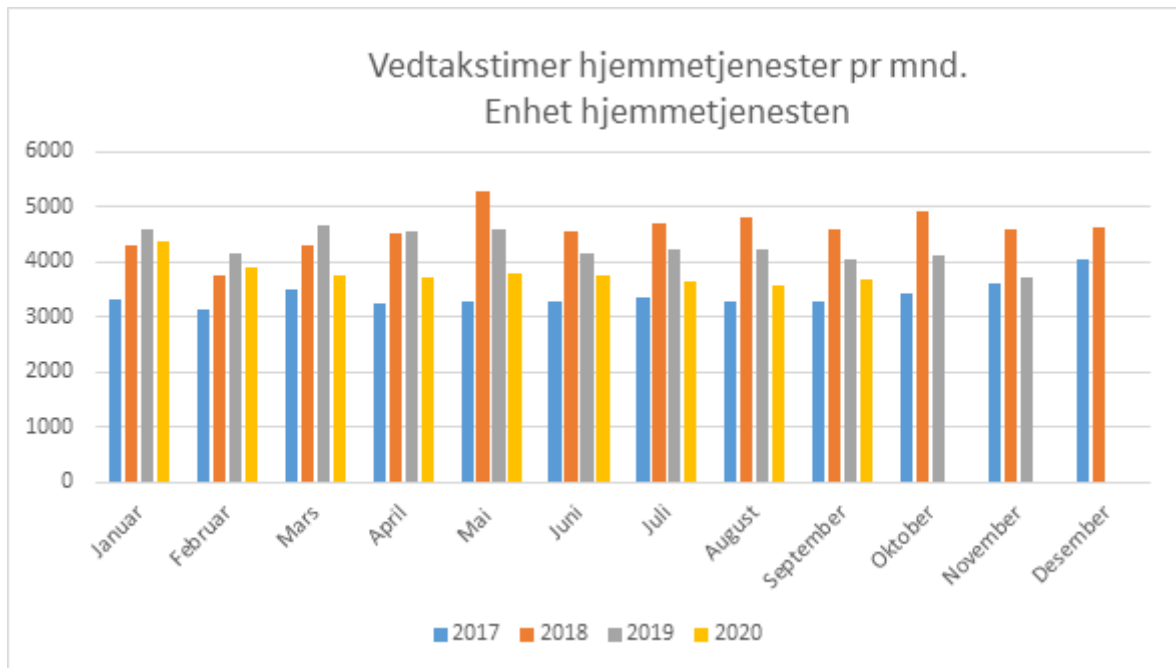
Utfordringer for budsjettområdet

Tjenesteområdet Helse og omsorg får redusert budsjetttramme for 2021–2024. Vi forventer en reduksjon på fem millioner kroner over en periode på to år. Tjenesteområdets budsjett er i hovedsak kostnader til ansatte. For å unngå oppsigelser har vi startet en prosess hvor vi benytter ledige stillinger og naturlig avgang for å ta ned tjenesten. Det er viktig at virksomhetene likevel klarer å møte behovene i samfunnet framover, med en økning i antall eldre innbyggere.

Innenfor Helse og omsorg har vi over tid arbeidet for å styrke de laveste trinnene på omsorgstrappen. Vi må jobbe for at tiltakene treffer de gruppene som trenger det mest. Som eksempel vil det si at ressursene i større grad benyttes til de gruppene som har lovkrav på helse- og omsorgstjenester.

Helse og omsorg jobber hele tiden for å komme innenfor budsjetttrammene våre. Særlig i hjemmetjenesten har vi gjort en betydelig jobb for å komme innenfor rammene i budsjett 2020.

Om vi sammenligner antall tjenestemottakere og vedtakstimer med tidligere måneder (med unntak av juni og juli) og år, ser vi en nedgang. Dette kan skyldes redusert behov for tjenester fra hjemmetjenesten. Det kan også bety at vår oppmerksomhet på riktig tjenestenivå og evaluering av tjenestene som gis, er av stor betydning. I hjemmetjenesten har vi blitt gode på å jobbe målrettet og vi evaluerer tjenestene kontinuerlig i rapporter og i møter med tjenestemottakerne.

Hjemmetrenerne og hverdagsmestringsagenten jobber tett mot tildelingsenheten, ergo- og fysioterapi og koordinerende team. Utviklingsarbeidet som vi nå starter med skal gi mulighet for å få andre ressurser og yrkesgrupper tettere på hjemmetjenesten slik at vi kan møte behovet for tjenester, selv med reduserte budsjettammer.

Arbeidsgruppen for heltidskultur skal legge frem tiltak som kan gi oss innsparingseffekt i 2021 og 2022. Pilotering som har gitt effekt i 2020-2021 legges inn i drift i 2022. Gevinster som reduserer lønnsutgiftene, øker stillingsstørrelser og gir høyere faglighet totalt sett, skal prioriteres.

Konkretisering av to uspesifiserte rammeendringer på budsjettområdet:

- Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020

- Rådmannes forslag til innsparing

Tiltak	Budsjettjustering 1. tertial 2020	Budsjett 2021	Sum 2020- 2021
Markatun III, kompensasjon for ressurskrevende bruker	1 000 000	1 200 000	2 200 000
Kjøp av plasser(fra private)	2 000 000	-2 000 000	0
Redusert ramme Helse og omsorgssjef		-720 000	-720 000
Redusert ramme Forebygging og utvikling		-200 000	-200 000
Reduserte ramme Tildelingsenheten		-610 000	-610 000
Bemanningsstilpasninger institusjon		-670 000	-670 000
Sum	3 000 000	-3 000 000	0

Vurdering av behov

Ansatte i kommunens helse- og omsorgstjenester har siden Samhandlingsreformen startet i 2012 fått stadig flere oppgaver som utfordrer kompetanse og systematisk oppfølging av den enkelte pasient. Krav til faglighet og kvalitet er betydelig og vi jobber med flere utviklingsområder, blant annet for å få større stillinger og kvalifiserte ansatte. For å ytterligere styrke området med heltidskultur og tjenesteutvikling overføres et tydelig ansvar for dette til enhetsleder for helse- og omsorgssentrene. Enhetslederen skal jobbe spesielt med tjenesteutvikling i nytt helse- og omsorgssenter og med heltidskultur, i tillegg til å ha ansvar for oppfølging av de to sykehjemmene.

Digitalisering er et område vi jobber aktivt med i Helse og omsorg. Noe av det som er avgjørende for å lykkes med dette er:

- krav til kompetanse hos ledere og ansatte
- en utviklingskapasitet som holder i alle digitaliseringstiltak for å sikre implementering og gevinstrealisering

Vi har etablert flere gode digitale løsninger i 2020, som skal videreutvikles. Vi har satt inn tiltak med kompetanseheving i avdelingene, parallelt med at vi utvikler og designer tjenesteforløp i samarbeid med nasjonalt velferdsteknologi program.

Andre tiltak utenfor budsjett

Covid-19 og smittesituasjonen som har oppstått i Norge gir oss en del endringer i tjenestene på grunn av smittehensyn til utsatte grupper. Avdelingene på sykehjemmene har søkt midler til aktivisering i 2020. Dette styres mot besøksverter for pasienter og pårørende, og tiltak som kan gjøre hverdagen i langtidsavdelingene mer innholdsrik enn det vi klarer med dagens bemanningssituasjon og økte krav til smittevern. Prosjektmidler vil benyttes til å etablere besøksverter og skal evalueres i ettertid for å se om vi kan få til permanente løsninger, hvis tiltaket fungerer slik vi ønsker. Dagens budsjetttrammer gir oss ingen mulighet for slike tiltak.

Behovet for å styrke sykehjemsmedisin har utviklet seg over tid. Vi har færre antall pasienter ved våre sykehjem enn tidligere, men kompleksiteten og omfanget av medisinsk oppfølging er betydelig. Vi jobber med å styrke legeressursene på Skjervum for 2021 og fremover, etter tydelige tilbakemeldinger under arbeidet med Plan for legetjenesten. 13,3 prosent stilling som sykehjemslege oppleves ikke å være tilstrekkelig for å kunne ta imot nye pasienter, gjennomføre inntakssamtaler og årskontroller i tillegg til akutte medisinske problemer som må følges opp. Spesielt er dette viktig på Skjervum helse og omsorgssenter hvor det siste året har vært lege innom kun en dag i uken (to leger på samme dag). Vi følger opp behovet for å styrke og utvikle kvaliteten på tjenesten i prosjekt 690 – Nytt helse- og omsorgssenter på Sagatangen.

Rekruttering i fastlegeordningen har krevd kommunal finansiering de siste årene. Dette er det ikke budsjettet med i perioden. I tillegg er det krevende å rekruttere nok medarbeidere på Skjervum helse- og omsorgssenter, spesielt sykepleiere. Denne utfordring har vart over tid og vi har ikke klart å snu utviklingen. Dette er kostbart og det utfordrer kvaliteten på tjenestene vi leverer.

Utviklingsmål for 2021-2024

Tilrettelegge for at den enkelte bruker kan opprettholde sin egenomsorgsevne og selvstendighet så langt det er mulig.

Sikre at tjenestemottaker får tilbud om nødvendige og forsvarlige tjenester.

Implementere nasjonalt anbefalte velferdsteknologiske utstyr og løsninger som underbygger trygghet, selvstendighet og mestring for brukerne.

Tidlig innsats gjennom tverrfaglig samarbeid på tvers av virksomhetene, for best mulig ressursutnyttelse i et forebyggingsperspektiv.

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Redusert sykefravær i alle avdelinger	%	Alle avdelinger under 9 % fravær
Venteliste på tildeling av sykehjem og bolig med heldøgnsomsorg	Antall Antall dager	Under 5 per år
Høy grad av tilfredshet på tjenestene som ytes.	Antall klager på tjenesteyting/ utførelse av tjenestene	Under 5 per år
Kontroll over utviklingen i vedtakstimer i hjemmetjenesten	Antall brukere Gjennomsnittlig antall vedtakstimer per bruker	
Antall brukere på dagsenter	Antall dagaktivitet Antall demensplass	
Antall klagesaker som får medhold hos Fylkesmannen	Antall prosent	Under 5
Antall tilsynsrapporter som pålegger tiltak	Antall prosent	

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Innføring av digitale løsninger som danner grunnlag for gevinstrealiseres	Antall	Gevinstrapport på to nye digitale løsninger
Øke antallet brukere av digitale kommunikasjons hjelpemidler som allerede er i bruk i tjenestene	Trygghetsalarmer GPS Sensorer Multidosedisp-ensere Digitalt tilsyn Digihelse brukere Comp pro i bruk Andre	Øke antallet som er i bruk
Tjenestene ivaretar brukere som ønsker hjemmedød	Prosent gjennomført av søkerne	Tilby tjenester med høy kvalitet
Brukere med behov får oppfølging av kreftkontakt	Antall Prosent av søkere	Oppfølging og kvalitet i tjenesten

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	246 134	232 389	234 712	233 712	235 192	236 192
Brutto driftsinntekter	-49 657	-38 146	-36 248	-36 248	-32 468	-32 468
Netto drift	196 477	194 243	198 464	197 464	202 724	203 724

Endringer i ramma fremkommer slik:	2021	2022	2023	2024
Framskrivning				
Utgifter				
Midlertidige utgifter til administrasjonslokaler på Marka				1 000
Budsjett for 9 lærlinger, (jf inntak pr nå)	1 965	1 965	1 965	1 965
Utgifter bredbånd legges under 1.1 Fellestjenester	-211	-211	-211	-211
Overføring av brukertjenester fra Eiendom til Helse og omsorg	582	582	582	582
Lønnsvekst kap 4				
Lønnsvekst kap 3 og 5				
Tekn. korr fra 2020, linjen overført inntekt: - Innlemming øremerket tilskudd dagaktivitetstilbud hjemmeboende med demens	-1 143	-1 143	-1 143	-1 143
Tekn. korr fra 2020, linjen overført inntekt: - Innlemming av tilskudd til habilitering og rehabilitering	-232	-232	-232	-232
Harmonisering utg/innt	-1 475	-1 475	-1 475	-1 475
Prisvekst utgift	1 792	1 792	1 792	1 792
Sum	1 278	1 278	1 278	2 278
Inntekter				
Tekn. korr fra 2020, linjen overført inntekt: - Innlemming øremerket tilskudd dagaktivitetstilbud hjemmeboende med demens	1 143	1 143	1 143	1 143
Tekn. korr fra 2020, linjen overført inntekt: - Innlemming av tilskudd til habilitering og rehabilitering	232	232	232	232
Harmonisering utg/innt	1 475	1 475	1 475	1 475
Prisvekst inntekter	-952	-952	-952	-952
Sum	1 898	1 898	1 898	1 898
Nye tiltak				
Utgifter				
Styrking av budsjetttramme fra vedtatt budsjett og økonomiplan 2020-2023		1 000	1 000	1 000
Økt tilskudd til fastleger, knekkpunkt og basistilskuddet	956	956	956	956
Økt tilskudd til fastleger, grunntilskudd	89	89	89	89
Økte driftsutgifter bygg Sagatangen			580	580
Etablering av nytt legekontor og styrking av legetjenesten på sykehjem			900	900
Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020	3 000	3 000	3 000	3 000
Rådmannens forslag til innsparing	-3 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum	1 045	45	1 525	1 525
Inntekter				
Redusert egenbetaling langtidsplass			3 780	3 780
Sum	-	-	3 780	3 780

Kultur og samfunn

Beskrivelse av budsjettområdet

Kommunalsjefområdet Kultur og samfunn består av:

- Plan, bygg og oppmåling
- Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal
- Samferdsel og park
- Eiendom
- Kulturkontoret for Lunner og Gran
- Lunner-Gran brann og redning

Totalt har vi 168 ansatte fordelt på 119 årsverk innenfor Kultur og samfunn (utenom Vann og avløp).

Hovedoppgavene er drift av infrastruktur - herunder kommunale veier, støtte til andre tjenester gjennom drift av formålsbygg, forvaltningsoppgaver innen arealplan, oppmåling, byggesaker, landbruk, brann og redning, oppfølging og utvikling av kultur og frivillighet. Vann og avløp er organisert under samme område, men er skilt ut i eget budsjett for selvkost. Ved siden av oppgavene som løses i enhetene, jobber vi med følgende oppgaver i budsjettområdet: næringsliv, folkehelse, miljørettet helsevern, beredskap, samfunnsplanlegging, skjenkebevillinger, diverse prosjektledelse og saksbehandling for å nevne noe.

Plan, bygg og oppmåling

Enheten jobber med:

- oppmålings-, fradelings- og byggesaker
- drift av kartdatabaser og eiendomsinformasjon (GIS)
- å behandle innsendte planforslag
- å utarbeide egne plansaker og kommuneplanens arealdel
- å gi råd og veilede i arealplansaker og byggesaker
- tilsyn og ulovlighetsoppfølging

Antall årsverk: 8.

Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal

Enheten er organisert som et vertskommunesamarbeid med Lunner, Jevnaker og Nittedal. Hovedoppgavene er:

- landbrukstilskudd
 - rådgivning, søknadsbehandling og kontroll
- jordlovsaker og konsesjonssaker
 - tiltak i landbruket
 - fradelinger

Landbrukskontoret forvalter bygdeutviklingsmidler (tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer), spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL), nærings- og miljøtiltak i skogbruket og skogbruksfond. Enheten jobber også med skogsveger, biologisk mangfold, viltforvaltning og veiledning.

Antall årsverk: 9.

Samferdsel og park

Samferdsel og park har ansvar for drift og vedlikehold av om lag 170 kilometer med kommunale vegger. I tillegg jobber enheten med:

- trafiksikkerhetstiltak
- om lag 2 000 gatelyspunkt
- om lag 100 000 kvadratmeter med gressplen, 3 000 trær og 8 kilometer med turstier

Antall årsverk: 10.

Eiendom

Eiendom består av en stab med tre medarbeidere og enhetsleder som følger opp prosjekter, både innenfor vedlikehold, drift og investeringer. I tillegg har eiendom ansvar for:

- boligkontor betjent av en boligkonsulent
- driftsavdeling med vaktmestere og fagarbeidere
- renhold med tjenesteleder og renholdere

Eiendom har ansvaret for en total bygningsmasse på 96 244 kvadratmeter, inkludert både formålsbygg og boliger.

Antall årsverk: 49.

Kultur

En stor del av enheten kulturs virke er organisert under vertskommunesamarbeid med Lunner kommune, men en del av tjenestene drives kun for Gran. De viktigste arbeidsområdene:

- Samarbeid med lag og organisasjoner
- Idrett og friluftsliv
- Kulturminner og kulturmiljø
- UngHadeland/BUA
- Tilrettelagt fritid
- SLT (Samordning av lokal rus- og kriminalforebyggende tiltak)
- Hadeland Kulturskole
- Gran bibliotek
- Hadeland Kultursal
- Brandbu Kino

25 årsverk

Lunner-Gran brann og redning

13 heltidsansatte og 35 deltidsansatte bemanner til sammen fire brannstasjoner. Lunner og Grans vertskommunesamarbeid omfatter:

- beredskap knyttet til brann og ulykker, 300–400 utrykninger i året
- forebyggende arbeid, herunder feiing og branntilsyn

Antall årsverk: 13.

Utfordringer for budsjettområdet:

Kultur og samfunn er et sammensatt budsjettområde, hvor store deler av økonomien har sammenheng med selvkostberegninger eller forpliktelser i vertskommunesamarbeid. Det gjør noe med handlingsrommet når vi må kutte i driften. Rådmannens forslag til innsparing for området er to millioner kroner i 2021 og tre millioner kroner i 2022. Tiltakene for 2021 sees i sammenheng med grep som er gjort for å komme innenfor rammene i 2020.

Årets driftsbudsjett har strammere rammer enn før, og vi må senke ambisjonsnivået på flere felt. Særlig får enhetene Kultur, Eiendom og Samferdsel og park reduserte rammer. Det vil gå ut over tilbudet til kulturliv og frivillighet, og vedlikehold av infrastruktur og eiendommer. Det er i praksis så knappe budsjetter for brann og redning at det vil være vanskelig å sikre nødvendig utdanning og vedlikehold av utstyr. Innen samfunnsutvikling og planarbeid vil vi ha mindre ressurser enn tidligere.

Samfunnsutvikling

På overordnet nivå i Kultur og samfunn legger vi opp til å redusere bemanningen på rådgiversiden for å få driften innenfor budsjetttrammene. Det reduserer kapasiteten på noen arbeidsområder, blant annet planprosesser og næringsutvikling. Vi prioriterer beredskap og krisehåndtering på bekostning av andre arbeidsområder, men opplever likevel at vi burde satt av mer ressurser til dette.

Det er positivt for lokalsamfunnet med høy aktivitet og mange initiativer, men det fordrer at vi har kapasitet til følge opp planforslag, søknader og andre saker. Vi jobber kontinuerlig med å balansere økonomiske utfordringer opp mot forventninger fra innbyggere, frivillighet og næringsliv. Våre ansatte, ledere og folkevalgte har store ambisjoner på kommunens vegne og vil gjerne levere gode tjenester. Det er smertefullt å prioritere mellom alle gode formål når mulighetene er mange.

Salg av næringstomter i Mohagen byr på uante muligheter for Gran kommune. Vi ønsker å se økonomiske resultater av investeringene våre i

området, og håper salg av tomter vil skape positive ringvirkninger for lokalsamfunnet gjennom utvikling av næring og arbeidsplasser. Det er viktig med innsats i salg av næringstomter i tiden som kommer, men vi har begrensede ressurser til slikt arbeid.

Arbeidet med miljøgata i Gran og flomforebyggingen i Brandbu fortsetter i 2021. Begge prosjekter betyr mye for utviklingen av de to tettstedene. Forutsatt vedtak om igangsetting, vil Sagatangen helse- og omsorgssenter bli det største investeringsprosjektet i Gran kommunes historie. Det er viktig å huske at mange av investeringene utløser betydelige statlige tilskudd, slik at kommunen får mye igjen for sin innsats. Samtidig kan investeringen stimulere til ytterligere utvikling av lokalsamfunnet gjennom private initiativer. Selv om det er stramme rammer på drift, er totalbildet at vi nå satser på viktig infrastruktur for å legge til rette for ny utvikling i lokalsamfunnet.

Kultur og frivillighet

Kultur får ytterligere innstramminger i sitt budsjett dette året. Nedtrekk i forbindelse med første tertial 2020 på 0,8 mill kr videreføres sammen med ytterligere kutt på 0,3 mill kr. Det innebærer at kulturskolen ikke øker tilbudet, at biblioteket reduserer åpningstidene og at det ellers gjøres nedtrekk i ressurser til kulturarrangementer, fritidstilbud og barne- og ungdomstiltak. Dette vil vi forsøke å få til gjennom rasjonalisering av drift og omprioritering av oppgaver.

Som følge av ansettelsesstopp innført i mars 2020, ble biblioteket av ulike årsaker stående med betydelig ledighet fra våren 2020 og ut året. Det har gitt reduserte åpningstider i Brandbu og Gran høsten 2020. Bemanningssituasjonen avklares og åpningstiden kan økes noe fra 2021, men ikke tilbake til nivået tidlig i 2020. Samlet nedtrekk i bibliotek beløper seg til 0,4 mill kr i 2020–2021.

Tilskuddsordningen til frivilligsentraler legges nok en gang om og blir øremerkede tilskudd på Kulturdepartementets budsjett, overført via kommunen. Summen er foreløpig ukjent. En sum tilsvarende statstilskuddet for 2020 er tatt ut av rammen til Kultur og samfunn. Det kommunale bidraget er synliggjort med et beløp på 0,6 mill kr til Gran frivilligsentral. Dette gjør at det kommunale bidraget er tilbake på om lag samme nivå som 2017, etter betydelig større bevilgninger i perioden 2018–2020. Begrunnelsen er at Gran kommune må balansere sitt bidrag til frivilligsentralen opp mot øvrig frivillighet. Dette er i tråd med signaler gitt i budsjett og økonomiplan 2020–2023.

Kommunestyret vedtok å videreføre 200 000 kr i tilskudd til Frivilligsentralen i hele økonomiplanperioden.

Eiendom, Samferdsel og park

Eiendom og Samferdsel og park får samlet sett en reduksjon i rammer i 2021. Det er lagt inn en reduksjon på 0,7 mill kr i hver av enhetene Eiendom og Samferdsel og park for 2020. Det betyr nedbemanning og redusert kapasitet. De nevnte enhetene kan ha ulike tilnærminger til hvor det vil være aktuelt å ta ned bemanning. De siste årene har vi forsøkt å finne rom for å øke vedlikeholds-innsatsen, men vi kommer ikke opp på ønsket nivå i denne periodens budsjett og økonomiplan. Budsjettjusteringer i første tertial 2020, tiltak i økonomiplanen og nye tiltak i budsjettet gir i sum en liten økning i rammene til vedlikehold av bygninger og veger, men dekker på langt nær behovet.

Kuttene er spesielt utfordrende for dette budsjettområdet, fordi vi vet at manglende vedlikehold gir ytterligere kostnader på sikt. Å ivareta kommunal infrastruktur og eiendom er viktig for forsvarlig drift. I 2020 har vi merket konsekvensene av allerede gjennomførte kutt, for eksempel ved at redusert kapasitet til plenklipp og stell av grøntområder. En annen konsekvens av knappe rammer er at bistand til brukere, ut over bygningsmessig vedlikehold, må nedprioriteres.

Investeringsbudsjettet inneholder minimalt med midler til utvikling og påkostning av eiendom og veg. Rammene til rehabilitering er for lave til å redusere etterslepet i tråd med tidligere kommunestyrevedtak. Det er viktig å prioritere verdiskapende vedlikehold. Skal vi ivareta hele bygningsmassen vår, må vi prioritere vedlikehold mer enn budsjett og økonomiplanen legger opp til.

Gjennom «Hovedplan Samferdsel og park» ønsker vi å få avklart hvilke standarder vi skal strekke oss etter og hva innbyggerne våre kan forvente. Det er fortsatt et alternativ å redusere antall kilometer kommunal veg ved å overføre vegstrekninger til oppsittere.

Brann og redning

Denne enhetens økonomi avhenger av aktivitetsnivå, f.eks. antall uttrykninger. Overordnede føringer i form av lov- og forskriftsfestede krav er styrende for utgiftssnivået til enheten. Det er nødvendig å ta høyde for stadig økende utgifter til AMK-sentral, nødnett og kursing/sertifisering for å nevne noe. Økte rammer siste år demmer ikke tilstrekkelig opp for behovene.

Plan, bygg og oppmåling

Med høyt aktivitetsnivå og knapphet på bemanning, drives dette området uten de store økonomiske utfordringene. For 2021 er det

ønskelig å stabilisere bemanningen innenfor de rammene som er til rådighet. Det vil si at å beholde rett kompetanse blir avgjørende framover.

Landbrukskontoret

Rammene til Landbrukskontoret betinger at samarbeidskommunene følger de økonomiske forpliktelsens som ligger i samarbeidet. Etter at Nittedal ble innlemmet i samarbeidet, er det forutsatt et mindre nedtrekk fra 2021 på 0,2 mill kr, dvs nettovirkning for Gran på 0,1 mill kr. Dette er i tråd med det økonomiplanen har lagt opp til. Før nyttår starter vi å evaluere ordningen og se på det økonomiske bildet etter at Nittedal kom inn i landbrukssamarbeidet.

Konkretisering av to uspesifiserte rammeendringer på budsjettområdet: - Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020 - Rådmannes forslag til innsparing			
Tiltak	Budsjettjustering 1. tertial 2020	Budsjett 2021	Sum 2020- 2021
Næringsetablering	-200 000		-200 000
Kulturskole, redusert økning	-200 000		-200 000
Reduksjon bemanning bibliotek	-100 000	-300 000	-400 000
Vakant kultursjef/omorganisering/endring i tjenestetilbud	-500 000		-500 000
Redusert vedlikehold eiendom	-2 000 000		-2 000 000
Rådgivere, juridisk bistand samfunnsutvikling	800 000	-300 000	500 000
Reduksjon bemanning Samferdsel og park		-700 000	-700 000
Reduksjon bemanning Eiendom		-700 000	-700 000
Sum	-2 200 000	-2 000 000	-4 200 000

Utviklingsmål for 2021-2024

God livskvalitet for innbyggerne i Gran gjennom en bærekraftig utvikling innen folkehelse og arealbruk, og forsvarlig kvalitet på fysiske tiltak.

Trygg og stabil kommunal infrastruktur og en tjenlig kommunal bygningsmasse.

Gran kommune skal ha et variert kultur- og fritidstilbud som bidrar til et meningsfullt liv for innbyggere i Gran.

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Utvikle sterke sentrums-områder i Gran og Brandbu med enhetlige krav for kvaliteter i felles uterom, og tilstrekkelige arealer for etablering av nye virksomheter og bygg.	Gjennomførte tiltak.	Fullføre flomforebygging i Brandbu og komme videre med miljøgate i Gran.
Bidra til positiv stedsutvikling og et godt lokalsamfunn i samarbeid med lokale initiativ og ut fra stedlige forutsetninger.	Samarbeids-arenaer og prosjekter med lokale organisasjoner.	Åpne medvirkningsmøter Samarbeidsprosjekter med lokale organisasjoner.
Utarbeide en plan for boligbygging og klargjøre tilstrekkelige næringsarealer for utbygging.	Tilgjengelig areal for utbygging til bolig og næringsareal.	Et variert tilbud av tomter til boliger og næring
Bidra til bærekraftig utnyttelse av landbrukets ressursgrunnlag til beste for landbruket og Hadelands befolkning.	Ingen varig omdisponering av dyrket eller dyrkbar jord.	Antall kvm omdisponert areal.
Redusere omfanget av kommunal bygningsmasse gjennom avhending av uhensikts-messige bygg.	Antall kvm bygningsmasse solgt/avhendet.	Redusere bygningsmasse betydelig fra 96 244 m2 bygg BRA

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Ha spesielt fokus på brannfore-byggende arbeid og tilsyn rettet mot risikoutsatte grupper og ha tilstrekkelig håndteringsevne ved branner og ulykker. Igangsette ordning med feiing av fritidsboliger.	Antall tilsyn Andel ansatte med opplæring i tråd med forskrift.	Minst 100 tilsyn med særskilte brannobjekter. Alle brannkonstabler har nødvendig utdanning i tråd med gjeldende forskrifter.
Tilrettelegge for gode og varierte kultur, idrett- og fritidstilbud.	Gjennomført aktivitet	Slutføring, politisk vedtak og implementering av kommune-delplan for kultur. Opprettholde besøk og aktivitet på 2019-nivå innenfor alle områder.
Kultur skal ha et nært og godt samarbeid med frivillige lag og foreninger og profesjonelle utøvere/aktører.	Samarbeidsprosjekter og møter med lokale organisasjoner.	Gjennomføre møter med idrettsråd og musikkråd. Initiere prosjekter i samarbeid med frivilligheten.
Hadeland kulturskole skal være en møteplass for læring, opplevelse og deltakelse som gir kunnskap, ferdigheter og holdninger innen ulike kulturuttrykk. Kulturskolen skal videreutvikle Granvang som et lokalt ressursenter for kunst og kultur.	Antall elevplasser Antall arbeidstimer ute Gjennomført aktivitet	Antall elevplasser: >124 Antall elevplasser i korps: > 115 Antall arbeidstimer ute: (Primært skoler) > 50% Følge opp forprosjektet «Kulturarena Gran» og utforske muligheter for videreutvikling av Granvang.

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Gran bibliotek skal være et aktivt kultur- og kunnskapscenter i lokalsamfunnet. Biblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.	Antall besøk Antall arrangement Antall skoleklasser på besøk	Bibliotekene skal opprettholde aktiviteten. Besøk: >94 066(2019) Arrangement: >17 Antall skoleklasser: >12
Bidra til å øke den fysiske aktiviteten i befolkningen.	Gjennomført aktivitet	Gjennomføre prosjekt med kartlegging og verdsetting av friluftslivs-områdene i kommunen.
Fange opp barn og unge som faller utenfor det ordinære kultur- og fritidstilbudet og bekjempe barnefattigdom og utenforskap.	Antall deltakere som får fritidskontakt Gjennomført aktivitet Antall arrangement Ung Hadeland	Antall deltakere: >90 (alle med behov) Etablere BUA i egnede og faste lokaler. Alle barn og unge skal ha muligheten til å delta på minst en ukentlig aktivitet Antall arrangement: >5
Gran kommune skal sikre en god forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer.	Gjennomført aktivitet	Ferdigstille en helhetlig plan for Granvollen

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Gjennomføre plan- og byggesaks-behandling innen lovpålagt tid.	Saksbehandlingstid	Ett-trinns byggsaker: snitt < 21 dager. Gjennomsnitt fradeling: snitt <84 dager. Gjennomsnitt rammesøknader: snitt <84 dager. Private reguleringsforslag fremmet til pol. behandling innen 84 dager.
Korrekt og rask behandling av plan og byggesaker.	Andel klagesaker uten medhold hos Fylkesmannen	Under 10%
Landbruk - Sikre biologisk mangfold.	Antall registrerte steder med prioriterte arter. Antall registrerte steder med utvalgte naturtyper.	Opprettholde antall lokaliteter av prioriterte arter. Opprettholde antall lokaliteter av utvalgte naturtyper.
Bidra til reduserte klimagassutslipp.	Gjennomføre prosjektet «den gode bonden».	Framdrift i henhold til planlagte tiltak i prosjektet
Jobbe for lavest mulig sykefravær på budsjettområdet.	Sykefravær i %	Mindre enn 7 % for budsjettområdet

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	160 053	152 551	147 638	147 947	152 873	153 800
Brutto driftsinntekter	-72 959	-64 917	-66 791	-66 671	-72 829	-72 829
Netto drift	87 094	87 634	80 847	81 276	80 044	80 971

Endringer i ramma fremkommer slik:

2021 2022 2023 2024

Framskrivning**Utgifter**

Trafikksikring (P 918)	5	10	15	20
Økt vedlikehold bygningsmasse jf. ksak 59/17	2 181	1 129	1 111	1 111
Justert vedlikehold bygningsmasse	-764	1 911	68	-1 215
Brann og redning, økt husleie og økte utgifter til 110-sentral, samt opplæringstiltak. (tilført kr 550' i 2020)	150	-150	-150	-150
Nytt teknisk utstyr - Kultursalen, tatt ut	-500	-500	-500	-500
BUA, ekstern finansiering til 1/7-20, helårsvirkning fra 2021	120	120	120	120
Nedtak ramme pga vedlikehold og reparasjon av skade på flomforebygningstiltak Gran i 2020	-750	-750	-750	-750
Ettårig tilskudd til Frivilligsentralen 2020 tatt ut	-200	-200	-200	-200
Tilskudd til Frivilligsentralen 2020	200	200	200	200
Nedtak ramme pga utbedring Liavegen i 2020	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Nedtak ramme pga tiltak verdikort til barn og unge som melder flytting, til bruk i kommunens kulturtilbud	-50	-50	-50	-50
Utgifter bredbånd legges under 1.1 Fellestjenester	-422	-422	-422	-422
Overføring av brukertjenester fra Eiendom til Helse og omsorg	-582	-582	-582	-582
Lønnsvekst kap 4				
Lønnsvekst kap 3 og 5				
Harmonisering utg/innt	153	153	153	153
Prisvekst utgifter	1 808	1 808	1 808	1 808
Sum	349	1 677	-179	-1 457

Inntekter

Omstilling - Gebyrjustering Plan	-50	-50	-50	-50
Lunners andel Brann og redning - utstyr og opplæring (-220 i 2020)	-60	60	60	60
Harmonisering utg/innt	-153	-153	-153	-153
Prisvekst inntekt	-1 591	-1 591	-1 591	-1 591
Økt foreldrebetaling kulturskolen	-20	-20	-20	-20
Sum	-1 874	-1 754	-1 754	-1 754

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	160 053	152 551	147 638	147 947	152 873	153 800
Brutto driftsinntekter	-72 959	-64 917	-66 791	-66 671	-72 829	-72 829
Netto drift	87 094	87 634	80 847	81 276	80 044	80 971

Endringer i ramma fremkommer slik:

	2021	2022	2023	2024
--	------	------	------	------

Nye tiltak**Utgifter**

Innsparing Landbruk ved utvidet samarbeid	-100	-100	-100	-100
Rammenedtak på kommunalsjefområdet for å finansiere biologressurs	-300	-300	-300	-300
Økte driftsutgifter Sagatangen og nye boliger TT			8 382	8 661
Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Økt vedlikehold bygg/samferdsel	2 000	3 000	3 000	3 000
Endret vedlikehold bygg/samferdsel	-1 126	400	-800	1 526
Rådmannens forslag til innsparing	-2 000	-5 000	-5 000	-5 000
Nedklassifisering av kommunale veier	-255	-800	-1 200	-1 600
Statsbudsjettet - Frivilligsentralen foreslått øremerket	-1 281	-1 281	-1 281	-1 281
Sum	-5 262	-6 281	501	2 706

Inntekter

Økte driftsinntekter omsorgsboliger Sagatangen og nye boliger TT			-6 158	-6 158
Sum	-	-	-6 158	-6 158

Kultur og samfunn - VAR

Beskrivelse av budsjettområdet

Vann og avløp har 16 årsverk/ansatte.

- 2 vannverk (pluss vann fra interkommunalt vannverk)
- 3 renseanlegg
- 350 km rør i bakken
- 2 700 abonnenter med privat avløp
- Prosjektering og byggeledelse
- Renovasjon (utføres av Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS)

Utfordringer for budsjettområdet:

Nylig gjennomført ROS-analyse for vannforsyningen viser at det er utfordringer i forhold til forsyningssikkerhet og nødvendige alternative forsyningskilder. Det er derfor nødvendig med betydelige investeringer i Brandbu vannverk for å få tilstrekkelig sikkerhet i vannforsyningen. Det er også nødvendig å fortsette arbeide med oppgradering av kartgrunnlaget over eksisterende ledningsnett.

Behovet for rehabilitering av gammelt ledningsnett og pumpestasjoner er økende i tiden framover. Grymyr renseanlegg må også rehabiliteres for å sikre tilfredsstillende rensing.

Skal behovene framover dekkes, må det til en økning av gebyrnivået for vann og avløp ut over prisstigningen, jfr. ny Hovedplan VA vedtatt av kommunestyret 18.6.2020. Behandling av gebyrsatsene framlegges i egen sak i desember 2020.

Utviklingsmål for 2021-2024

Ha en sikker effektiv vannforsyning med godt vann og nok vann til alle.

Verne miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann.

Delmål	Målemetode	Mål for 2021
Etablere reservevannforsyning, inkl. nytt vannbehandlingsanlegg ved Brandbu vannverk	Gjennomført utredning.	Prosjekttere nytt vannbehandlingsanlegg ved Brandbu vannverk.
Oppgradere/rehabiliterer Grymyr renseanlegg.	Gjennomført tiltak.	Oppgradere anlegget
Fornyning av ledningsnett for å redusere lekkasje fra vannledninger og innlekk av fremmedvann til avløpsledninger.	% fornyelse av ledningsnett.	Skifte ut 1 % av ledningsnett.
Kontroll av spredte avløpsanlegg.	Antall kontrollerte anlegg.	Kontroll av 200 anlegg.
Jobbe for lavest mulig sykefravær på budsjettområdet.	Sykefravær i %	Mindre enn 7 % for budsjettområdet

Økonomi:

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	33 709	33 532	37 567	33 965	35 447	35 269
Brutto driftsinntekter	-51 208	-52 965	-55 576	-55 918	-62 084	-64 678
Netto drift	-17 499	-19 433	-18 009	-21 953	-26 637	-29 409

Endringer i ramma fremkommer slik:**Framskrivning****Utgifter**

	2021	2022	2023	2024
Forventet lønns- og prisveks	-399	679	1 311	2 283
Svingninger i utgifter septiktømming	1 150	-	1 150	-
Utgifter bredbånd legges under 1.1 Fellestjenester	-48	-48	-48	-48
Lønnsvekst kap 3 og 5				
Harmonisering utg/innt	-198	-198	-198	-198
Sum	505	433	2 215	2 037

Inntekter

Prisvekst	-350	-3 593	-9 067	-13 334
Inntektsføring fra fond	-2 459	442	-250	1 423
Økt inntektsføring fra fond pga kap 3 og 5				
Harmonisering utg/innt	198	198	198	198
Sum	-2 611	-2 953	-9 119	-11 713

Nye tiltak**Utgifter**

Økt vedlikehold VA	3 350			
Økt innsats kontroll av septik	180	-	-300	-300
Sum	3 530	-	-300	-300

Inntekter

Sum	-	-	-	-
------------	----------	----------	----------	----------

Politiske organer

Beskrivelse av budsjettområdet

Området omfatter godtgjørelse til ordførere og kommunestyrets medlemmer, politisk representasjon og -møtevirksomhet, samt valgavvikling. Budsjettområdet dekker også Kontrollutvalgets virksomhet og kjøp av revisjonstjenester.

Videre er eldreråd, ungdomsråd, råd for funksjonshemmede og Gran kommunes andel av utgiftene til regionrådet for Hadeland innbefattet i denne virksomheten, sammen med regionrådets prosjektmidler som føres her. I tillegg føres medlemskap i KS og Landssammenslutningen av vertskommuner for sentralinstitusjoner i det tidligere HVPU på dette budsjettområdet.

Utfordringer for budsjettområdet:

- Politisk aktivitet er budsjettert på samme nivå som i 2020, med unntak av at utgifter vil valg er lagt inn.
- Budsjettrammer for regionrådet kan bli påvirket av pågående regionreform fra 2020 og utover i perioden.

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter	16 791	9 675	9 852	9 286	9 902	9 286
Brutto driftsinntekter	-8 271	-1 289	-1 336	-1 336	-1 336	-1 336
Netto drift	8 521	8 386	8 516	7 950	8 566	7 950

Endringer i ramma fremkommer slik:

	2021	2022	2023	2024
--	------	------	------	------

Framskrivning**Utgifter**

Valg	566		566	
Kst 113/14 Tilskudd til partienes valginformasjon	-	-	50	-
Lønnsoppgjør kap 4 2020				
Lønnsoppgjør kap 3 og 5				
Harmonisering utg/innt	12	12	12	12
Prisvekst utgifter	149	149	149	149
Sum	727	161	777	161

Inntekter

Harmonisering utg/innt	-12	-12	-12	-12
Prisvekst inntekt	-35	-35	-35	-35
Sum	-47	-47	-47	-47

Nye tiltak**Utgifter**

Videreføring av justerte rammer 1. tertial 2020	-400	-400	-400	-400
Reduksjon av politikergodtgjørelse fra 95% til 85%	-150	-150	-150	-150
Sum	-550	-550	-550	-550

Inntekter

Sum	-	-	-	-
------------	----------	----------	----------	----------

Overordnede inntekter og utgifter

Beskrivelse av budsjettområdet

Området omfatter budsjettering av ordinær skatt på inntekt og formue, i tillegg til kommunal utskrevet eiendomsskatt.

Budsjettområdet omfatter også det generelle statlige rammetilskuddet, som bevilges gjennom statsbudsjettet. I tillegg omfatter det andre statlige overføringer som inntektsutjevning og overføringer uten krav om øremerking. Dette er midler som gis som kompensasjon for særlig tjenesteyting, for eksempel mottak av flyktninger og refusjoner fra staten for låneordninger med rentekompensasjon.

Økonomi

Økonomisk ramme	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Brutto driftsutgifter	0	0	0	0	0	0
Brutto driftsinntekter	-783 733	-806 525	-824 321	-824 180	-824 132	-824 083
Netto drift	-783 733	-806 525	-824 321	-824 180	-824 132	-824 083
Ny ramme;	R 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Skatt						
Skatt basert på KS-modell etter statsbudsjettet og etter tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2021			-380 245	-380 245	-380 245	-380 245
Skatt basert på KS-modell etter kommuneproposisjonen, anbefalt modell	-353 980	-367 872	-380 245	-380 245	-380 245	-380 245
Rammetilskudd basert på KS-modell etter statsbudsjettet og etter tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2021	-372 927	-381 314	-376 272	-376 131	-376 083	-376 034
Inntektsutjevning basert på KS-modell etter statsbudsjettet og etter tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2021	-44 361	-46 339	-49 804	-49 804	-49 804	-49 804
Inntektssystemet	-417 288	-427 653	-426 076	-425 935	-425 887	-425 838
Eiendomsskatt 2 promille, bunnfradrag 50 000	-5 500	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000
Økning eiendomsskatt 1 promille m.m.			-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Sum eiendomsskatt	-5 500	-11 000	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000

Andre generelle statstilskudd

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto driftsutgifter		158	162	162	162	162
Brutto driftsinntekter	-55 471	-42 380	-37 725	-30 817	-28 181	-27 466
Netto drift	-55 471	-42 222	-37 563	-30 655	-28 019	-27 304
Ny ramme;	R 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inntekter:						
Rentekompensasjon grunnskole	-504	-470	-162	-144	-126	-109
Kompensasjonstilskudd	-998	-992	-912	-909	-905	-901
Rentekompensasjon kirkebygg	-40	-38	-13	-12	-10	-8
Integreringsmidler, 17 nye i 2021-2024	-29 785	-23 680	-18 255	-14 369	-13 757	-13 065
Vertskommunetilskudd	-17 200	-17 200	-18 383	-15 383	-13 383	-13 383
Sum ramme	-48 527	-42 380	-37 725	-30 817	-28 181	-27 466
Utgifter:						
Prisvekst			4	4	4	4
Sekundærflytting integrering	158	158	158	158	158	158
Sum	158	158	162	162	162	162

Renter, avdrag, utbytte og fond

Beskrivelse av budsjettområdet

Budsjettområdet omfatter kommunens finansinntekter og -utgifter. Dette dreier seg i praksis om renter, avdrag og utbytte. Budsjettområdet omfatter også avsetning og bruk av fond som finansierer generelle utgifter, eller utgifter som omfatter flere budsjettområder. Bruk og avsetning av bundne fond skjer i hovedsak direkte mot hvert enkelt budsjettområde.

Økonomi

Økonomisk ramme						
	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Øk.plan 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024
Brutto finansutgifter	139 200	132 239	139 530	147 653	149 717	152 349
Brutto finansinntekter	-83 498	-56 896	-59 245	-59 095	-58 945	-58 945
Netto finans	55 702	75 343	80 285	88 558	90 772	93 404
Ny ramme;	R 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Renteinntekter og utbytte						
Renter formidlingslån	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Utbytte Glitre Energi/Hadeland Kraft	-2 000	-2 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Renter ansvarlig lån HE	-1 163	-1 051	-900	-750	-600	-600
Andre renteinntekter (morarente med mer)	-45	-45	-45	-45	-45	-45
Renteinntekter bank	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Renter av egne plasserte midler	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum	-7 708	-7 596	-8 445	-8 295	-8 145	-8 145
Renteutgifter, provisjoner, andre finansutg.	2,50%	2,25%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Renter ihht vedtatte investeringer	25 182	24 109	23 869	25 845	27 006	26 832
Byggelånsrenter belastet investeringsprosjekt Brandbu vannverk (Askimlandet)				-500	-1 500	
Andre renteutg og låneomkostninger	60	60	60	60	60	60
Nye tiltak						
Sum	25 242	24 169	23 929	25 405	25 566	26 892
Netto avdrag						
Avdrag ihht vedtatte investeringer	48 080	50 498	55 439	60 486	63 189	64 495
Nye tiltak						
Sum	48 080	50 498	55 439	60 486	63 189	64 495
Disposisjonsfond						
Avsetning						
Disposisjonsfond	11 483	10 122	10 712	12 312	11 512	11 512
Randsfjordsreguleringsfond	300	300	300	300	300	300
Sum	11 783	10 422	11 012	12 612	11 812	11 812
Bruk						
Disposisjonsfond						
Finansiering fra dispfond til digital utvikling	-3 000	-2 000	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Randsfjordsreguleringsfond	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Sum	-3 300	-2 300	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Netto bruk/avsetning disposisjonsfond	8 483	8 122	9 212	10 812	10 012	10 012

Bundne driftsfond	R 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Avsetning						
Renter av bunde fond	150	150	150	150	150	150
Sum	150	150	150	150	150	150
Bruk						
Sum	-	-	-	-	-	-
Netto bruk/avsetning bundne driftsfond	150	150	150	150	150	150
Avskrivninger						
Avskrivninger	47 000	47 000	49 000	49 000	49 000	49 000
Sum	47 000	47 000	49 000	49 000	49 000	49 000
Motpost avskrivninger	-47 000	-47 000	-49 000	-49 000	-49 000	-49 000
Sum	-47 000	-47 000	-49 000	-49 000	-49 000	-49 000
Sum	-	-	-	-	-	-
Overføring mellom drift og investering						
Overføring til investeringsregnskapet						
Sum	-	-	-	-	-	-

5.0 Vedlegg

Kommunestyrets vedtak 17.12.2020:

1. Budsjettdokumentet for Gran kommunes budsjett og økonomiplan for 2021 – 2024 oppdateres i samsvar med fremlagte budsjettforslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, med følgende vedtatte endringer:
Fra GBL:
Økte kostnader: Vesleskogen 150.000
Inndekning: Reduksjon politikergodtgjørelse; ordførergodtgjørelse reduseres fra 95% til 85% av stortingsrepresentants godtgjørelse. Alle andre politikergodtgjørelser vil reduseres tilsvarende.
Fra ordfører: Som vedlagt, anbefalt av rådmannen som følger av endringer i statlig finansiering.
2. Budsjett og økonomiplan vedtas på definerte budsjettområder med netto driftsbeløp.
Disponeringen av budsjettet skjer i henhold til "Reglement for delegering i budsjettsaker vedtatt i K-sak 66/15" og «Økonomireglement for Gran kommune av 18.06.20, K-sak 43/20».
3. Investeringer for 2021 finansieres i samsvar med bevilgningsoversikt investering.
Låneopptak til finansiering av investeringer gjennomføres med totalt 164,611 mill kr spesifisert slik:
 - til egne investeringer jfr kommunelovens §14-15 første ledd: 163,411 mill kr
 - til investeringer jfr kirkelovens §15 første ledd bokstav a og b, jfr kirkelovens §15 sjette ledd; 1,2 mill krI tillegg gjøres låneopptak til startlån jfr kommunelovens §14-17 med 10 mill kr.
Låneopptakene gjennomføres ihht «Reglement for finansforvaltning».
Lån til investeringer og lån til videre utlån avdras over 30 år. 4. Rådmannen gis fullmakt til å inntektsføre fra selvkostfond dersom selvkostregnskapet viser under 100 % dekningsgrad.
5. Skattøret fastsettes i samsvar med maksimalsatsene for det kommunale skattøret.
6. I medhold av Lov om eiendomsskatt til kommunane § 2 og § 3 skrives det ut eiendomsskatt for perioden 01.01.2021 til 31.12.2021.
 - a) Eiendomsskatten skrives ut på faste eiendommer i hele kommunen, i samsvar med Eiendomsskattelovens § 3. Dette inkluderer også næringsseiendommer.
 - b) Eiendomsskattesatsen fastsettes til 0,3 %.
 - c) Bunnfradraget for selvstendige boenheter, jvf. pkt. 3 i kommunestyrevedtak i sak 25/07, fastsettes til kr 50 000 pr. boenhet.
 - d) Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter og revidert analyse vedtatt 22. mai 2007 sak 0005/07 i Sakkyndig nemnd eiendomsskatt.
 - e) Eiendomsskatten forfaller til betaling i minst 2 terminer.
 - f) Eiendommer eller deler av eiendommer der det drives ikke-kommersiell virksomhet som arbeider innen områdene livssyn, helse, idrett og kultur fritas for eiendomsskatt, jfr. lovens § 7.
 - g) I henhold til eiendomsskatteloven § 7b fritas automatisk fredede bygg og bygg som er fredet etter lov.
 - h) Kommunestyret vedtar at gjeldende takster kontorjusteres i 2021 med 10 % av det opprinnelige takstgrunnlaget (esktl. § 8 A-4).
7. Kommunestyre vedtar at følgende tjenester skal ha full kostnadsdekning, 100 % selvkost, I følge Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyr:
 - Vann
 - Avløp
 - Feietjenester
 - Reguleringsplaner
 - Dispensasjoner fra kommuneplan
 - Bygge- og eierseksjoneringssaker
 - Behandling av utslippssøknader

- Øvrige tjenester med lovmessig krav til 100 % selvkost
- Renovasjon
 - Tømming av slamavskillere (septiktanker)
 - Kontroll av separate avløpsanlegg
8. Betalingssatsene for gebyrer, avgifter og brukerbetaling for kommunale tjenester i 2021 fastsettes i egne saker. Dersom betalingssatsene ikke er fastsatt i egne saker, reguleres prisene i henhold til lover, forskrifter og retningslinjer eller kommunal deflator på 2,7 %.
9. Garantirammen for sosialtjenestens virksomhet i 2021 settes til kr 800 000.
10. Kommunestyret vedtar følgende måltall for perioden 2021-2024:
○ Netto driftsresultat	1,0 %
○ Gjeldsgrad	<100,0 %
○ Disposisjonsfond	> 10,0 %
- Gjeldsgrad beregnes etter Fylkesmannens beregningsmetode.
11. Endringer i statsbudsjettet mm presentert av ordføreren i kommunestyremøtet innarbeides.

Prislister:

1.1 Fellestjenester	2,7 %	Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
		m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Kopiering - svart/hvit					
A4		2,00	1,64	2,00	1,64
A3		4,00	3,28	4,00	3,28
Kopiering - farger					
A4		4,00	3,28	4,00	3,28
A3		8,00	6,56	8,00	6,56

2.1 Skolefritidsordning		Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
Timer per uke i skoleåret:	Mva.	u/mva	u/mva	m/mva	u/mva
1 morgen	Nei		201,00		196,00
2 morgener	Nei		400,00		389,00
3 morgener	Nei		592,00		576,00
4 morgener	Nei		770,00		750,00
5 morgener	Nei		945,00		920,00
1 ettermiddag	Nei		536,00		522,00
2 ettermiddager	Nei		1 062,00		1 034,00
3 ettermiddager	Nei		1 580,00		1 538,00
4 ettermiddager	Nei		2 052,00		1 998,00
5 ettermiddager	Nei		2 519,00		2 453,00
1 morgen + 1 ettermiddag	Nei		737,00		718,00
1 morgen + 2 ettermiddager	Nei		1 264,00		1 231,00
1 morgen + 3 ettermiddager	Nei		1 781,00		1 734,00
1 morgen + 4 ettermiddager	Nei		2 252,00		2 193,00
1 morgen + 5 ettermiddager	Nei		2 719,00		2 648,00
2 morgener + 1 ettermiddag	Nei		935,00		910,00
2 morgener + 2 ettermiddager	Nei		1 462,00		1 424,00
2 morgener + 3 ettermiddager	Nei		1 979,00		1 927,00
2 morgener + 4 ettermiddager	Nei		2 450,00		2 386,00
2 morgener + 5 ettermiddager	Nei		2 917,00		2 840,00
3 morgener + 1 ettermiddag	Nei		1 128,00		1 098,00
3 morgener + 2 ettermiddager	Nei		1 654,00		1 611,00
3 morgener + 3 ettermiddager	Nei		2 172,00		2 115,00
3 morgener + 4 ettermiddager	Nei		2 642,00		2 573,00
3 morgener + 5 ettermiddager	Nei		3 111,00		3 029,00
4 morgener + 1 ettermiddag	Nei		1 305,00		1 271,00
4 morgener + 2 ettermiddager	Nei		1 832,00		1 784,00
4 morgener + 3 ettermiddager	Nei		2 349,00		2 287,00
4 morgener + 4 ettermiddager	Nei		2 821,00		2 747,00
4 morgener + 5 ettermiddager	Nei		3 287,00		3 201,00
5 morgener + 1 ettermiddag	Nei		1 480,00		1 441,00
5 morgener + 2 ettermiddager	Nei		2 008,00		1 955,00
5 morgener + 3 ettermiddager	Nei		2 524,00		2 458,00
5 morgener + 4 ettermiddager	Nei		2 996,00		2 917,00
5 morgener + 5 ettermiddager (Full plass)	Nei		3 463,00		3 372,00
Kost pr. måned:			Kost		Kost
5 ettermiddager	Nei		191,00		186,00
4 ettermiddager	Nei		152,00		148,00
3 ettermiddager	Nei		114,00		111,00
2 ettermiddager	Nei		76,00		74,00
1 ettermiddag	Nei		38,00		37,00
Kjøp av dagplass:			Dagkjøp		Dagkjøp
Morgen	Nei		123,00		120,00
Ettermiddag	Nei		164,00		160,00
Hel dag	Nei		280,00		273,00
Ferie SFO pr. dag	Nei	121	359,00		350,00
Ferie SFO kost pr. dag	Nei		76,00		74,00

2.3 Barnehager	Mva.	Pris 2021	Pris 2020 (fra 1/8)
		u/mva	u/mva
Opphold per måned, 5 dager i uka	Nei	3 230,00	3 135,00
Opphold per måned, 4 dager i uka	Nei	2 907,00	2 822,00
Opphold per måned, 3 dager i uka	Nei	2 581,00	2 505,00
Opphold per måned, 2 dager i uka	Nei	1 938,00	1 881,00
30% søskenmoderasjon - 2. barn			
50% søskenmoderasjon - 3. barn			
Dagplass per dag	Nei	250,00	243,00
		-	
Kost per måned, 5 dager i uka	Nei	409,00	398,00
Kost per måned, 4 dager i uka	Nei	327,00	318,00
Kost per måned, 3 dager i uka	Nei	244,00	238,00
Kost per måned, 2 dager i uka	Nei	163,00	159,00

Helse og omsorgstjenester		2021	2021	2020	2020
	MVA	m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Helsesøster m/fl					
Utenlandsvaksine					
Per konsultasjon (i tillegg betaling for vaksinen)	Nei		330		320
Utleie av melkepumper gratis					
Kjøp av engangssett til melkepumpe	25 %	327	262	310	255
Helse					
Videresalg av utstyr og forbruksmateriell for pleie og omsorg til innkjøpspris inkl mva.	25 %	Pris og varekategorier oppgis ved forespørsel til f.eks. kommunetorget.			
Pleie og omsorg					
Hjemmehjelpstjenester per måned					
Under 2 G (fastsatt av staten)	Nei				
2G-3G (Timepris)	Nei		359		350
2G-3G (Maks pris på 4 timer)	Nei		1 436		1398
3G-4G (Timepris)	Nei		359		350
3G-4G (Maks pris på 6 timer)	Nei		2 153		2096
4G-5G (Timepris)	Nei		359		350
4G-5G (Maks pris på 8 timer)	Nei		2 871		2795
5G og over (Timepris)	Nei		359		350
5G og over (Maks pris på 11 timer)	Nei		3 947		3844
Korttidsopphold ved institusjon					
Korttidsopphold per døgn (fastsatt av staten)					170
Dag- og nattopphold (fastsatt av staten)					90
Langtidsopphold ved alders- og sykehjem					
Egenbetalingen til den enkelte institusjonsbeboer regnes ut etter gjeldende regelverk for betaling for langtidsopphold i institusjon.					
Regelverket er gitt bl.a. i Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester, kap. 1.					
Dagsenteropphold					
Dagsenteropphold	Nei		164		160
Transport til og fra Dagsenteret (t/r)			53		52
Matombringelse					
Pr porsjon - m/vedtak etter helsetjenesteloven	Nei		120		117
Trygghetsalarmer					
Leie pr måned	Nei		318		310
Leie pr måned - sensorer pris pr komponent	Nei		53		52
Vaskeritjeneste					
Abonnement pr mnd - vask av tøy	Nei		370		360
m/vedtak etter helsetjenesteloven					
Fysioterapitjenester					
Egenandel i henhold til statlige fastsatte satser	Nei				

5.0 Kulturkontoret	102,70 %	Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
5100 Kulturskolen		m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Søskenmod.fra 2. barn er 50 % av elevavgift for individuell eller gruppeundervisning. Gjelder kun et undervisningstilbud pr. barn.					
Friplassordning for barn i familier med lavinntekt, dvs. når brutto inntekt i husholdningen er lavere enn 4,5 G (kr 456 080 per 01.05.20)					
Gruppeundervisning, per semester	Nei		1 200,00		1 168,00
Individuell undervisning, per semester	Nei		1 618,00		1 575,00
Subsidiert pris - korps/teater pr. årstime iht tjenestekjøpsavtale	Nei		8 893,00		8 659,00
Kostpris ut over avtalte årstimer - korps/teater	Nei	Avtales/utregnes i hvert enkelt tilfelle			
Materialutgifter - visuell kunst	Nei		500,00		300,00
Kulturverksteder, per kurs	Nei		fra 580,00-946,00		fra 563,00-918,00
Utleie Granvang - Storsalen					
Lag og foreninger/kommunale leietakere i Gran kommune					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	533,00	426,00	504,00	415,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	891,00	713,00	868,00	694,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	713,00	570,00	694,00	555,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	1 069,00	855,00	1 041,00	833,00
Faste aktiviteter ukedager - halvår	Ja/Nei*	13 235,00	10 588,00	12 888,00	10 310,00
Lag og foreninger utenfor Gran kommune					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	1 720,00	1 376,00	1 675,00	1 340,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	2 343,00	1 874,00	2 281,00	1 825,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	2 343,00	1 874,00	2 281,00	1 825,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	2 934,00	2 347,00	2 856,00	2 285,00
Arrangører utenom det frivillige organisasjonsliv					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	2 343,00	1 874,00	2 281,00	1 825,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	4 296,00	3 437,00	4 184,00	3 347,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	2 934,00	2 347,00	2 856,00	2 285,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	5 275,00	4 220,00	5 136,00	4 109,00
Utleie av Granvang - Veslesalen					
Kveld (e. kl. 18)	Ja/Nei*	fra 433,00-1049,00	fra 347,00-692,00	fra 422,00-1021,00	fra 338,00-674,00
Teknisk personale ved utleie (pr. time)		665,00	532,00	665,00	532,00

5200 Bibliotek	102,70 %	Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
		m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Det er gratis å låne og standard er 4 ukers utlånstid, dersom ikke annet er nevnt.					
Purregebyr ved for sen innlevering: 1. purrin	Nei				30,00
2. purring	Nei				70,00
Purregebyrene er felles for barn og voksne. Gebyrene summeres. Erstatningskrav sendes etter 2. purring.					
Erstatningsgebyr ved tap av bøker/medier:					
Bortkommet eller ødelagt materiale må erstattes av låner som har registrert materiale på sitt lånekort.					
Bøker voksen	Nei				400,00
Bøker barn	Nei				200,00
Lydbøker voksen	Nei				400,00
Lydbøker barn	Nei				200,00
DVD	Nei				200,00
Musikk CD	Nei				150,00
Språkkurs (1 cd m/hefte)	Nei				400,00
Språkkurs (4 cd m/hefte)	Nei				1 500,00
Tegneserier	Nei				100,00
PC-spill	Nei				200,00
Tv-spill	Nei				400,00
Tidsskrifter	Nei				100,00
Bøker/medier inntil 2 år		Innkjøpspris - hvis denne er høyere enn erstatningssats			
Antikvariske bøker		Vurderes i hvert enkelt tilfelle			
I tillegg til erstatningssummen tilkommer et behandlingsgebyr ved utsendelse av erstatningskravet.					
Behandlingsgebyr	Nei				100,00
(Kommer i tillegg til erstatningsgebyr).					
Nytt lånekort					Gratis
Gebyr for tapt lånekort	Nei				30,00

5300 Kultur og fritidstilbud	102,70 %	Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
Utleie av "klubblokalet" på Huset		m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Enkeltarrangement - lag og foreninger/kommunale leietakere i Gran kommune	Ja/Nei*	533,00	426,00	519,00	415,00
Enkeltarrangement - andre leietakere	Ja/Nei*	3 739,00	2 991,00	3 640,00	2 912,00
Faste aktiviteter - lag og foreninger i Gran kommune ukedager - halvår	Ja/Nei*	5 519,00	4 415,00	5 374,00	4 299,00
Utleie Brandbu kino:					
Lag og foreninger/kommunale leietakere i Gran kommune					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	533,00	426,00	519,00	415,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e.kl.	Ja/Nei*	891,00	713,00	868,00	694,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	718,00	574,00	699,00	559,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	1 069,00	855,00	1 041,00	833,00
Lag og foreninger utenfor Gran kommune					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	1 568,00	1 254,00	1 526,00	1 221,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e.kl.	Ja/Nei*	2 135,00	1 708,00	2 079,00	1 663,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	2 135,00	1 708,00	2 079,00	1 663,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	2 673,00	2 138,00	2 603,00	2 082,00
Andre leietakere					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	2 135,00	1 708,00	2 079,00	1 663,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e.kl.	Ja/Nei*	3 915,00	3 132,00	3 813,00	3 050,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	2 673,00	2 138,00	2 603,00	2 082,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	4 806,00	3 845,00	4 680,00	3 744,00
Møterom Brandbu kino med AV-utstyr					
Enkeltarrangement - lag og foreninger/kommunale leietakere i Gran	Ja/Nei*	389,00	311,00	379,00	303,00
Enkeltarrangement - andre leietakere	Ja/Nei*	778,00	622,00	758,00	606,00
Faste aktiviteter - lag og foreninger i Gran	Ja/Nei*	4 551,00	3 641,00	4 431,00	3 545,00
Faste aktiviteter - andre, pr. halvår	Ja/Nei*	4 803,00	3 842,00	4 676,00	3 741,00
Utstyr og personale					
Leie av prosjektor og utstyr i kinosal	25 %	625,00	501,00	609,00	488,00
Personalkostnader ved all utleie, pr. time	Ja/Nei*	665,00	532,00	665,00	532,00
Billettpriser fastsettes etter markedspris ift filmtilbudet.					
Filmer med egnethet for barn:					
Barn	10 %	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Voksne	10 %	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Filmer med egnethet for ungdom/voksne:					
Barn	10 %	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Voksne	10 %	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Filmer med sensur 15 år/18 år:					
Voksne	10 %	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Andre billettkategorier:					
Skole	10 %	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Lukkede forestillinger	10 %	Pris etter avtale		Pris etter avtale	

Hadeland kultursal	102,70 %	Pris 2021 m/mva	Pris 2021 u/mva	Pris 2020 m/mva	Pris 2020 u/mva
Lag og foreninger for barn og unge registrert i Gran kommune					
Leie dag 1	Ja/Nei*	3 111,00	2 489,00	3 030,00	2 424,00
Leie påfølgende dager (pris pr. dag)	Ja/Nei*	2 335,00	1 868,00	2 274,00	1 819,00
Fastpris obl teknisk personell/admin pr. time	Ja/Nei*	683,00	546,00	665,00	532,00
Billettavgift pr solgte billett	Ja/Nei*	43,00	34,00	41,00	33,00
Lag og foreninger for voksne registrert i Gran kommune:					
Leie dag 1	Ja/Nei*	6 225,00	4 980,00	6 061,00	4 849,00
Leie påfølgende dager (pris pr. dag)	Ja/Nei*	4 668,00	3 734,00	4 545,00	3 636,00
Fastpris obl teknisk personell/admin pr. time	Ja/Nei*	683,00	546,00	665,00	532,00
Billettavgift pr solgte billett	Ja/Nei*	43,00	34,00	41,00	33,00
Andre ikke kommersielle aktører:					
Leie dag 1	Ja/Nei*	11 605,00	9 284,00	11 300,00	9 040,00
Leie påfølgende dager (pris pr. dag)	Ja/Nei*	8 289,00	6 631,00	8 071,00	6 457,00
Fastpris obl teknisk personell/admin pr. time	Ja/Nei*	665,00	532,00	665,00	532,00
Billettavgift pr solgte billett	Ja/Nei*	44,00	35,00	41,00	33,00
Markedsføringsbidrag for andre ikke kommersielle aktører: 10% av billettinntekter eks. billettavgift for					
Kommersielle leietakere:					
Utleieprisene fastsettes etter markedspris for hvert arrangement inkl. evt. markedsføringsbidrag.					
Leie dag 1	Ja/Nei*	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Leie påfølgende dager (pris pr. dag)	Ja/Nei*	Markedspris	Markedspris	Markedspris	Markedspris
Fastpris obl teknisk personell/admin pr. time	Ja/Nei*	665,00	532,00	665,00	532,00
Billettavgift pr solgte billett	Ja/Nei*	44,00	35,00	43,00	34,00
5500 Kulturminner og kulturmiljøer					
Kommunhuset på Granavollen					
Enkeltarrangement - Lag og foreninger/kommunale leietakere i Gran	Ja/Nei*	368,00	294,00	358,00	286,00
Enkeltarrangement - andre leietakere	Ja/Nei*	1 466,00	1 173,00	1 428,00	1 142,00
Faste aktiviteter - lag og foreninger i Gran	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
Faste aktiviteter - andre leietakere	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
5600 Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv					
Kommersiell virksomhet - Utenfor Gran kommune - skoler og institusjoner	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
Stevner og liknende arrangement	Ja/Nei*	644,00	515,00	626,00	501,00
Treningsleie - lag og foreninger i Gran	Ja/Nei*	554,00	443,00	539,00	431,00
Håndballkamper:					
Alder/divisjon: 8-10 år	Nei		153,00		149,00
Alder/divisjon: 11-12 år	Nei		305,00		297,00
Alder/divisjon: 13-16 år	Nei		422,00		411,00
Alder/divisjon: 17 år	Nei		487,00		474,00
4. divisjon	Nei		546,00		532,00
Rosendalsbanen - utleie					
Trening - gratis			-		-
Kamper, per kamp	Ja/Nei*	275,00	220,00	268,00	214,00
Stevner, per stevnedag	Ja/Nei*	644,00	515,00	626,00	501,00
Større idrettsarrangement	Ja/Nei*	5 699,00	4 559,00	5 549,00	4 439,00
Gran og Brandbu svømmehaller - utleie					
Trening for lag og foreninger, per time	Nei		184,00		179,00
Bedriftsretta helsetiltak, per time	Nei		494,00		481,00

	102,70 %	Pris 2021 m/mva	Pris 2021 u/mva	Pris 2020 m/mva	Pris 2020 u/mva
Folkebad					
Billettpris voksne	Nei		50,00		50,00
Billettpris barn	Nei		25,00		25,00
Billettpris ungdom 16-20 år	Nei		30,00		30,00
Billettpris barn under 3 år - gratis			-		-
Utleie Størenslunden					
Lag og foreninger/kommunale leietakere i Gran kommune					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	644,00	515,00	626,00	501,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	1 014,00	811,00	988,00	790,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	825,00	660,00	804,00	643,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	1 378,00	1 102,00	1 341,00	1 073,00
Andre leietakere					
Ukedager (mandag - fredag) - dagtid	Ja/Nei*	1 564,00	1 251,00	1 523,00	1 218,00
Ukedager (mandag - fredag) - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	3 125,00	2 500,00	3 043,00	2 434,00
Helg- og helligdager - dagtid	Ja/Nei*	2 024,00	1 619,00	1 970,00	1 576,00
Helg- og helligdager - kveldstid (e. kl. 18)	Ja/Nei*	4 041,00	3 233,00	3 935,00	3 148,00
HVGS - idrettshall - leie pr. time					
Hall A+B (ordinær idrettshall)					
Treningsleie - lag/foreninger Gran kommune	Ja/Nei*	265,00	212,00	258,00	206,00
Treningsleie - lag/foreninger andre kommuner	Ja/Nei*	644,00	515,00	626,00	501,00
Skoler og institusjoner (Gran kommune)	Ja/Nei*	644,00	515,00	626,00	501,00
Hall A (delt hall)					
Treningsleie - lag/foreninger Gran kommune	Ja/Nei*	156,00	125,00	153,00	122,00
Treningsleie - lag/foreninger andre kommuner	Ja/Nei*	333,00	266,00	324,00	259,00
Skoler og institusjoner (Gran kommune)	Ja/Nei*	333,00	266,00	324,00	259,00
Hall B (delt hall)					
Treningsleie - lag/foreninger Gran kommune	Ja/Nei*	156,00	125,00	153,00	122,00
Treningsleie - lag/foreninger andre kommuner	Ja/Nei*	333,00	266,00	324,00	259,00
Skoler og institusjoner (Gran kommune)	Ja/Nei*	333,00	266,00	324,00	259,00
Hall C (turnhall)					
Treningsleie - alle (ulike satser lag/foreninger Gran og andre kommuner)	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
Full hall (hall A, B og C) samt tribuner					
Treningsleie - lag/foreninger Gran kommune	Ja/Nei*	516,00	413,00	503,00	402,00
Treningsleie - lag/foreninger andre kommuner	Ja/Nei*	1 518,00	1 214,00	1 478,00	1 182,00
Skoler og institusjoner (Gran kommune)	Ja/Nei*	1 518,00	1 214,00	1 478,00	1 182,00
Stevner og liknende arrangement - lag/foreninger Gran kommune	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
Stevner og liknende arrangement - lag/foreninger andre kommuner	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
HVGS - styrketreningsrom					
Treningsleie - alle (ulike satser lag/foreninger Gran og andre kommuner)	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
HVGS - aerobicrom					
Treningsleie - alle (ulike satser)	Ja/Nei*		Etter avtale		Etter avtale
* Mva vil bli beregnet der leietaker er mva-pliktig					

Gebyrer plan- bygg og oppmåling jfr forskrift:

Dette er kun prisoversikt, se forskriften i sin helhet.		
1.	Generelle bestemmelser	
§1-1	Betalingsplikt	
§1-2		
§1-2-1	Gebyr for innsendt plan, se kap.2	
§1-2-2	Gebyr etter matrikkellova	
§1-3	Sakkyndig bistand, kost for bistand må dekkes i sin helhet av tiltakshaver	
§1-4	Timepris	
	§1-4-1	1 250
§1-5	Reduksjon av gebyr	
§1-6	Klageadgang	
§1-7	Definisjoner	
2.	Plansaker	
§2-1	Gebyrfritak	
§2-1-2	Planforslag fra offentlige forslagsstillere med eiendoms og grunneierinteresser	0,00
§ 2-2	Gebyrer i innledende fase	
§2-2-1	Enkeltgebyrer for gjennomføring av møter i innledende fase	
§2-2-1-1	Planforhåndskonferanse/avklaringsmøte før oppstart	7 500
§2-2-1-2	Oppstartsmøte	30 000
§2-2-1-3	Underveismøter for avklaring under utarbeiding av detaljregulering	7 500
§2-2-1-4	Pakke oppstart+2 underveismøter	40 000
§2-2-2	Gjennomgang og skriftlig veiledning/bearbeiding av planmateriale før innsending til off. ettersyn	
§2-2-2-1	Gjennomgang og skriftlig veiledning ut over normal saksforberedelse tas etter medgått tid § 1-4 eller minimum	5 000
§2-2-2-2	Behov for bearbeiding av planmateriale tas etter medgått tid §1-4 eller minimum	5 000
§2-2-2-3	Politisk behandling av planinitiativ eller prinsipsaker om regulerings spørsmål jf pbl §§12-8 2.ledd og 12-11	25 000
§2-3	Gebyr for avbrutt planarbeid	
§2-3-1	Søknader som tekkes etter varsel om oppstart med før innsendt planforslag er mottatt pr planforslag	25 %
§2-3-2	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling, men før førstegangsvedtak	75 %
§2-3-3	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling og etter førstegangsvedtak	100 %
§2-4	Private planforslag	
§2-4-1	Det fastsettes gebyr etter planområdets grunnareal	
§2-4-1-1	For grunnareal fra 0 til og med 10000m2	120 000
§2-4-2	Det fastsettes tilleggsgebyr ved strid med overordnet plan	
§2-4-2-1	Tillegg hvis planforslaget er i strid med overordnet plan pr planforslag	50 %
§2-4-3	Tilleggsgebyr for behandling av planprogram	
§2-4-3-1	Tillegg for behandling av planprogram pr planforslag	45 000
§2-5	Arealgebyr planforslag - tilleggsgebyr	
§2-5-1	Arealgebyr for planområde over 10daa	
§2-5-1-1	Tillegg for planer som omfatter over 10daa pr daa	4 000
§2-5-2	Arealgebyr planforslag innen sentrumsområder i kommunen	
§2-5-2-1	Tillegg for planer innenfor Kommunedelplan for Gran sentrum og områdeplan for Brandbu sør/vest og nord/øst som åpner for mer enn 1000m2 pr påbegynt 100m2	950
§2-5-3	Endring med og uten utvalgsbehandling	
§2-5-3-1	Endring som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 1.ledd	Fullt gebyr
§2-5-3-2	Søknad uten utvalgsbehandling	10 500
§2-5-3-3	Søknad med utvalgsbehandling	20 750
§2-5-3-4	Ved flere endringer i samme sak, betales i tillegg pr forhold	4 000
§2-4-3-5	Endring av plan i tråd med tidligere gitt dispensasjon	5 250

3.	BYGGESAK						
§3-1	Generelt						
§3-2	Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak						
§3-2-1	Mindre tiltak på bebygd eiendom pbl § 20-4 1.ledd bokstav a jf. SAK § 3-1						
§3-2-1-1	Tilbygg inntil 25m2	per tiltak					4 300
§3-2-1-2	Tilbygg inntil 50m2	per tiltak					7 400
§3-2-1-3	Tiltak inntil 50m2 uten omsluttede vegger	per tiltak					3 700
§3-2-1-4	Små terrasser inntil 50m2 som ikke berører mer enn 2 fasader	per tiltak					2 000
§3-2-1-5	Mindre tiltak-takoverbygg, inngangsparti, støttemurer	per tiltak					2 000
§3-2-1-6	Frittstående garasje/uthus/carport inntil 50m2	per tiltak					3 200
§3-2-1-7	Frittstående garasje/uthus/carport over 50m2	per tiltak					7 300
§3-2-1-8	Enkel riving/flytting av garasje/uthus/tilbygg	per tiltak					2 000
§3-2-1-9	Bruksendring-tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet f.eks kjellerbod til kjellerstue	per tiltak					5 000
§3-2-1-10	Skilt, reklameinnretninger eller liknende	per tiltak					2 000
§3-2-1-11	Endringssøknad	per tiltak					2 000
§3-2-2	Alminnelige driftsbygninger i landbruket pbl § 20-4 1.ledd bokstav b jf SAK §3-2						
	Riving er medberegnet i gebyret						
	Størrelse beregnes i BRA						
§3-2-2-1	Nybygg driftsbygninger for husdyrhold inntil 100 m ²						12 000
	pr/m ² utover 100 m ² – maksimum kr 21.500						24
§3-2-2-2	Nybygg redskapshus/gårdsgarasje inntil 100 m ²						7 000
	pr/m ² utover 100 m ² – maksimum kr 20.000						24
§3-2-2-3	Tilbygg driftsbygninger inntil 100m2						4 700
	pr/m ² utover 100 m ² – maksimum kr 20.000						24
§3-2-3	§ 20-4 c Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg som nevnt i § 20-1, 1. ledd bokstav j og som ikke skal plasseres for lengre tid enn 2 år						
	Tiltak som ikke skal stå lengre enn 2 måneder unntas, jfr. § 20-5, 3. ledd.						
							4 600

§3-3 Saksbehandlingsgebyr for tiltak med krav til ansvarlig foretak §20-3		
§3-3-1	TRINNVIS SØKNAD (rammesøknad - igangsetningsøknad)	
§3-3-1-1	Rammetillatelse, se §3-3	1 100
§3-3-1-2	Igangsettingstillatelse	
§3-3-1-3	Per IG	5 000
§3-3-2	Rabatt	
§3-3-3	Avslag	
§3-3-4	Merarbeid	
§3-3-4-1	Etterspørsel tilleggsopplysninger	2 200
§3-3-4-2	Purring	1 100
§3-3-5	Oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg	
§3-3-5-1	Tilbygg/påbygg bolig/fritidseiendom	
	Inntil 50m ²	10 900
	Mellom 50-70m ²	13 900
	pr/m ² utover 70m ²	42
§3-3-5-2	Mindre, frittstående tiltak	
	Konstruksjon/anlegg som mindre brygge, basseng, ballbinge o.l.	6 900
§3-3-5-3	Frittstående garasje/uthus/anneks	
	inntil 70 m ²	9 400
	pr/m ² utover 70 m ²	42
§3-3-5-4	Garasjeanlegg større enn 70m² eller parkeringskjeller	12 500
	For garasjeanlegg og parkeringskjeller tilleggsgebyr pr parkeringsplass f.o.m. 3. parkeringsplass	1 250
§3-3-5-5	Frittstående garasje/uthus som søkes sammen med bolig og garasje som del av bolig	4 900
§3-3-5-6	Enebolig, tomannsbolig, rekkehus, firemannsboliger, kjedehus, leilighet inntil 200 m² BRA.	19 550
	pr/m ² utover 200 m ² BRA	42
	Der det er flere boenheter skal det betales et tillegg på 50% for hver enhet fra	
§3-3-5-7	Fritidsbolig – høy standard, med innlagt vann - inntil 200 m² BRA	19 550
	pr/m ² utover 200 m ² BRA	42
§3-3-5-8	Fritidsbolig – lav standard, uten innlagt vann - inntil 120 m² BRA	15 850
	pr/m ² utover 120 m ² BRA	42
§3-3-5-9	Nybygg næring/industri- og tilsvarende bygninger	
	inntil 500 m ²	74 000
	pr/m ² mellom 500 m ² og 1000 m ²	42
	pr/m ² utover 1000 m ²	21
§3-3-5-10	Tilbygg/påbygg næring/industri	
	inntil 50 m ²	19 550
	pr/m ² mellom 50 m ² og 500 m ²	42
	pr/m ² utover 500 m ²	21
§3-3-5-11	Nybygg enklere bygninger som kaldtager, veksthus, driftsbygninger o.l.	
	inntil 500 m ²	27 800
	pr/m ² mellom 500 m ² og 1000 m ²	42
	pr/m ² utover 1000 m ²	21
§3-3-5-12	Tilbygg	
	inntil 50 m ²	10 100
	pr/m ² mellom 50 m ² og 500 m ²	42
	pr/m ² utover 500 m ²	21

§3-3-5-13	Nybygg forsamlingslokaler, kontor- og forretningsbygninger, hotell- og restaurantbygninger, kultur- og forskningsbygninger		
	inntil 500 m ²		74 000
	pr/m ² mellom 500 m ² og 1000 m ²		42
	pr/m ² utover 1000 m ²		21
§3-3-5-14	Tilbygg		
	inntil 50 m ²		19 550
	pr/m ² mellom 50 m ² og 500 m ²		42
	pr/m ² utover 500 m ²		21
§3-3-5-15	Nybygg sykehus, sykehjem, andre bygg for offentlig og/eller privat tjeneste		
	inntil 500 m ²		74 000
	pr/m ² mellom 500 m ² og 1000 m ²		42
	pr/m ² utover 1000 m ²		21
§3-3-5-16	Tilbygg		
	inntil 50 m ²		19 550
	pr/m ² mellom 50 m ² og 500 m ²		42
	pr/m ² utover 500 m ²		21
§3-3-5-17	Konstruksjoner og anlegg		
	Tekniske installasjoner i grunnen som VA-ledninger, kabler og lignende, antenner utover § 20-2 og antennemaster e.l.		19 550
§3-3-6	Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av tiltak som nevnt under a samt fasadeendring		
	Eventuelle mindre rivearbeider er inkludert i gebyret.		
§3-3-6-1	Mindre fasadeendring, og andre mindre tiltak.		2 000
§3-3-6-2	Vesentlig fasadeendring, vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av bygning		9 200
§3-3-6-3	Fasadeendring på bygg, konstruksjon eller anlegg med kulturminneinteresse		10 000
§3-3-7	Bruksendring eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under a, jfr. SAK10 § 2-1		
	Eventuelle mindre rivearbeider er inkludert i gebyret		
§3-3-7-1	Bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift – pr.		11 800
§3-3-8	Riving av tiltak nevnt under a		
§3-3-8-1	Riving av bygg, konstruksjon, anlegg med kulturminneinteresse, eldre enn år 1850		31 250
§3-3-8-2	Riving av bygg, konstruksjon, anlegg med kulturminneinteresse, regulert til bevaring		19 550
§3-3-8-3	Riving av tiltak som ikke er inkludert under § 20-4 eller §3-3-8-1 eller §3-3-8-2		5 100
§3-3-8-4	Riving av enklere bygg, sendt inn som søknad		1 900
§3-3-9	§ 20-1 f og § 20-3 Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner		
	Eventuelle mindre rivearbeider er inkludert i gebyret		
§3-3-9-1	Fyringsanlegg m/bygning inntil 50m ² (pipe, ildsted, brannmur, tank, sentralvarmeanlegg), brannalarmanlegg, pumpestasjon, heis, ventilasjonsanlegg.		5 100
§3-3-9-2	Små tiltak, som f. eks. rehabilitering av pipe, utskifting av fyrkjele o.l. (fra sak til sak vurderes kombinasjon med andre relevante gebyrer).		1 900
§3-3-10	Innhegning mot veg		
	Eventuelle mindre rivearbeider er inkludert i gebyret		
§3-3-10-1	Innhegning mot veg, skjermvegger, stillaser, voller		11 800
§3-3-11	Plassering av skilt og reklameinnretninger		
§3-3-11-1	Enkeltskilt, skjermvegger, stillaser og skiltplan		3 500
§3-3-12	Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg for lengre tid enn 2 år		
	Tiltak gis gebyr som tilsvarende type permanent tiltak (se også regulativets pkt. 2.2 for plassering inntil 2 år)		
§3-3-13	Vesentlig terrengingrep		
§3-3-13-1	Masseforflytning, massedeposering og landskapsarbeid som berører 1 til 10 dekar areal		10 000
	Per 10 dekar som berøres utover hovedsats		2 500
§3-3-13-2	Bru, underjordiske anlegg, tribuner, brygge (se også pkt. 3.1.2), molo		9 600
§3-3-13-3	Støttemur, brønn, dam og mindre vegger		2 000
§3-3-13-4	Basseng og gjødselkum		6 700
§3-3-14	Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass		
§3-3-14-1	Større anlegg (som forutsetter godkjenning av teknisk plan)		9 000
§3-3-14-2	Mindre anlegg (som ikke forutsetter godkjenning av teknisk plan)		5 100

§3-4	ENDRINGSSØKNAD		
§3-4-1	Endring eller tillegg i forhold til gitt tillatelse		3 700
§3-5	Ferdigattest		
§3-6	Tilleggsgebyrer		
§3-6-1	Fravik fra tekniske krav ved tiltak på eksisterende byggverkTiltak på eksisterende byggverk		8 750
§3-6-2	Dispensasjon som krever politisk behandling	Pr søknad	12 500
§3-6-3	Dispensasjon som kan avgjøres administrativt	Pr søknad	2 500
§3-6-4	Tilleggsgebyr pr dispensasjonsforhold som krever høring		6 250
§3-6-5	Tilleggsgebyr pr dispensasjonsforhold ut over den første		2 000
§3-6-6	For arbeid igangsatt før tillatelse, tillegg 50 %		50 %
§3-7	GODKJENNINGER AV FORETAK/SELVBYGGER		
§3-7-1	Godkjenning av ansvarsrett og selvbygger, større tiltak		3 300
§3-7-2	Godkjenning av selvbygger, små tiltak		850
Kapittel 4	Eiendomsmåling		
§4-1	Oppmålingsforretning/oppretting av matrikkelenhet		
§4-1-1	Opprettelse av grunneiendom og festegrunn		
§4-1-1-1	Areal fra 0-500m2		16 800
	Areal fra 501-2000m2		26 400
	Areal fra 2001-økning pr påbegynt 1000m2 inntil 20 000		2 280
	Areal 20001-100 000m2		62 400
§4-1-2	Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn		
§4-1-2-1	Areal fra 0-500m2		16 800
	501-2000m2		26 400
	2001-økning pr påbegynt 1000m2 inntil 20000m2		2 280
	20001-100000m2		62 400
§4-1-3	Oppmåling av uteareal på eierseksjon		
§4-1-3-1	Areal 0-500		16 800
	501-2000		26 400
	2001-inntil 20000		2 280
	20001-100000		62 400
§4-1-4	Oppretting av anleggseiendom		
§4-1-4-1	0-2000		16 800
	2001-		2 280
§4-1-5	Registrering av jordsameie etter medgått tid		
§4-1-6	Oppretting av punktfeste uten oppmåling		
§4-1-6-1	Opprettelse av punktfeste		5 500
§4-1-7	Oppmåling av flere tomter med samme rekviert		
	a) f.o.m 2. t.o.m 4: 20% reduksjon		
	b) f.o.m 5. t.o.m 10: 30% reduksjon		
	c) f.o.m 11 t.o.m 20: 40% reduksjon		
	d) f.o.m tomt 21: 50% reduksjon		
§4-2	Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning		
§4-2-1	Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering		
§4-3-1	Ordinær grensejustering		
	Areal fra 0-250m2		6 600
	Areal fra 251-500m2		10 080
§4-3-2	Anleggseiendom		
	Areal fra 0-500m2		16 800
	Areal fra 551-2000m2		26 400
	volumoverføring pr nytt påbegynt 1000m3		2 280
§4-5	Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinert ved oppmålingsforretning		
§4-5-1	For inntil 2 punkter		2 880
	For overskytende grensepunkter pr punkt		840
§4-6	Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinert/eller klarlegging av rettigheter		
§4-6-1	For inntil 2 punkter		8 280
	For overskytende grensepunkter pr punkt		1 320

§4-7	Privat grenseavtale		
§4-7-1	For inntil 2 punkter eller 100m grenselengde		6 600
	For hvert nytt punkt eller påbegynt 100m grenselengde		1 320
§4-8	Utstedelse av matrikkelbrev		
§4-8-1	Matrikkelbrev inntil 10 sider		190
	Matrikkelbrev over 10 sider		380
Kapittel 5	Delingssøknader		
§5-1	Opprettelse av ny grunneiendom m.m		
§5-1-1	Fradeling av tomt med grenser i henhold til godkjent plan		6 000
§5-1-2	Tillegg for parsell utover 1 inntil 10		1 000
	Fra 11-20 reduseres prisen med 50%.		
	Ut over 20 betales kr 100 pr parsell		100
§5-1-3	Fradeling av tomt i områder avsatt til bebyggelse og anlegg i KPA		14 000
§5-1-4	Tillegg for parsell utover 1		1 500
§5-1-5	Fradeling av tomt utenfor byggeforbudssone og i uregulert strøk		19 550
§5-1-6	Fradeling av tilleggsareal/arealoverføring		4 100
§5-1-7	Fradeling av eksisterende festetomt/punktfeste til egen tomt		14 000
Kapittel 6	Eierseksjoner		
§6-1	Oppretting av ny eierseksjon - nybygg		
§6-1-1	2-3 seksjoner		7 500
§6-1-2	4-8 seksjoner		9 300
§6-1-3	Flere enn 8 seksjoner		500
§6-2	Oppretting av ny eierseksjon - eksisterende bygg		
§6-2-1	1-3 seksjoner		8 750
§6-2-2	4-8 seksjoner		10 625
§6-2-3	Flere enn 8 seksjoner		500
§6-3	Reseksjonering		
§6-3-1	1-3 seksjoner eller fellesareal endres		12 500
§6-3-2	4-8 seksjoner		15 000
§6-3-3	Flere enn 8 seksjoner		500
§6-4	Sletting/oppheving		
§6-4-1	Saksbeh.gebyr sletting		5 000
Kapittel 7	Forurenset grunn		
§7-1	Behandling av tiltaksplaner og oppfølgende kontroll		
§7-1-1	Tiltakskategori 1 - tiltak av liten vanskelighetsgrad		6 250
§7-1-2	Tiltakskategori 2 - tiltak av middels vanskelighetsgrad		18 750
§7-1-3	Tiltakskategori 3- tiltak av stor vanskelighetsgrad		37 500
Kapittel 8	Refusjon		
	Gebyr for behandling av refusjonssak utgjør 2,5 % av den totale refusjonssummen som blir godkjent i vedtak etter pbl § 18-8. Endelig gebyr fastsettes på grunnlag av vedtak om godkjenning av regnskap etter pbl § 18-9. Dersom refusjonssummen endres, utlignes gebyret tilsvarende. Minstegebyret i refusjonssaker er kr. 62 500,-.		

5 0 Feiegebyrer		Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
Brann og redning	1,027	Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
Feie- og tilsynsgebyr		m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Feie- og tilsynsgebyr for Gran kommun	25 %	450,00	360,00	437,50	350,00
Ekstra tilsyn av bolig/hytte samt feiing	25 %	894,00	715,00	870,00	696,00
Ekstra feiing av skorstein = komm.avg.	25 %	450,00	360,00	437,50	350,00
Andre tjenester innenfor ordinær arbeidstid (pris pr. påbegynte time)	25 %	795,00	636,00	773,75	619,00
Andre tjenester utenfor ordinær arbeidstid (pris pr. påbegynte time)	25 %	1 191,00	953,00	1 160,00	928,00

Gebyrer Vann, avløp og renovasjon					
		Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
	mva	m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Vann og avløpsgebyr					
Årsgebyr					
Abonnementsgebyr vann per	25 %	2 012,50	1 610,00	2 137,50	1 710,00
Abonnementsgebyr avløp per	25 %	1 840,00	1 472,00	2 022,50	1 618,00
Forbruksgebyr for vann per m3 målt eller stipulert forbruk	25 %	20,95	16,76	20,11	16,09
Forbruksgebyr for avløp per m3 målt eller stipulert forbruk	25 %	32,75	26,20	30,36	24,29
Tilknytningsgebyr					
For vann per boenhet	25 %	12 750,00	10 200,00	12 750,00	10 200,00
For avløp per boenhet	25 %	12 875,00	10 300,00	12 875,00	10 300,00
For vann annen bebyggelse per m2	25 %	137,50	110,00	137,50	110,00
For avløp annen bebyggelse per m2	25 %	187,50	150,00	187,50	150,00
tilkopling skal under enhver omstendighet beregnes etter minimum 200 m2					
Vannmålerleie per år	25 %	475,00	380,00	475,00	380,00
Gebyr for avstenging/påsetting av vann per frammøte	25 %	500,00	400,00	500,00	400,00
Erstatning for tap av eller skade på vannmåler	25 %	812,50	650,00	812,50	650,00
Saksbehandling av mindre avløpsanlegg					
Søknad om utslippstillatelse etter sentral avløpsforskrift					
Anlegg som ikke overstiger 50 PE (personekvivalent)	Nei		5 000,00		3 300,00
Anlegg over 50 PE	Nei		19 550,00		6 600,00
Mindre endring av utslippstillatelse					
Anlegg som ikke overstiger 50 PE	Nei		2 500,00		1 850,00
Anlegg over 50 PE	Nei		9 775,00		3 700,00
Saksbehandling etter Plan- og bygningsloven					
Anlegg som ikke overstiger 50 PE	Nei		4 000,00		6 600,00
Anlegg over 50 PE	Nei				
Godkjenning av foretak (i h.t. regulativ for Plan- og byggesaker)					
Søknad om ansvarsrett	Nei		3 300,00		3 300,00
Renovasjon					
Standard renovasjonsgebyr	25 %	3 770,00	3 016,00	3 770,00	3 016,00
3 dunker a 240 liter	25 %	6 032,00	4 825,60	6 032,00	4 825,60
3 dunker a 360 liter	25 %	11 310,00	9 048,00	11 310,00	9 048,00
Hytte/fritidsboliger	25 %	1 487,50	1 190,00	1 487,50	1 190,00
Gangtillegg (per år):					
10 - 30 m	25 %	405,00	324,00	405,00	324,00
30 - 50 m	25 %	742,50	594,00	742,50	594,00
50 - 100 m	25 %	1 080,00	864,00	1 080,00	864,00
Fradrag for hjemmekompostering	25 %	36 250,00	200,00	-250,00	-200,00

		Pris 2021	Pris 2021	Pris 2020	Pris 2020
	mva	m/mva	u/mva	m/mva	u/mva
Septiktømming					
Fast tømming					
Årsgebyr for septiktanker - per m3	25 %	322,50	258,00	357,50	286,00
Årsgebyr for septiktanker med kloakkvann, min. 4 m3 septik	25 %	1 290,00	1 032,00	1 430,00	1 144,00
Årsgebyr for septiktanker med gråvann, min. 2 m3 septik	25 %	645,00	516,00	715,00	572,00
Tette oppsamlingstanker for klosett, min 1 m3	25 %	447,50	358,00	495,00	396,00
Ekstra tømminger					
Grunngebyr	25 %	920,00	736,00	920,00	736,00
Tømmegebyr - per m3	25 %	447,50	358,00	495,00	396,00
Tilleggsgeb for krav om oppmøte innen 24 t	25 %	1 835,00	1 468,00	1 835,00	1 468,00
Tilleggsgeb for manglende oppfyllelse av forskr.§ 7	25 %	920,00	736,00	920,00	736,00
Kontrollgebyr av mindre avløpsanlegg					
Fritidsbolig - per år	Nei		300,00		260,00
Anlegg som ikke overstiger 50 PE - per	Nei		300,00		260,00
Anlegg for 51 - 100 PE - per år	Nei		600,00		520,00

GRAN KOMMUNE

Gran Kommune

61 33 84 00

postmottak@gran.kommune.no

Åpningstid sentralbord

10.00–14.00

Besøksadresse

Gran rådhus
Rådhusvegen 39
2770 Jaren

Postadresse

Gran kommune

